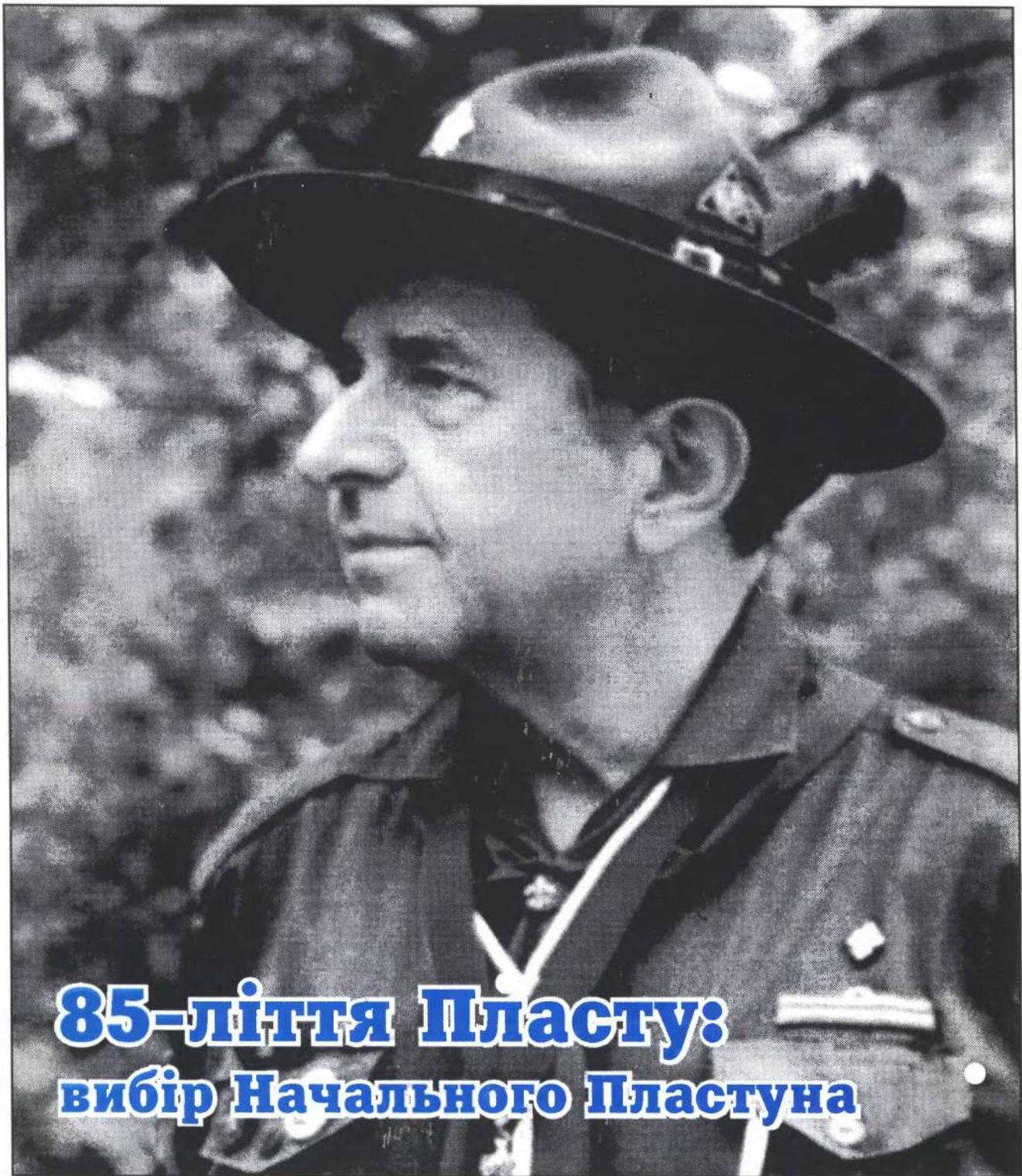

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

Ч.2 (114) 1997

ЖУРНАЛ
ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ
ТА ІНФОРМАЦІЇ

**85-ліття Пласту:
вибір Начального Пластуна**

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

ЖУРНАЛ ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ ТА ІНФОРМАЦІЇ

ч.2 (114) 1997

ВІД РЕДАКЦІЇ

Наша мова	1
Ще про справи української мови	2

ДУМКИ СТАРОГО ВОВКА

Пластун є вірний Богові	4
-------------------------------	---

З ПЛАСТОВОЇ ІДЕОЛОГІЇ

Василь Іваночко. Формування доброго громадянина через Пласт на основі християнської моралі	5
--	---

ДИСКУСІЯ

Богдан Гасюк. Майбутнє Пласти	9
Теодосій Самотулка. Бездоріжжя діяспорного Пласти	13

КУТОК ВИХОВНИКА

Любомир Онишкевич. Пласт і провідництво	18
Євген Кульчицький. Підстави пластового виховання	22
Катруся Гарас. Досліди ефективності пластових вишколів	28

ПЛАСТ У СВІТІ

Адольф Гладилович. Пласт — наша гордість і мрія	30
---	----

З ПЛАСТОВОГО ЖИТТЯ

Андрій Гарматій. Конференція правильників	32
Андрій Гарматій. Що ми говоримо про Пласт	33
Марко Чуквінський. Вишкіл Водного Пластування	34
Марічка Артиш, сестричка Ангелик. Відкрій для друзів серце	36
Андрій Гарматій. Пласт і Scouts Canada	37

ПЛАСТ І СКАВТІНГ'

Лорд Роваллян. Справжній дух Скавтінгу	38
Оксана Закидальська. Норвезькі скавти в Україні	39
Нові члени ВОСР	41
Зустріч в Женеві	41
Скавтський регіон Евразія	42
Декларація представників скавтських та гайдівських організацій України	42
Фоторепортаж з Європейського Джемборі у Празі	52

СЛОВО СЕNIОРАТУ. ВІДЙШЛИ НА ВІЧНУ ВАТРУ

Ярослава Яросевич	43
У пам'ять друга "Щапі"	44
Довголітня співредакторка "Пластового Шляху"	45

ЛІТОПИСЕЦЬ

Від редакції	46
Гальо, гальо! Тут Сокіл	46
Олексій Скасків. Жінка незвичайної долі	48

З ПОЖОВКЛИХ ЛИСТКІВ

Юрій Старосольський. Білий лицар на Сагарі	49
Орест Гаврилюк. Спогади про Коломию і Пласт	50
Атанас Мілянич. Ми і вони	52

ПЛАСТОВІ КУРЕНІ

Журавлинє Перо. Войнарівці	53
Загін "Червона Колина"	55

ПЛАСТУНИ-НАУКОВЦІ

Мавка-Стріла-Сіроманка. Андрій Горняткевич	56
--	----

ОГЛЯДИ І ПОГЛЯДИ

Старий Вовк. П'ятдесятіліття пластових куренів	57
Пластун-летун. Порадник летунського пластування	57
Любомир Онишкевич. "Полум'я" — часопис тернопільських пластунів	58

ПЛАСТОВА ФІЛАТЕЛІЯ

Сіроманець-філателіст. Недавні пластові філателістичні випуски в Австралії	59
--	----

НАШЕ ЛИСТУВАННЯ

Листи	59
-------------	----

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

ЖУРНАЛ ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ ТА ІНФОРМАЦІЇ

ч.2 (114) 1997

СПІЛЬНА ОБ'ЯВА

ГОЛОВНОЇ ПЛАСТОВОЇ РАДИ ТА ВИБОРЧОЇ КОМІСІЇ НАЧАЛЬНОГО ПЛАСТУНА

З 6 ТРАВНЯ 1997 РОКУ ПРО ВИБІР НАЧАЛЬНОГО ПЛАСТУНА

ГОЛОВНА ПЛАСТОВА РАДА і ВИБОРЧА КОМІСІЯ НАЧАЛЬНОГО ПЛАСТУНА ПОВІДОМЛЯЮТЬ,
ЩО У ВИСЛІДІ ВСЕПЛАСТОВОГО ГОЛОСУВАННЯ НАЧАЛЬНИМ ПЛАСТУНОМ ОБРАНИЙ є:

ПЛ. СЕН. КЕР. ЛЮБОМИР РОМАНКІВ, СМ

СВЯТОЧНЕ ЗАПРИСЯЖЕННЯ НАЧАЛЬНОГО ПЛАСТУНА
ВІДБУДЕТЬСЯ В НЕДІЛЮ, ДНЯ 10 СЕРПНЯ 1997 РОКУ
НА СОКОЛІ В КАРПАТАХ.

ВІД РЕДАКЦІЇ

НАША МОВА

Дорогі Читачі й Читачки!

Коли п'ять років тому ми розпочали новий період видавання журналу пластової думки "Пластовий Шлях" на території нашої рідної України, перед нами постало одне дуже поважне питання: за яким правописом видавати цей журнал?

Очевидно, правопис мусів бути правильний, літературний, український. Але — як? В діяспорі ми вживали найкраціший, найчистіший правопис, який ми знали, себто т.зв. "Харківський правопис" за словником Г.Голоскевича. Це був "всеукраїнський" правопис, усталений ще тоді, коли мова в Україні була відносно мало засмічена русизмами.

Проблема з цим правописом була подвійна: по-перше, він був дещо архаїчний (це ж був правопис з-перед 65 років). А по-друге, від часу прийняття Харківського правопису в Україні прийнято чотири нових правописи, дуже засмічені російськими та іншими запозиченнями, і нашого "правильного" правопису майже ніхто в Україні вже не вживав, а на сході його часто навіть не розуміли.

До того, за тих 65 років в Україні переведено плянову русифікацію й були намагання нашу мову взагалі знищити. Великою мірою це окупантам вдалось, і на східних землях нашої країни люди взагалі переставали говорити по-українському. Постала зона суржiku, де люди говорять якоюсь мішаниною української й російської мови, тоді є

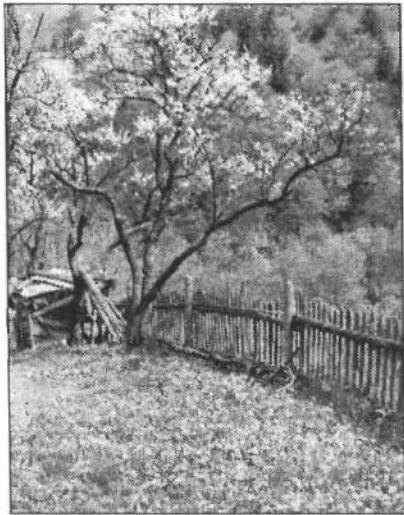
зона східних, жахливо зросійщених діялктів, і лиш на заході України населення ще пошиreno вживає українську мову, і то сильно засмічену русизмами.

Отже, який правопис мали вибрати для нашого журналу? Наше сподівання було, що з часом всі теперішні варіянти зіллються в один "правильний" український правопис, і ми вкінці зможемо на нього перейти. А поки що ми прийняли тимчасове "соловонівське" рішення: подавати кожну статтю за правильним для її автора правописом. Себто: всі статті із діяспори подавати згідно з Харківським правописом і словником Голоскевича, а статті авторів з України — за найновішим правописом, який є призначений урядом України (на сьогодні це є п'яте видання "Українського правопису" 1996 року).

Сьогодні минає вже майже шість років від проголошення самостійної Української Держави — то вже час стандартизувати нашу мову і перейти від нашого тимчасового рішення до якогось усталеного правопису. Що ми плянуємо у цій справі зробити, читайте в статті члена нашої Редакційної Колегії д-р Лариси Онишкевич, яка від імені Наукового Товариства ім. Т.Шевченка уряджує діялоги та семінари в справах стандартизації правопису української мови.

Редакція

ЩЕ ПРО СПРАВИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Чи ви завважили, що донедавна в Україні писали “дають Тарасу Франку”, а тепер уже можна писати “дають Тарасові Франку”? Чому так?

Україна велика й широка країна. Отже, очевидно, є різні говорки і різні схильності. Крім того, історія розділила український народ, і тим самим він підпав під різні сусідські впливи. Та від початку цього століття були різні намагання унормувати українську мову. Одне з таких старань було в 1904 році, коли Наукове Товариство ім. Шевченка у Львові видало правопис і словник. Пізніше збиралися різні мовні комісії, але найважливішим кроком було скликання у 1925 році Державної комісії у справах правопису. Від 25 травня до 6 червня 1927 року у Харкові проходила правописна конференція цієї комісії.

Так, як у Шевченковій мові відбилися мовні впливи різних частин України (його місця народження — серця України і від Тарасового діда Грушевського, і від материного роду Бойків), так у роботі Правописної комісії брали участь мовознавці, письменники, вчителі з різних сторін України, включно з кількома представниками НТШ у Львові, вони мали різні погляди на правопис. В результаті прийнятий правопис був компромісним, але також і всеукраїнським. Григорій Голоскевич, який раніше опрацював свій словник і в 1918 році очолював Правописну комісію Всеукраїнської Академії Наук, тепер підготував нове видання словника згідно з новими правилами. Словник з'явився в 1930 році, і цього правопису відтоді дотримувалася ціла Україна. Його дотримується до сьогодні діяспора. Чому? Тому, що вважає, що три пізніші зміни правопису би зроблені насильно під впливом і на домагання Москви.

Прийшов 1933 рік і кінець т.зв. “українізації”. І тоді прийшли директиви змінити деякі частини правопису, щоб були подібними до російського: тоді злікідували букву “r”. Відтоді “mіт” треба було писати як “міф”, а “кіно” не можна було відмінити (бо в російській мові не відмінюють чужих слів, що закінчуються на “о”), відтоді слова з французької мови

мали йти через російську (тому “клас”, а не “класа”). Після того російська мова стала обов’язковою у всіх школах України, а з тим пішли й дальші утиски.

Тоді в 1946 році прийшли нові урядові вимоги. “У тих моментах, які за їх природою є спільні з іншими мовами (правопис великих і малих літер...) забезпечити єдність із правописом братніх народів Радянського Союзу, особливо російського...” (підкреслення наше — Л.О.). В результаті треба було “узгоджувати” слова з російськими. Появилось перше видання “Українського правопису” (1946).

Подібно було і в 1960 році. Знову підкresлили, що “у ряді правописних моментів, спільних для українського і російського правописів, виникла певна неузгодженість”. Появилось друге видання “Українського правопису” (1960).

Раніше були українські слова літак, летовище, хрестиковка, відбиванка, книговедення, пструг. Російська мова вживала аероплан, аэропорт, кросворд, волейбол, бухгалтерия, форель, — отже, українська мусіла також! Коли російською мовою писали Эйнштейн, так само треба було і в українській. В російській був матеріалізм, і так уже мусіли писати й українською мовою. Аргумент колонізатора: треба внести зміни “відповідно до зрослих вимог культури, науки і мовної практики”. Одним словом, те, що подібне до російської мови, стає сучасним і “культурним”. Правда, тоді ще села говорили українською мовою, ще не було впливів ради і телебачення, — отже, “силове поле” було таки українське. Ще десь існувала відносно незасмічена українська мова.

Але від 1930 років у містах української інтелігенції майже не стало (її або вивезли, або вистріляли, або вона втекла), і від кого могли чути нові жителі міст гарну українську мову? Тому так легко і швидко багато з них потрапляло під російські впливи, а школи закріплювали це.

З відновою незалежності України Академія Наук випустила “Український правопис”, який мав кілька видань: третє (1990), четверте (1993) та п'яте видання (1996). У третьому виданні передруковані вступи з першого і другого видань. Отже, кожний міг прочитати повищі цитати, як у тих роках уряд російшив українську мову. Хто це читав?

Кожний говорить мовою, і кожний реагує дуже емоційно на зімні чи відмінності в мові. В нормальніх обставинах мова змінюється, і правописи міняються з нею. Але це у нормальних обставинах.

Та коли чужий уряд насильно міняє мову на "сучасну" — це вже ненормальна ситуація. Тому не можна казати, що радянський правопис був новим, бо був сучасним. Він був новим і продиктованим. Був примусовим.

У правописах від третього до п'ятого видання зроблено маленькі повернення до Харківського правопису 1927 року, себто до питоміших прикмет української мови. Але мало хто в Україні читає й уживає ці нові видання, а не то притримується їх! Коли ми далі пишемо згідно з радянськими правописами 1946 та 1960 років, а ігноруємо зміни, введені за вільної України, — ми самі добровільно продовжуємо те, що колонізатор насильно ввів!

З кінцем серпня 1997 року, для відзначення 70-ліття першої правописної харківської конференції, в Києві відбудеться друга правописна конференція. У ній братимуть участь мовознавці, письменники, викладачі української мови з різних кінців України. Сподіваємося, що вони зможуть сказати своє слово, щоб українська мова розвивалася своїми природними шляхами, не дивлячись на те, чи "узгоджено", чи є "роздіжності" з мовою колишнього старшого брата. Наприклад, чому приймати чужі слова через мову посередника і вимовляти їх не так, як в мові-джерелі (наприклад, німецьке "гросмайстер"), а тільки мовою посередника (російського посередника, "гросмейстер").

Подивіться на найновіше видання "Українського правопису" 1996 року. Якщо можете, подивіться словник Григорія Голоскевича, перевиданий багато разів, включно з 1994 р. у Львові. Тоді зрозумієте, чому автори з діаспори пишуть це слово через "я", а в Україні через "а", чому вже можна писати "даю Тарасові", а не "Тарасу" (за російським зразком).

А в міжчасі деякі українці з діаспори намагаються бути дуже "українськими", змінюють свою мову на стиль мовців з України, часто переймаючи зросійщені елементи. Цю моду пл.сен. Роман Сербин з Монреалю в 1993 році назвав "шовковою русифікацією", до цього належать такі вислови, як "комісія по шкільництві" (замість "з"). Навіть дикторка українського телебачення в Торонті вже говорить "дивитися фільм" (замість "дивитися на фільм"), а молодечі організації вже стали "молодіжними" (від російського слова "молодежь"). Газети діаспори вже також перебирають відмінювання прізвищ типу Романів-Романіва (у відкритому складі має бути Романова, так, як і стола), коли навіть найновіше видання правопису в Україні цього не рекомендує.

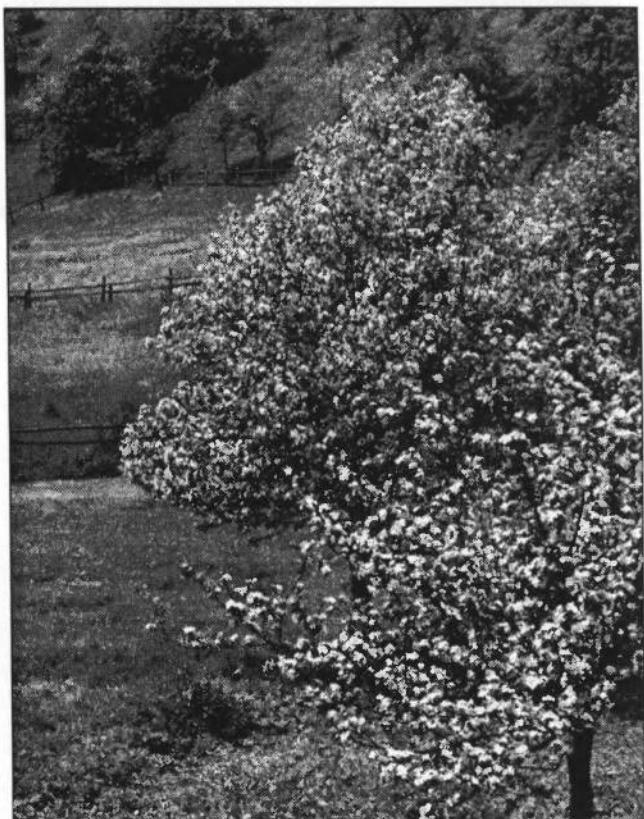
Повищі проблеми були наслідком політичного намагання колонізатора вводити зміни в українській мові. Українці це сприймали, хоча й не дуже, добровільно. Але тепер українська мова стойть перед новою загрозою — добровільного переймання англійських слів.

Тепер уживається слова "офіс", "прес-реліз", "маркетинг", "арт фестиваль", "імідж", "тестування" і безліч інших. Серед них багато слів знову з "третією мовою", але з вимовою посередника (другої мови): чому латинське слово "колегія/колегіюм" уживають у англійській вимові — "коледж"! Часом важко навіть зрозуміти слово і його походження, так його зашифрують різними "посередниками". Наприклад, "абсценні слова": походження латинське, але з буквою "ц", а слово прийшло через російську мову і перенесло російську вимову першого "о" як "а"... Що ж говорити про всі слова, які мають латинське "h", себто "г" (в мові-джерелі), а через російську перейшли в українську із "х" (наприклад, "ноу-хай"). Ось така дивна історія.

Почитайте газети з України! Там стільки англіцизмів знайдете, що аж у голові закрутиться. Понад півстоліття вчителі й культурні люди в діаспорі звертали увагу, щоб не мішати мов, а тим більше не друкувати в газетах англійських слів, якщо на них є українські відповідники. Такі мовні макаронізми у всіх мовах завжди вважають культурно неохайністю.

Поцікавтесь прикметами і правописом української мови. Поцікавтесь словником Ваших рідних, Вашої преси, Ваших установ. Мова багато говорить про того, хто її вживає, про його культуру і про культуру його народу.

Лариса Залеська-Онишкевич
Фото В.Пилип'юка

ПЛАСТУН Є ВІРНИЙ БОГОВІ

Дорогі Подруги й Друзі!

“Бути Вірним Богові й Україні” — це перший Головний Обов’язок Пластунів, який, на думку Основоположника Пласти, Дрота, є “серцем” Пластової Присяги, складаючи яку, ми стаємо пластунами — членами Пластового Брادرства. Дрот вважав, що без цього **підставового** обов’язку не було б ніякого сенсу закладати організацію Пласт, вистачило б мати всілякі спортивні чи туристичні товариства молоді, які давали б молодим людям забаву, тіловиховання, товариство тощо. Але Три Головні Обов’язки роблять з Пласту щось багато шляхетніше, вище, вартісніше. Роблять з Пласту організацію, яка приносить КОРИСТЬ не лише для своїх членів, але й для своєї громади, свого народу, для всього людства.

Подібно, “For God and Country” було завжди підставою англійського, а згодом світового Скавтінгу в концепції його засновника, лорда Байден-Пауела. Вірність Богові і своїй країні стало підставою кожного без винятку скавтського руху в сотнях країнах світу. То ж не дивно, що, коли Дрот та інші Основоположники Пласти формували Пластову — Скавтську організацію, то ця засада стала першою й головною її метою.

Це все розказував мені сам покійний д-р Тисовський, якого я спітав був, ще коли я був його юнаком-ад’ютантом: “Чому Ви, Друже, заложили Пласт?” Його недвозначна й коротка відповідь була: “...щоб служити Богові й Україні”.

В цьому числі “Пластового Шляху” ми подаємо думки наслідника Байден-Пауела, лорда Ровалляна, який ясно і недвозначно твердить, що Скавтінг’ перестав би бути Скавтінгом, якщо б не було в його підставах “вірності Богові”. Він так про цю справу висловлюється: “Вірність Богові — це не лише фундамент, на якому ми збудували Скавтінг’, але й той цемент, який тримає разом всі елементи Скавтінгу, щоб вони могли опертися жорстким вітрам світу”.

На жаль, є в нас люди, які не розуміють цього факту, які вважають, що релігія — це “анахронізм”, якого можна визбуртися з підстав нашої організації. Такі люди є і в світовому Скавтінгу, і у нас в Пласті. Вони попросту не розуміють суті справи.

Відколи людина стала будувати культуру й цивілізацію, вона відчула потребу релігії. Це є щось таке підставове для людського духу, що просто дефініює людину, відрізняє її від всіх інших земних

соторінь. Ніколи в історії не було людського суспільства, яке б не мало релігії (намагання створити таке суспільство, т.зв. Тасадай на Філіпінах, показались штучними).

Коли деякі модерні держави, такі, як нацистська Німеччина чи сталінський Советський Союз пробували створити безбожні суспільства, ці держави попросту розлетілись. Інші подібні намагання з часом перемінили свою філософію в якусь нову релігію — як, наприклад, маоїзм в Китаї. І вкінці кожна країна таки остается з релігією.

Зовсім ясно, що є щось в природі людини, що вимагає, потребує існування релігії. І це “щось” відрізняє людину від звірів, є підставою нашої “людськості”.

Що воно таке? Правдоподібно, це не є якась одна психологічна людська потреба, а цілий ряд таких потреб.

По-перше, людині притаманно завжди питати “чому?” Вона від маленької дитини хоче знати не лише “як?”, “де?”, “коли?”, “що?”, але в першу чергу “чому?” — причину всіх явищ. Це підставова людська цікавість, яка примушує завжди шукати відповідей. Ця цікавість дозволила людині створити науку, техніку, розвинути цивілізацію, дослідити й покорити світ. Але кожна відповідь на питання “чому” завжди зроджує безліч нових питань. Кожний науковець знає дуже добре, що він може найти багато відповідей, але ніколи не відповість на найважливіше питання: “Чому це так є?” Тому так багато справжніх науковців є так глибоко релігійними. Бо ж, як сказав один з найбільших вчених, лиш релігія відповідає на те питання “чому”, а все, що він сам може відповісти, це лише на питання “як”.

Отже, релігія задовольняє людину, даючи їй нарис більшої структури Всесвіту, його історії, його майбутнього. Релігія дає людині потрібне їй почування, що все має якусь свою мету, якийсь сенс і що наше життя має свою ціль, — що є потреба жити, навіть якщо ми не можемо зовсім збагнути цієї потреби. Інакше — пощо це все? Без якоїс вищої цілі можна просто загинути й більше не змагатись, бо пощо? Релігія дає людині рацію існування і, можливо, без неї людський рід вигинув би вже давно.

По-друге, людина живе в громаді, в суспільстві, в групі. На жаль, вона є з природи агресивна, воївничча, сварлива. Вона має тенденцію входити в конфлікт з іншими людьми, з ними жорстоко поводитись, воювати, вбивати... Суспільство витворює ряд обмежень на людські дії на те, щоб охоронити

поодиноких слабших людей і ціле суспільство від дій сильних деструктивних одиниць. Тому є суспільний устрій, тому створилась етика, мораль, закони.

Але завжди в деяких більш активних людей виринає питання: чому я маю слухатись тих людських законів, чому я маю допомагати другим, чому я не маю права їх бити, вбивати, насилувати, грабувати, робити їм кривду? Я знаю, що мені є добре! Я все краще знаю!

Правда, можна здусити ці деструктивні тенденції силою, терором. Це й діється в тоталітарних режимах. Біда є в тому, що ті диктатори, які встановлюють порядок, зі своїм військом, поліцією й утисками поповняють скоріше чи пізніше ще гірші, іще жорстокіші злочини, ніж це робили поодинокі особи, бо ж вони мають силу і можуть це робити, — що їх від цього стримає?

Може, людині колись вдасться збудувати суспільство, в якому кожний кожного любить і поважає і добровільно ніколи не зробить “другому, що йому немило”... Але всі намагання дотепер створити таке суспільство доводили лише до жахливої жорстокості, до проявів найнижчих, найгірших людських інстинктів: нацизму, большевизму, диктаторства, тюрем, концтаборів, тортурувів, воєн..

Релігія дає людині причину, раціонал бути доброю — себто допомагати, а не шкодити другим. Вона дає раціональні підвалини на моральну поведінку, засади етики, доброти супроти других, любові до близького, бажання творити добро суспільству. Чим вище розвинена релігія, тим більш розвинені етика, мораль, почування справедливості і почуття ЛЮБОВІ до других.

І це було головною причиною, чому і Байден-Павел і Дрот так підкresлювали значення релігії в своїх організаціях. Вони хотіли виховати ДОБРИХ людей, які б “допомагали другим”, робили “добре діла”, служили своєму суспільству, були корисними громадянами і завжди дотримувались ЗОЛОТОГО ПРИНЦИПУ: “Не роби другому, що тобі немиле”.

А вони дуже добре знали, що лише в релігійному суспільстві є можливо виховати таких людей: не гарантовано, що люди такими будуть, але без релігії є гарантовано, що більшість людей такими не буде.

По-третє, релігія витягає з людини її найбільш творчі почування. Чи задумувались Ви, чому абсолютна більшість мистецьких творів, які людство створило за цілу свою історію, є пов’язана з релігією? Чи це є малюнки первісних людей на стінах печер, чи піраміди в Єгипті чи Мексіко, чи пагоди в Китаї та Японії, чи різьблені святилища в Індії, чи фрески Леонардо да Вінчі, чи грецькі скульптури, чи катедралі в Європі, чи українські писанки, чи виши-

вані рушники, чи могутня Печерська Лавра в Києві, — всі ці твори людського духу безпосередньо випливають із релігійних почувань людської творчости. Це саме можна сказати й про літературу, театр, музику, танок — всі наші творчі потяги.

В релігії мали свій початок і науки: математика, філософія і майже все, що творче, велике, трансцендентальне в людській історії. Релігія давала натхнення велетням духу — навіть якщо вони свідомо її відкидали. Наприклад, Іван Франко, який ніби-то офіційно вважав себе атеїстом, створив найбільші й найважливіші свої твори в чисто християнському, релігійному дусі: “Мойсей”, “Іван Вишенський”, “Каменярі”. Релігія збуджує в людей якийсь “вищий” спосіб мислення, коли людина застановляється над вічністю, над правдами буття, над причинами всього; коли людина покидає своє смертне тіло й зноситься думками до загальних правд, до вічних загадок буття.

Це є лише три важливі причини, чому в схемі Байден-Павела й доктора Тисовського релігія відіграла основну, формулюючу роль. Були й інші причини. Зокрема, покійний Дрот багато застосувався над тим, яку роль відіграла християнська релігія в історії його народу — України: з християнством в Україну прийшло письменство, книги, наука, історія, мистецтво. А це не поодинокий випадок: наприклад, буддизм приніс в Японію письмо, книги, мистецтво, архітектуру, культуру. І таких випадків було багато в історії. Релігії були носіями людської культури від передісторичних часів.

В кожному випадку, ні Дрот, ні Байден-Павел перед ним не могли уявити собі творчої сили, таїкої, як Пласт чи Скавтінг, без релігії.

І їм не важне було, котра саме релігія. Вони були толерантними людьми і вважали, що кожна релігія заслуговує на респект і повагу і що для кожної з них повинно бути відкрите місце в їхніх організаціях молоді. Вони вважали, що кожна з людських релігій з конечності розвинулась так, що заспокоює ті головні людські потреби, які ми описали повище і що спілкування поміж візантійськими різних релігій може злагати зрозуміння й почування кожного.

Їм важливим було одне: щоб кожний член був глибоко вірний своїй релігії і жив згідно із її законами й практиками. І щоб поважав і був толерантним до своїх близьких, які є візантійцями іншої релігії. Бо ж вкінці всі люди в світі — це брати й сестри, чи, як вчить християнство, наші “близні”, себто єства, які є **близькі нашому серцю і близькі Господу Богові**, бо ж створені на подобу Божу.

Ваш Старий Вовк

ФОРМУВАННЯ ДОБРОГО ГРОМАДЯНИНА ЧЕРЕЗ ПЛАСТ НА ОСНОВІ ХРИСТИЯНСЬКОЇ МОРАЛІ

Господь Бог подарував нам нарешті щастя мати незалежну Україну. І в нашій уяві вона вже не є останнім кроком походу, вона стає точкою відліку, моментом, який потрібно негайно опанувати і по-пластовому, впевнено і рішуче змінювати правила Великої Гри і шукати зовсім нові підходи до нових вершин і звершень. Ми постали як рівні серед народів світу і маємо вибрати саме свій шлях до щастя «в своїй сторононьці». Ми вже йдемо своїм шляхом, але, щоб робити це досконаліше і менше збивати ноги, щоб яснішою була мета, ми повинні всі сили докласти до свого молодого покоління, до свого завтра.

Націю з таким потенціялом, як наша, ще треба пошукати в світі. Питання, як краще використати його, в який спосіб концентрувати ті сили, як передати молодому поколінню все краще з нашої культури, освіти, думки... Що взяти від інших народів і як найефективніше наблизити завтра нашого достойного люду.

Тут у нас виникла проблема некомпетентності, суто «рабський» спадок. Проблема в тому, що ми за інерцією чекаємо в багатьох випадках, що за нас хтось прийде і зробить чи покаже, як зробити. Але ми вже на дорозі. Ми вже починаємо це усвідомлювати. Це має бути тільки наша дорога! Тільки ми самі можемо дати собі раду!

Повернімось до проблеми виховання молоді. Хто повинен цим займатися? Держава? Чи, як в старому анекдоті, молодь сама повинна витягувати себе?

Думаю, що це питання потрібно розглядати в комплексі. Державі як надбудові потрібно постійно вказувати, щоб вона займалася нашими проблемами, наводити приклади інших держав, які на виховання молодого покоління витрачають до 30% національного доходу. Слід довести до розуміння кожного, що використаний сьогодні на це купон з певністю завтра дасть Україні гривню. З другого боку, молодь повинна також активізуватись у різних товариствах та організаціях, щоб допомагати тій-такі державі будувати політику щодо себе.

А держава, знову ж таки, має всіляко сприяти та заохочувати молодь до співпраці, шукати шляхи порозуміння, зважаючи на вічну проблему поколінь та на свій радянський комплекс.

У цій загальній справі дуже важлива роль пріоритетів, шляхів та підходів до проблеми. Треба негайно засновувати зовсім нові методичні центри,

На зібранні TAIZE

шукати все краще в нас і по світі. Ми не повинні повторювати помилок Заходу, але й не слід винходити свій велосипед.

Нам потрібно все краще, світле, передове зібрати і різними шляхами передати молоді.

Шляхів, безперечно, тут багато, а я прагнув би заохотити вас до них. Коли Україна на початку цього століття постала як держава, обставини відразу ж склалися несприятливо, але політично вона до цього була готова більше, ніж зараз. Вже тоді існувало багато достатньо сформованих політичних структур, які в принципі привели до постання України як держави.

В самій лише Галичині в різні періоди до 42% молоді належало до різних партій та організацій.

А що ми маємо сьогодні? Скільки у нас, скажімо, в Івано-Франківську серйозних молодіжних організацій? Які перспективи в нас?

Ми маємо потужний стартовий незайманий молодіжний капітал. І від нас залежить, чи будемо ми жахатися завтра, чи пишатися своєю працею.

Мудре рішення приймати, як відомо, завжди було важче, аніж виконувати складні бойові завдання, та цей двобій із собою ми мусимо виграти за допомогою Церкви та самовдосконалення.

Я пропоную варіант виходу з кризи через Пласт як один з багатьох інших. Це не абсолютна інстанція, а лише частина скавтського руху, одна з ідей, яка ще на початку нашого століття зуміла заполонити серця молодих майже всього світу. Її живучість — свідчення її права на існування.

Скавтинг — це складне явище, унікальна виховна система, ціла філософська теорія, що дає відповіді на головні життєві проблеми. Суть її зводиться до виховання доброго громадянина через працю над собою.

Саме слово «скавт» у перекладі з англійської означає “розвідник”, тобто людина, яка виконує найнебезпечнішу і найнеобхіднішу роботу й потребує неабияких вольових якостей.

Плекання цих якостей починається з дитинства засобами гри як найбільш впливовими на даному етапі. Етапі, коли юнак нагадує чистий незайманий аркуш, і лише від заданих правил гри, азарту гравця і майстерності наставника залежить наслідок змагу. І якщо ці правила з ранньої юности прищеплювати прикладами, виховувати віру й глибоку повагу, то самі скавти-гравці будуть справді готові кожної хвилини довести, що ці принципи мають своє коріння в самій людській натурі й стоять вище всякої випробування.

Зауважимо, що одне з центральних місць у пластиунів посідають правила гри, сила іх справедливості, глибина їх вищого змісту.

У великий пригоді тут нам став лицарський закон середньовічної християнської Європи з його принципом святої чести, де жодна несправедливість, зухвалість чи грубість не може мати місця. Цей лицарський кодекс і ліг в основу скавтського закону.

Так хто ж були ці лицарі, хто був їхній патрон, які їхні принципи життя і його найвищий зміст?

Давній лицар — це шляхетний вершник, закутий в залізо, при близкучій зброй, зі щитом і ратишем, готовий у будь-яку хвилину кинутись на ворога чи прийти на допомогу. Біля нього завжди був його помічник і товариш — молодий джура, що теж одного дня стане лицарем. А далі за ним — його дружина, гурток завзятих зброєносців, готовий іти на смерть при першій потребі. Це були вільні громадяни давніх днів, оборонці своєї батьківщини.

Своїм патроном вони обрали святого Юрія як символ боротьби проти зла і несправедливості, як історичну постать, до якої відчували особливу пошану, як святу особу, в якої просили допомоги і засупництва перед Богом, як хороброго християнського лицаря, що свідомо і відважно загинув за Христа.

Їхній Лицарський Кодекс закликав:

- бути вірним Богові, королеві і батьківщині;
- бути особливо ввічливим і чесним з усіма жінками, дітьми і немічними;
- кожному радо допомагати;
- роздавати тим, хто потребує, гроші та їжу і заощаджувати гроші з цією метою;
- вчитися орудувати зброєю проти ворогів;
- не робити нічого такого, що завдає комусь шкоди чи зневаги:
- охочіше працювати за честь, ніж за користь;
- ніколи не порушувати своєї обіцянки;
- краще чесно померти, ніж ганебно жити;
- радісно і охоче виконувати найтяжчі завдання;
- втримувати себе в силі, здоровому русі, щоб бути в змозі добре виконувати ці обов'язки.

Чим не зразок до наслідування переконань зраненого мечем лицаря? Його фізичний стан — дурниці, абсолютно не варті уваги. Зате яка велика сила духу, сила характеру! Героїка цих шляхетних лицарів і мала служити за правила гри, а саму гру було максимально наближено до природи як органічного середовища існування всього живого.

А ця гра, в якій юнак формується, є його випробуванням на міцність характеру, останнім приготуванням перед зрілим життям, перед дорослим завтра.

Ідеологічні засади Пласти являють собою чіткі життєві орієнтири. Вони вказують на необхідність гармонійного поєднання Бога, нації, природи і суспільства в цілому — цих вселенських субстанцій, які становлять суть цивілізації.

Основою філософської системи є християнська мораль і пластовий закон, який допомагає її дотримуватись.

Як рух молоді нової генерації, Пласт давав однозначні відповіді на питання розв'язання суспільних проблем — національних, культурних, релігійних, економічних.

У багатьох цих питаннях Пласт досяг значних успіхів. Наприклад, що стосується міжконфесійних конфліктів, то таких в нашій організації фактично не було через заборону пропаганди будь-якої з конфесій.

Пластуни складають присягу на вірність Богові, а не якісь із конфесій. А чітке підпорядкування унеможливило виникнення конфлікту.

Пласт увесь період свого існування намагався вирішувати, в першу чергу, ті проблеми, які найбільш гостро стояли перед державою. З 1911 до 1939 року основним завданням було здобуття державності. Пласт дав Україні такі імена, як Дмитро Вітовський, Іван Чмола, Олена Степанів, Федір Черник, Петро Франко, Лев Шанковський, Роман Шухевич, Олег Ольжич, Степан Бандера, Олекса Гасин, Степан Хрін, Лев Ребет, Дмитро Грицай та багато інших. У повоєнний час Пласт прагнув утримати українську ідею за кордоном. І тепер, починаючи з 1989 року, включився в громадське життя і, без сумніву, в найближчому часі дасть Україні нову молоду еліту.

Як зазначалося вище, український Пласт побудований за зразком англійського скавтингу. Він через свою структуру в куренях та гніздах створює мікроклімат, сприятливий для самовиховання членів організації.

Основа ідеології Пласти — в присязі пластуна, яку він складає в разі успішної здачі першої проби, набувши при цьому певних знань, умінь і навичок. В урочистій обстановці, в колі своїх друзів, уклякнувши біля прaporа і взявши його однією рукою, а іншою віддаючи честь, пластун присягається своєю честю, що робитиме все, що в його силах, щоб:

- бути вірним Богові і Україні;
- допомагати іншим;
- жити за Пластовим Законом і слухатись пластового проводу.

Тобто своєю честю, тим, чим він повинен найбільше дорожити і що берегти, пластун, як новітній лицар, присягається, що працюватиме над своїм характером в ім'я досягнення найвищої мети пластиування — стати добрим громадянином України.

Отже, в основі лежить плекання твердого характеру, маючи який, завжди можна опанувати ситуацію.

Розглянемо основні складові частини характеру: ідею, бажання, дію, звичку.

Ідея в пластуні — бути добрим громадянином. Якщо ви склали присягу, то є і бажання, в іншому разі недоцільно її складати. Залишається дія, яка повинна ввійти в звичку.

Ви маєте постійно робити добре справи, які поступово ставатимуть буденними для вас. Для цього в Пласті є практика доброго вчинку. Кожного дня пластун повинен зробити хоч одне добре діло і записати про це в записник.

Через місяць він аналізує свій записник: чи всі дні записані? Чи є поступ у добрих ділах? Тут важливо не спинятися, а, закріпившись, пробувати пересувати планку вище. Сьогодні він дає милостиню, завтра, скажімо, допомагає матері на кухні, після завтра — йде по хліб в магазин, потім допомагає батькові по господарству, потім ремонтує товарищеві велосипед... Паралельно пластун позбувається поганих звичок.

Ще перед складанням присяги він повинен припинити «підпільні», тільки йому відомі перекури.

Потім він починає обминати квітники, хоч як би поспішав при цьому.

Потім — не перебігає вулицю на червоне світло. Потім — вилучає з свого лексикону погані слова... При цьому пластун намагається зберегти максимальну витримку й терпіння, ні в якому разі не зірватися. Якщо він переможе себе в дрібницях, то через рік запише у свій блокнот цей подвиг. Треба лише не лінуватися і не зупинятися. Він же присягав своєю честю! Товариши повірили йому, отже, у нього все буде добре. Він досягне мети, твердий характер допоможе йому у всіх незгодах. У майбутньому він упевнено розбудує свою сім'ю і свою державу.

Якщо ми знаємо свої істинні потреби й цілі — ми знаємо свою природу. Ми творіння розумного начала. Бога, який допомагає нам знайти мету життя, відповідну нашій природі. Бог створив нас на свою подобу, отже, створив для позитивного, адже Бог є добро.

Значить, точка відліку у нас додатня за будь-яких умов і ми маємо всі шанси досягти внутрішньої гармонії в житті. Треба тільки мати силу волі й не піддаватися спокусам, що нас оточують, вірити меті,

яку інші висміють. Мати відвагу протиставитись і не відступати, протиставитись іноді навіть своїй родині, своїм приятелям. Христос-бо каже: "Будьте відважні: я переміг світ."

Щоб досягти мети, треба бути впевненим, що вона досяжна, і прагнути виконати задумане. Шлях до мети — це поле битви, на якому постійно ворогують добро і зло, розум і спокуси, це боротьба з собою. І ми зобов'язані виграти, щоб зробити свій внесок у загальний добробут, а не бути тягарем для тих, хто нас оточує.

Вірність Богові є першим головним обов'язком пластуна. Вона випливає із пластового закону, який часто перегукується з заповідями Божими. Християнська мораль в цілому є основою скавтінгу. Він базується на ній, творячи загальну гармонію виховання.

Так само, як ми потребуємо чистого повітря, чистої води, незабрудненої їжі, незабрудненого радіоактивними і токсичними відходами навколошнього середовища, ми потребуємо великої ідеї добра і справедливості, віри в Бога, віри в нашу душу, життя якої триватиме і після смерті.

Бажання очиститись, потреба причаститись допомагає нам долати наші вади, формувати характер. Тому, хто прагне стати практикуючим християнином, легше вдається дотримуватись пластового закону.

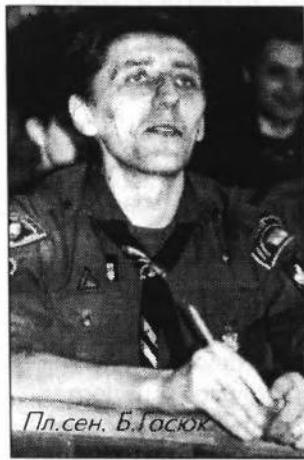
До речі, Пласт не вчить релігії, він просто своєю християнською основою доводить необхідність глибокого пізнання Бога і молитви. Віра допомагає знайти внутрішній душевний спокій, мати справжнього друга і порадника в Бозі, який не зрадить за будь-яких обставин. Скавтська відзнака, за Байденом-Пауелом, Основоположником ідеї скавтінгу, означає вістря стрілки на карті чи на компасі. Вона тому є відзнакою скавта, що завжди вказує на правильну дорогу. Вказує шлях до того, як виконувати свій обов'язок і допомагати іншим. Три вістря нагадують нам про три точки скавтської присяги. Під вістрям — скручені стяжка із скавтським гаслом: «Будь готовий».

Ця стрілка ніби вказує скавтам у бурхливому морі життя правильний напрям. В Пласті лілейка мистецькі вплетена в тризуб, що підкреслює його національну окремішність. Є думка, що сама лілейка, маючи також трилісник, і походить від тризуба. В Пласті вона — ще й символ чистоти й недоторканості, перегукуючись чимось із лілією на образі Матері Божої-Покрови. Цю лілію як елітарну відзнаку носили на своїх гербах і щитах королі та лицарі. І ось зараз її носять новітні українські лицарі, які склали присягу на вірність і всіляко дбають про добро і щастя нашого народу.

Василь Іваночко

З журналу «Молода нація», Київ — 1996 р.

МАЙБУТНЄ ПЛАСТУ

Дискусії стосовно майбутнього Пласти в Україні та світі відбуваються вже давно в усіх краях, що свідчить про небайдужість пластунів до долі своєї організації. В 1997 році заплановано почати 4 Пластовий Конгрес, провести КУПО та черговий З'їзд Пласти УСО, на яких будуть прийняті доленосні для Пласти в Україні, світової організації та кожного краю зокрема рішення.

Беручи до уваги те, що ці рішення великою мірою залежать від чесного, правдивого висвітлення різних поглядів на майбутнє Пласти, а також від вчасного та якісного їх аналізу, я вирішив викласти свої власні погляди та думки.

Сподіваюсь, що друзі-пластуни пробачать можливі неточності, помилки (особливо стосовно Пласти в діаспорі), які можуть бути викликані недостатньою поінформованістю. Хоча, думаю, що з певних об'єктивних причин моя поінформованість про стан Пласти в Україні та світі є вище пересічної для пластунів України.

Першоджерелом більшості теперішніх дискусій навколо майбутнього Пласти стали політичні зміни кінця 80 — початку 90 років, які привели до утворення держави Україна та відродження Пласти. Швидкоплинність всіх цих процесів стала несподіванкою для найкращих політичних аналітиків світу, а, отже, і для пластунів діаспори. Таким чином, на початок 90 років Пласт, цілком закономірно, виявився неготовим до нових реалій.

Впродовж десятиліть, вплив через асиміляції, Пласт в діаспорі поступово перетворився на організацію, основним завданням якої стало збереження українства. Незважаючи на всі зусилля, якість роботи падала, чисельність новаків/юнаків з об'єктивних причин постійно зменшувалась. Мені довелося у 1991 році бути бунчужним на таборі юнаків в США (на Вовчій Тропі) і з особистих розмов з юнацтвом дізнатись, що досить невеликий відсоток юнаків впродовж року відбуває щотижневі сходини, належить до юнацьких куренів, тобто живе повноцінним пластовим життям. І це в найпотужнішій та найчисленнішій пластовій організації світу. Можливо, дещо кращою ситуація була в Канаді через компактніше поселення українців та інші об'єктивні і суб'єк-

тивні обставини, але і там в загальному чисельності пластунів теж постійно зменшувалась. Що ж говорити про Німеччину, Англію, Австралію, Аргентину?

І саме в цей, багато в чому критичний для Пласти в діаспорі час, організація починає відроджуватись в Україні. На першому етапі відродження Пласти визначальну роль відіграли:

- література, збережена та вдосконалена в діаспорі;
- вишколи, організовані та переведені Головною Пластовою Булавою;
- вишколи та проекти, організовані спільно з КПСтаршинами Канади, Німеччини;
- особиста допомога пластунів діаспори.

Саме завдяки цій допомозі Пласт в Україні почав відроджуватись дуже швидкими темпами (на мою думку, занадто швидко). При цьому в процесі допомоги Пластові в Україні загострились протистояння між прихильниками різних шляхів розвитку діаспорного Пласти.

Отже, якщо бути образним, то МАМА (Україна) ще була дуже хвора, слаба і не зовсім розуміла свою ДИТИНУ (відроджуваний в Україні Пласт), а ТАТО (Пласт в діаспорі) — ослаблений, хворий, не зовсім розумів, яку дитину він хоче виховати і як на це зреагує МАМА. Тому немає нічого дивного, що Пласт України з народження підхопив "вірусні" захворювання своїх "батьків".

В міру розвитку Пласти в Україні, застосування перебраних з діаспори правильників та структури стає зрозумілою необхідність певної реорганізації. Ті самі проблеми стоять і перед Пластом діаспори, при чому кожна країна потребує індивідуальних змін.

Тому для визначення того спільногого, що повинно об'єднувати пластові організації світу в майбутньому слід перш за все кожному краю прийняти напрямні для власної реорганізації.

Не беру на себе сміливості підказувати, як реформуватись Пластові, скажімо, в Америці чи Канаді, висловлюю лише власні міркування стосовно необхідних, на мою думку, змін в УСО Пласт.

Слід зазначити, що останнім часом обговорення у колі пластунів України будь-якої, можливо незначної проблеми пластового життя обов'язково породжує дискусію, що починає охоплювати все нові питання: фінансове забезпечення, недосконалість структури, проблеми старих осередків, проблеми нових осередків (особливо на Сході), співпраця з державою, внутрішньо-пластова боротьба і т.д. I

за яку проблему не візмешся, видно, що без вирішення інших її не розв'яжеш. Але кінець цієї заплутаної нитки все ж слід знайти, щоб почати потихеньку її розплутувати. Для цього необхідно чітко визначити, яку організацію ми бачимо в ідеалі, в майбутньому, і тоді розробити плани поступового наближення до наміченої цілі.

1. ПЛАСТ З ПРИВАБЛИВИМ ОБЛИЧЧЯМ

На мою думку, Пласт, перш за все, повинен стати справді всеукраїнською організацією, тобто абсолютно природно розвиватись як у Львові, так і в Луганську.

На превеликий жаль, мусимо самі собі зізнаться, що ми залишаємося галицькою організацією і географічно, і ментально. Осередки на Сході в своїй більшості нагадують діяспорний варіант, тобто розвиваються у ворожому оточенні (мовному, ментальному). За невеликим винятком в них немає жодної співпраці з державними органами. І залишається ім тільки нарікати на важкі, мало не підпільні умови праці та на КПС, яка не підтримує їхнього розвитку фінансово та матеріально.

Але одночасно є зразки абсолютно нормальної співпраці з державними органами в Кіровоградській, Харківській, Дніпропетровській областях. Є інші скаутські організації, які нормально виховують громадян України і зовсім не нарікають на своє оточення.

Без врахування мовних та ментальних особливостей Сходу ми приречені до розвитку Пласти лише в Галичині. Крім того, нам слід стати більш відкритими для зовнішнього позапластового середовища.

2. ВІДКРИТІСТЬ ОРГАНІЗАЦІЇ

Традиційно склалося так, що Пласт в Україні працював і в більшості продовжує працювати замкнено в своєму середовищі. Можливо, перейнявши це від Пласти з діяспори, можливо, через завантаженість більшості лідерів організації вирішенням проблем становлення Пласти, практично всі наші акції є тільки для членів Пласти (вишки, табори, Орликіяди, Свічечки, Листопадові Зриви і т.д.).

Останнім часом ми вже запрошували представників інших організацій на Джемборі, ЛШ, ШБ, ЗБ, що, без сумніву, стало новим кроком в популяризації Пласти. Але нам слід значно розширити рівень своєї відкритості, надаючи допомогу та співпрацюючи з іншими скаутськими молодіжними організаціями, державними органами. Слід подумати над ідеями проведення всеукраїнських заходів для непластової молоді, які б допомагали у вирішенні певних соціальних проблем в державі (діти-сироти, діти з вадами здоров'я, екологія і т.д.). Крім надання безпосередньої допомоги певній категорії

дітей, державі, саме такі акції дозволяють на якісно новому рівні популяризувати Пласт. Потребує покращення співпраця з освітою, армією.

Думаю, що при збільшенні відкритості державні органи (на рівні Києва і на рівні областей, районів, особливо на Сході) більш радо йтимуть з нами на співпрацю, надаватимуть суттєвішу фінансову допомогу.

3. ФІНАНСИ ТА ГОСПОДАРКА

Однією з ознак занадто швидкого розвитку є те, що Пласт в Україні поки що не в стані самостійно забезпечувати фінансово своє існування та розвиток. Приділяючи першочергову увагу підготовці виховників та розв'язанню виховних проблем, ми не подбали про надійне господарсько-фінансове забезпечення та розвиток Пласти в цілому.

Як наслідок, ми вже маємо (хоч все ж недостатнє) певне число виховників, серед яких є дуже кваліфіковані, маємо організаторів, готових при наявності коштів переводити будь-які акції, але відчуваємо постійний брак фінансистів як на рівні краю, так і на рівні окремих осередків.

Поки що відсутня концепція фінансового забезпечення. Скласти чіткий бюджет на рік, дотримуватись його і потім за нього прозвітувати поки що нікому не вдавалось. Фінансування носить спонтанний характер. Внески через низьку дисципліну надходять нерегулярно і невчасно. Проекти, подані до державних органів (вишки, табори і т.д.) дуже часто, незажаючи на обіцянки, не фінансуються. Праця з Фондами з кожним роком активізується, але поки що недостатньо досвідчених в тонкошах цієї справи пластунів.

Якщо найближчим часом Пласт України не зосередить свою основну увагу на підготовці організаторів фінансово-господарської справи, не розробить чіткої концепції фінансового забезпечення, то нам загрожує вихід на той рівень, коли ані проконтролювати, ані скоординувати діяльність в Краю становимося неможливо. Ми вже підійшли до цієї межі.

На мою думку, для виходу на нормальний рівень господарського та фінансового забезпечення слід розробити концепцію цього забезпечення. Пропоную напрямні для такої концепції:

- Перейти на рівень повного фінансового самозабезпечення діяльності організації. Тобто працювати, спираючись на бюджет, сформований з членських внесків, прогнозованих спонсорських надходжень, державної допомоги, прогнозованих грантів від Фондів, надходжень від пластової крамнички, журналу. Бюджет повинен затверджуватись на 3'їзді.
- Навести чітку фінансову дисципліну. Є внески — є членство. Це повинно стосуватись і персонального членства, і осередків.

- Заснувати Пластовий Фонд, в якому акумулювати добровільні пожертви. Кошти з Фонду витрачати виключно на зміцнення матеріального стану Пласти (придбання приміщень, транспорту, ортехніки, землі тощо).
- Заснувати низку цільових Фондів (ЛШ, ШБ, ЗБ, видавничий тощо)
- Розробити та започаткувати продуману програму для підготовки організаторів фінансово-господарської справи.
- Грошову допомогу від ГПБ та КПСтаршин інших Країв (якщо така буде) використовувати виключно як добровільні пожертви в Пластовий Фонд, цільові позички або для реалізації спільних проектів.

Реалізація такого пляну зменшить бюджет КПС, може зменшити кількість осередків, але, на мою думку, зміцнить організацію.

Дуже показовим є вражаючий досвід перших років (1949-51р.) після прибуття пластунів з таборів для переселенців у Німеччині в Америку та організації "з нуля" їхньої праці. В 1951 році вже була налагоджена ефективна система сплати членських внесків, при чому ті, хто заборгував внески за декілька місяців, а то і за рік (довго не зголосувались по прибуттю в Америку), писали розписки із зобов'язанням повернути гроші. В тому ж таки році вже була придбана домівка КПС в Дітройті, діяв Пластовий Фонд, який збирал кошти для придбання осель, домівок тощо.

І все це організовано за приблизно такої, як у нас тепер, чисельності членів УПС та УСП (500-600), які не знали мови та тяжко працювали, заробляючи на життя. Основними причинами такої ефективної організаційної роботи було:

- бажання та усвідомлення пластовим загалом необхідності існування та фінансового забезпечення Крайового органу, краївих потреб;
- відсутність будь-якої допомоги з позапластового середовища, що сконсолідувало та змобілізувало членів для досягнення цілі.

В Україні з початків відродження Пласти обирається центр, який фінансово незалежний від осередків і який завжди при наглій потребі має куди звернутись по допомозі. Цілком зрозуміле неусвідомлення більшістю осередків того, що країві органи утворюють вони самі, а тому, хоча б частково, повинні їх фінансувати. Тому і скаржаться осередки, які місяцями, а то й роками не сплачують членські внески, на неперіодичність "Вісника", на брак інформації, на відсутність допомоги, на малу чисельність вишколів і т.д.

А КПСтаршини всіх каденцій при існуванні інших, крім членських внесків та коштів, знайдених пластунами в Україні, надходжень ніяк не беруться до наведення фінансової дисципліни. Тобто, опе-

руючи військовою термінологією, ми йдемо в наступ, зовсім не дбаючи про тили. З військової історії добре відомо, що така тактика в кращому випадку призводить до зупинки наступу, але найчастіше — до відступу на надійні позиції.

Тільки організація роботи, оперта на власні можливості, навіть якщо зменшиться кількість осередків, пластунів, краївих акцій, заходів, проектів, — дозволить навести порядок в організації та почне виховувати відповідальність за загальну справу.

4. СТРУКТУРА

Цілком закономірно, що між КПСтаршиною та Станицями в Україні повинні існувати обласні керівні органи, але, на мою думку, ми ще до цього не готові. По-перше, тільки в окремих областях є достатня кількість осередків, по-друге, обрання таких органів потребує відповідного демократичного механізму (З'їзд, вибори, контроль, звіти), який відволікатиме досвідчених пластунів (і без того перевантажених) та потребуватиме додаткових витрат. Отже, вибори обласних органів слід відкласти на майбутнє.

На сьогоднішній день КПСтаршина в разі потреби призначає в областях обласних уповноважених, і цей порядок можна залишити на переходний період. Можна також спробувати систему з регіональними представництвами (Схід, Захід, Північ, Південь, Центр). Голова регіонального представництва призначається та звільняється КПС.

Так чи інакше, проміжний орган слід вводити, надаючи йому щораз більші повноваження.

Крім того, КПСтаршина повинна поступово переходити на інший режим роботи: приймати важливі рішення, загальні напрямні, перекладаючи всю поточну адміністративну роботу на професійних платних працівників. Так діють всі без винятку скавтські організації, які працюють в умовах власних держав. При цьому повноваження такого платного органу повинні бути затверджені статутово, а оплата повинна проводитись виключно з членських внесків та цільових спонсорських надходжень. Думаю, що вже настав час взяти пластовий рух в Україні (а ми продовжуємо розвиватись за законами руху) в надійні організаційні форми.

Крім реорганізації в керівництві, на мою думку, для умов України слід докорінно змінити структуру, яка діє на рівні дійсного членства (УПС, УСП).

Впродовж багатьох десятиліть точиться в Пласті дискусії про те, чи є самовиховними УПС та УСП. Не хочу вступати в дискусію з такими велетнями, як О.Тисовський, С.Левицький, Ю.Старосольський, в яких можна знайти багато цитат про те, що УПС та УСП є самовиховними уладами. Можу лише висловити свою особисту думку, що, попри всі дискусії, твердження, ці улади не стали насправді само-

виховними, а лише задекларовано самовиховними. Хоча для умов діяспори ці улади виконували та продовжують виконувати певну позитивну роботу. Старші пластуни, сеніори, навіть відійшовши від активної праці в Пласті, залишаються в полі зору української громади, по можливості час від часу допомагають організації.

В Україні ж, перебравши подібну структуру, Пласт автоматично отримав кілька проблем. Це і сеніори, які ніколи не були виховниками, не зовсім орієнтуються в виховних проблемах і яких часто використовують лише в політичній боротьбі; це старші пластуни, які декларують, що вони інструктори, нічого не роблячи протягом року і будучи баластом, який тяжко нести і шкода викинути; це цілі старшопластунські курені, які можна назвати організацією в організації з тільки їм зрозумілими та потрібними планами на майбутнє.

Якщо ми постійно декларуємо, що виховники є основою організації та найважливішими її членами, то чи не варто підтвердити це документально, зробивши так, щоб тільки вони і вирішували долю організації. Тобто, щоб дійсними членами Пласти були виключно ті, хто має постійний обов'язок в організації (крім виховників, працюючі на виборних посадах та члени їхніх булав). Всі інші можуть об'єднуватись, допомагати, підтримувати, сприяти, входити до міжнародних організацій та об'єднатися. До речі, на світовому рівні існує об'єднання ветеранів скавтінгу, яке діє не в складі ВОСР, а паралельно з нею.

Подібні реорганізації Пласти в Україні зачіпають єдність світового Пласти і тому потребують серйозного аналізу та виваженого підходу.

5. ПЛАСТ УСО ТА КУПО

Як я вже відзначав, в швидкому відродженні Пласти в Україні визначальну роль відіграв Пласт діяспори, і за це ми завжди будемо вдячні як теперішнім пластунам діяспори, так і всім попереднім поколінням. Зрозуміло, що в майбутньому повинна продовжуватись співпраця Пласти УСО з організаціями Пласти в діяспорі, але вже на якісно новому рівні. Ця співпраця повинна приносити користь не тільки Україні, а й всім іншим.

Довготривалі спільні проекти (таборові, видавничі і т.д.) повинні лягти в основу цієї співпраці. Для її координації на світовому рівні може існувати орган у складі голів КПС, орган Скобиного та Орлиного Кругів у складі Крайових Комендантів, які б зі встановленою періодичністю (скажімо, раз на 2-3 роки) проводили свої наради в Україні, а в часі між нарадами — електронні конференції. Думаю, що це і дешевше, і ефективніше від діючої сьогодні системи.

Для збереження єдності організацій в майбутньому слід сформувати загальні напрямні, які її га-

рантуватимуть і не заважатимуть краївим організаціям в разі потреби швидко реорганізуватись. Основним символом єдності може залишитись Начальний Пластун з представницькими функціями.

Думаю, що подібне реформування зніме одну з можливих перешкод на шляху до вступу в ВОСР.

6. ПЛАСТ УСО ТА ВОСР

Ми залишаємося найпотужнішою скавтською організацією України, і для вступу в ВОСР нам необхідно змінюватись та продовжувати якісно новий розвиток. Крім того, слід більше проявляти ініціативу та переймати досвід інших скавтських організацій. На мою думку, особливу увагу слід приділити співпраці та вивченням досвіду харцерів Польщі, з огляду на недавній вступ до ВОСР, подібність структури суспільства, сусідство з Україною.

Але найголовніше сформулювати чіткий план вступу до ВОСР та довести його до пластового загалу.

Кожна людина має право на помилку, маю це право і я, але не має цього права Пласт в цілому. В цьому році випадає слушна нагода підійти до реформування Пласти комплексно, адже почався 4 Пластовий Конгрес, відбудеться КУПО, черговий З'їзд Пласти УСО.

Дуже складно в Україні, де існують регіональні, кланові (читай курінні), особисті амбіції та інтереси, прийти до спільногом знаменника та почати діяти однією цілістю, але це завдання повинностати основним при підготовці наступного З'їзду та гаслом наступного складу КПС. Якщо розуміння цього не почне домінувати серед пластунів, ми залишимось аморфною організацією, яка буде тупотіти на місці, не роблячи серйозних кроків вперед задля досягнення наших цілей.

Богдан Гасюк

БЕЗДОРІЖЖЯ ДІЯСПОРНОГО ПЛАСТУ

На Конференції Правильників

ПЛАСТОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ

(продовження)

ПЛАСТОВА ІДЕОЛОГІЯ (аналіза, висновки)

Вихідні думки

У Пласті ми звикли багато говорити про ідеологію, а зокрема про Пластовий Закон, без глибшого вникання у суть питання. Задумаймося над цим питанням бодай коротко, починаючи із з'ясування деяких понять, щоб вони були ясніші. Зачином із поняття “ідея”: це думка про що-небудь, але це також основний елемент світогляду. Ідея виникає в розумі людини, а також у спільноті розумних голів, які спілкуються між собою. У пластовому мисленні ми пов’язуємо ідеї з поведінкою пластина, коли говоримо про пластовий стиль життя, про пластову поставу. Процес формування пластової постави є не статичний, а динамічний. Постійно зароджуються нові ідеї, які зумовлюють нову поведінку, а все це у деякій взаємозалежності із віками створюваними якостями нашої культури.

Ідеологія — це система ідей, поглядів, життєвих норм певної суспільної групи, яка дає розуміння питань нашого буття — суспільно-політичного, економічного, екологічного, — та намагається знайти їх розв’язку, щоб задоволити потребу

бі індивідів, груп чи народу. На цьому місці варто згадати, що ідеологія і світогляд не є те саме. Ідеологія — явище колективне із віддзеркаленням усіх аспектів життя; звідси й різні види ідеологій: демократична, соціалістична та інші. Світогляд — справа особиста конкретного індивіда, який шукає пояснення первопричин та інших таємниць нашого буття; звідси світогляд: християнський, ідеалістичний, матеріалістичний та інший, як правило пов’язаний з культурою даної групи, даного народу. Ідеологія, яка своїм доктринерським підходом обмежує думання, робить людину сліпою на дійсність, позбавляє її можливості розв’язувати проблеми щоденного життя, спиняє розвиток індивідів та суспільства. Ще не при забуте явище ідеократії комуністичного режиму, який здійснював ідею комунізму, визнану ним за єдину правдиву й корисну для людства. Результат ідеократії ми відчуваємо зараз на своїй власній шкірі. Правий був Унамуно, який так написав: “Зо всіх тираній нині найненависніша тиранія ідейна, бо вона потягає за собою як наслідок ідеофобію, себто переслідування інших ідей...”

З ідеологією є пов’язані ще такі, часто повторювані поняття, як ідеал та ідеалізм. *Ідеал* — це концепт високої мети, до якої прагне людина, що скеровує її мислення і дію. Як розумова концепція ідеал існує лише в думках, а почуття стимулює до дії. Однаке, “ідеал, що пориває до дії, до чину, повинен мати коріння в історичному досвіді, а не тільки в уяві та мрії”

ях тої чи іншої людини" (Евген Онацький). Але чим більше вимріяні ідеали є дальші від здійснення в житті, тим менше вони спонукають людину змагати до їхсягнення.

До речі буде згадати ще й деякі думки Григорія Ващенка стосовно ідеалу людини. "У виборі ідеалу людини велику роль мають відіграти традиції... Традиційний ідеал людини — це не вишивана сорочка, яку можна скинути і все ж таки залишитися українцем... Традиційним ідеалом треба визнати той, що витримав іспит історії, найбільш відповідає психології народу та його призначенню, увійшов у психіку народних мас, відбитий у народній творчості і в творах кращих митців та письменників, що стали духовними провідниками свого народу".

Обличчя народу створює провід — визначні особи, які керують духовним, суспільним, економічним і політичним життям нації. Від того, який національний провід, залежить розвиток народу чи держави. В.Антонович у своїх викладах говорив таке, що й ще сьогодні актуальне: "Руїна залежить дуже замітно від малого розвою народу: у нього було доволі енергії, але не було ідеалів. Скинувши те, що було для нього погане, народ не знає, як збудувати собі те, що було йому потрібне, не вміє навіть висловити, що власне бажає... Ніхто не виявляє принципу, в ім'я якого він бореться, а кожний веде лише боротьбу з окремими одиницями: замість боротьби за принцип ведеться боротьба за особисті інтереси. Наслідком малого розвою народу є те, що все у нього йде як попало, при чому егоїстичні потяги мають перевагу над громадським ділом..." (Воля, 1920, I ч.11).

Дрот відчув суть наших суспільно-національних недомагань і вказав шлях пластовим сеніорам чітко, а саме: "Остаточними змаганнями Пласти є дати основи до створення морально новітнього громадянства, .. свідомого напрямів і цілей свого розвою, громадянства, в якому кожна одиниця вміє бути і громадянином, і собою". "Треба саме пластову ідею направду не тільки для молоді, але й для старших вважати чимсь важнішим, ніж ці буденні, особисті справи" (Пластовий шлях, 3/1930). Ідея творчого, морально стійкого проводу сьогодні є дуже важлива. Він виникає з рядів інтелігенції, яку Іван Франко назвав "сіллю землі":

Ви — сіль землі, як звітре вона,
То чим посолять хліб із нового зерна?

"У кожній людській спільноті є ті, що створюють і формують життєві вартості від основ... тільки розумна організаційна концентрація справді творчих українських національних провідників зможе створити підставу для справжнього усуспільнення, інтеграції нашого національного організму, а вслід за тим і дальнього побідного розвитку української

нації" (Шлях нації, ч.1/1935).

Аналіза пластової ідеології

Пласт засновано у часі, в якому були всі ознаки на те, що виникне війна. Скавтська організація і виховна метода були сприємливі у тому часі. Основоположник у своєму мисленні пов'язав скавтську ідеологію і методу виховання з потребами українського народу, на що вказує недвозначно пластова відзнака. Передбачення сповнилися, і численні пластуни взяли участь у визвольних наших змаганнях в період Першої світової війни. Пластові проводи на поселеннях створили свою версію пластового виховання і клали велику вагу на ідеологію, яка ставала все більше й більше абстрактна і як відірвана від дійсності мало практикована.

В основі пластової ідеології лежать два суттєві положення, а це: "Три головні обов'язки пластина" ("Пластова Присяга") і "Пластовий закон", що мав творити сукупність рис характеру пластина, висловленіх в формі його поведінки, а всі інші елементи, як пластовий гімн, пластовий обіт, пластовий привіт і т. ін. — похідні з основних заложень для їх підкріplення і поглиблення.

Перше положення — "Три головні обов'язки пластина", які в опрацьованому на поселенні другому виданні "Життя в Пласті" є названо "Пластовою Присягою", імітуючи скавтську термінологію. Вираження цього основного елементу як "присяга" є помилкове з двох причин. Перша: "присяга" — це форма зобов'язання, іншими словами, вагомість, покладена більше на форму, як на суть виховних процесів. Отже суттєвим має бути стиль життя пластина, а не лише форма, однострай з десятками відзнак, які для юнацтва є важливим засобом для діяння, бо спонукають до самовиховання, до нових досягнень. Вихованкам слід наголошувати обов'язки пластина, суть, а не лише форму. Друга причина — короткотривалість наслідків, хоч присяга є хвилюючим переживанням символічного характеру. В основному "присягають" молодші юнаки, які знаходяться в дуже складній і бурхливій фазі свого розвитку. Варто задуматися, які користі приносить загалові психічно ще не стабільних юнаків "присяга" з пихатими зовнішніми формальностями. Треба здати собі справу з того факту, що в роках шукань, випробувань юнаки не завжди поводяться згідно з присягою, порушують її, а в нормальну функціонуючій спільноті порушники повинні поносити консеквенції. Чи на такому ростовому шляху варто ще ускладнювати буття зламаними присягами, зокрема тоді, коли виховники незадовільно працюють над розумінням Пластового закону і пластової присяги, її вислову: "робитиму все, що в моїй силі". Вірність пластина Богові й Україні залежатиме більше від

ступеня морального розвитку, від ступеня розуміння своїх обов'язків і відповідальностей пластина.

Згідно з українським кодексом 1743 року, "присяга — перш за все акт людського сумління, що має релігійно-моральний характер".

Висновок. Виховникам слід дуже докладно ознайомлювати вихованків з Трьома головними обов'язками пластина, наголошуючи на питанні обов'язковості, а не лише відкликатися до пластової присяги, який то термін треба би було замінити іншим, як, для прикладу, "урочиста обіцянка чи обітниця", або іншою більш відповідною назвою.

Пласт перейняв від скавтів зміст і форму "присяги", а саме: "Присягаю своєю честю..." Якщо честь визначається як сукупність вищих моральних принципів, якими людина керується у своїй особистій і громадській поведінці, насувається запитання, чи така присяга не є пустою фразою для молодшого віком юнака, в якого характер щойно кристалізується? Навчання ідеології в Пласті є більш теоретичне, моральні принципи виводяться з абстрактних міркувань, а не з конкретного діяння шляхом переживань у дії. Результативний спосіб виховання потребує довшого часу, а не лише декілька занять, на це призначених виховником.

Друге зауваження до змісту, а це до фрази "слухатись пластового проводу", яка вимагає докладного з'ясування слухняності стосовно пластина-індиніда і пластового проводу, краївого, станичного і т.п. Та перш за все треба задуматися, чи ця частина третього обов'язку є на цьому місці потрібна, якщо вона є правилом у пластовому законі? Роздумуючи над поясненням 10 правила: "Пластун слухняний пластовій старшині", треба ствердити факт, що воно у сучасну пору недоладне у демократичному Пласті демократичної України (докладніше про це на іншому місці).

Друге положення: Пластовий закон

Здавен-давна існували правила співжиття, норми поведінки в родинах, пов'язані з релігійними практиками у вигляді звичаєвого, довготривалого закону. У християн це Десять Заповідей Божих. У Київській Русі-Україні норми поведінки визначала "Руська правда", а вказівки для дітей, як слід поводитися в житті, подав князь Володимир Мономах в "Поученні дітям". Шуканням за моральною, високо-якісною людиною займалися Григорій Сковорода, Тарас Шевченко, Митрополит Шептицький, Василь Сухомлинський, Григорій Ващенко та інші, і, очевидно, Основоположник Пласти. Пластовий закон був створений за скавтським зразком з точки зору потреб української спільноти на початку ХХ століття. А зараз ми маємо уже його кінець. За той час заінтували великі технологічні успіхи, а слідом за ними значні суспільно-політичні зміни, не говорячи

вже про досліди в ділянці психології дітей та їх виховання. Отож задумаймося над Пластовим законом з точки зору ХХІ століття.

Пластовий закон був встановлений найвищим пластовим органом як система правил поведінки пластина, що мала зобов'язувати членів Пласти. Віковий діапазон його членства є дуже широкий, бо включає дітей, юнацтво та повнолітніх пластиунів. Потреби різних вікових груп є різні, тому створено окремий закон для юнацтва, а "Пластовий закон" для юнацтва і повнолітніх пластиунів. Чи таке пов'язання юнацтва і повнолітніх пластиунів, чи ставлення їх поряд доречне, логічне? Коли потреби вікових груп є різні, треба скласти для них такі правила, щоб були зрозумілі, відповідні до цих потреб, створювали ентузіазм для діяння початково виховно-самовиховного, а потім в основному самовиховного.

Перед нами питання, для кого був створений Пластовий закон і чи він ще відповідає ситуації сьогодення? Відповідь безсумнівна, що ні! Буйний розвиток технології зумовив такі суспільні зміни включно з моральними вартостями, що виховання дітей батьками і в Пласті стало значно складнішим і вимагає нових заходів і засобів для здійснювання виховної праці, а зокрема нового, сучасного формування ідеологічних основ, беручи ще й до уваги факт існування незалежної України.

Для кращого розуміння потреби поновлення існуючого "Пластового закону" проаналізуємо декілька його правил — їх назви, їх пояснення та коротко задумаймося над ними, будучи свідомими того факту, що часи від 1911 чи 1924 років до сьогодні змінилися так у світовому суспільно-політичному аспекті, як і в нашому національному. Хоч політична ситуація змінилася, ідея творення новітнього громадянства залишилася актуальною у сучасну пору. З уваги на обмежене місце для ширшого обговорення Пластового закону зупинимо нашу увагу на правилах II, IX, X і XII, а аналізу інших правил треба відкласти до окремої статті.

II. Пластун сумлінний: "Кожне діло... виконує по змозі якнайліпше". Подане пояснення просте, у розумінні добре виконаного діла, якого зміст можна зовсім добре приклади до пояснення III правила: пластун точний. Однак коли пов'язати вислів "сумлінний" із "сумлінням" (чи совістю), що виражає внутрішні якості, моральні принципи, тоді матимемо тверде правило, що скеровувало б пластина до моральної поведінки, про що у пластовому законі немає згадки. Така зміна значення вислову мусила б мати зовсім інше пояснення.

IX. Пластун корисний — пояснення невдале, не є ні чітко, ні правильно з'ясоване. Зачінімо від розуміння вислову "корисний": одне розуміння — який приносить добре наслідки, друге — здатний приносити користь. Саме в поясненні цього правила до-

речно було б підкреслити добре вчинки, жертвеність пластуна з виразно висловленою вказівкою, про яку користь для другого є мова, хіба не про матеріальну. Черга у розумінні значення праці зовсім неправильна. Немає загадки про працю для родини, ні для Церкви. Черга значення праці має зачинатися від індивіда, потім праця для родини, для Церкви і народу, а врешті із зрозумінням справи для невиразно окресленого людства. Чи оцінка праці других не належить до питання справедливості?

X. *Пластун слухняний пластовій старшині*. Назва і визначення правила недоладне. Чи треба говорити про пластову старшину? Котру? Зачім від дефініції поняття "слухняність". Для виховної праці в Пласті хай послужить таке визначення: слухняність — це схильність вихованка придергуватися правил поведінки, встановленої вдома батьками, виховниками в Пласті чи навіть ігровою групою однолітків. Слухняність має два аспекти: один стосується вихованка, індивідуальний, а другий — групи, пластової вужчої чи ширшої — спільноти. Коли мова про слухняність стосовно виховника в організації, до речі буде навести такі думки педагогів: "Дитяча прихильність і довіра до вихователя — запорука готовності до слухняності". "Справедливість і законність вимог — неодмінна умова формування готовності до активної усвідомленої слухняності".

Пояснення правила "пластун слухняний" дуже формалістичне, не відповідає вимогам сьогодення, незгідне з названими думками педагогів. Не є чітко з'ясоване: в одному місці сказано, що по виконанні наказу вільно, за окремим дозволом, висловити критичну думку, а в іншому місці — "не вільно виконати наказу, який без сумніву був би незгідний з пластовим законом". Згадана думка вказує на авторитарність пластової старшини, яка вимагає диктаторської системи виховання, а не відповідає демократичній системі виховання в Пласті. Можливо, в політичній ситуації 20 років, коли велася підпільна націоналістична діяльність, це мало сенс, але не тепер, коли Україна є незалежною демократичною державою.

XII. *Пластун дбає про своє здоров'я*. Назва правила обмежує його зміст і суть, тому доцільним є змінити і назву, і пояснення для кращого і глибшого розуміння питання "здоров'я", яке є визначене як стан організму, в якому нормально функціонують усі його органи. Мова повинна бути не лише про здоров'я фізичне, але й про психічне і суспільне, а при тому не слід забувати про екологію.

У поясненнях сказано: "Він шанує й плекає його (здоров'я) як цінність загалу". У першу чергу має дбати про своє власне здоров'я. "Не робить нічого, що могло б підривати його молоді сили або спиняти їх розвиток". Чи такі загальнікові, невиразні вказівки можуть бути ефективні? Сьогодні треба го-

ворити виразно і до речі про наркотики та інші стимулюючі речовини. Тому назва, пов'язана з думкою пошанування життя свого й других, повинна бути більш сприємлива до здійснювання, як загальнікове "пластун дбає про своє здоров'я". А других? Чи думка "вірить у власні сили" не буде доцільніша в правилі XI?

Аналіза згаданих правил і їх пояснень виявляють ідеологічну відсталість, а це хіба не стимулює у юнаків лету до висот.

Підсумки та висновки

Пластовий закон, сформульований за скавтським зразком, мав на меті створити новітню людину, формуючи її характер шляхом системи правил, які вказували їй, як поводитися, як успішно діяти. У нашій культурі характер молодих людей виробляється в основному на релігійних вартостях, таких, як любов, пошана батьків, творення добра і т.ін.

Та часи змінилися від року заснування Пласти чи його віднови на еміграції. Значимі технологічні успіхи внесли великі зміни у суспільне життя, змінилася політична карта східної Європи, а що гірше — наступив занепад етики й моралі в глобальному масштабі.

Сіне іра ет студію поставмо ми собі запитання, чи існуючий Пластовий закон став успішним засобом для здійснення ідей Дрота? Чи він підходящий для потреб сьогодення, а зокрема Пласти незалежної України, яка функціонує на хистких ногах, а московіти, які не можуть погодитися з її існуванням, створили Асоціацію скавтів України і продовжують здійснювати концепцію колиски трьох братніх народів. Відповіді на поставлені запитання, на превеликий жаль, "Hi!" У чому проблема? Пластовий закон відсталий, з простими, обмеженими, не заважди доречними поясненнями, на поселеннях малозрозумілий, нездійснюваний; без уваги на родину, з промовчуванням вірности Богові, без достатнього розуміння самовиховання — наріжного каменя пластового виховання. Зате сильно підкреслена слухняність пластовому проводу в авторитарному стилі у демократичному Пласті. Як правило, вихованки не ті, що нам потрібні чи бажані. Нам потрібно не найвного, добродушного, нездібного постати за правду пластуна, а людину тверду, творчу, свідому своїх цілей із сенсом дійсності та не менше твердого характеру пластунку, яка, як мати, зуміла б передати дітям нашу культуру, виховати їх на морально чистих громадян, здібних захищати родину й незалежність держави. Коли Пластовий закон мало придатний для виховування молодого покоління для майбутнього, нам необхідно перевірити його, поновити, беручи до уваги наші потреби та глобальний суспільно-політичний стан, бо тепер ми можемо існувати та успішно розвиватися лише в

пов'язанні з народами світу.

У першу чергу нам треба визбутися наших національних хиб. З точки зору "я" психології в основному недостатньо розвинені три функції нашого національного "я", а це: сенс дійсності, чистого спілкування із людьми та витримка.

Яка ж знову глобальна ситуація? Р.Кіддер, президент Інституту Глобальної Етики в США у своєму клопотанні про "глобальний занепад етики і моралі" перевів інтерв'ю з 24 мислителями світу й прийшов до висновку, що такі 8 універсальних якостей будуть формувати наше майбутнє, а саме:

- 1) любов;
- 2) правда;
- 3) справедливість;
- 4) свобода;
- 5) злагода;
- 6) толерантність;
- 7) відповідальність;
- 8) пошанування життя.

Усі ці якості стосуються психічного стану людини, її поведінки у спільноті, відносин між народами. Чи не варто і нам взяти до уваги деякі висновки Кіддера?

Як поновити створений у 1920 чи 1940 роках тепер відсталий Пластовий закон, поєднуючи якості нашого культурного буття та пластової ідеології з потребами глобального життя ХХІ століття? Суттєвим питанням у сучасну пору є самозбереження — вміння зберегти себе при гідному існуванні в ситуації нового світу, а як народ вміти зберегти свою політичну незалежність. Основним для самозбереження є любов, яка стимулює людину до охоронної дії, чи мова є про родину, чи народ, а вона має бути морально чиста. Отож черговим важливим елементом у вихованні новітньої Людини є етично-моральні якості, які мусять бути чітко віддзеркалені в Пластовому законі. Як здійснити поновлення? Перш за все треба накреслити й узгіднити принципи, що стосувались би пластунів усіх вікових груп з наголошенням на задоволенні потреб новацтва, юнацтва та повнолітніх пластунів з відповідним стимулюючим характеротворчим оформленням.

Які принципи є суттєві у процесах формування характерів, а також і побудови державності? Пропонуємо таких 10 (у дужках деякі ідеї стосовно пояснень):

1. Принцип любові (до Бога й України, родини, інших людей; вірність, добрий вчинок, корисність, жертвеність. Любов — основний і суттєвий елемент Пластового закону).
2. Принцип сумління (добро- зло, етично-моральні якості: чесність у грі, праці; правда, вірність).
3. Принцип чистої думки і чесних бажань (індивід чистий в думках, бажаннях і діях, лицарський, увічливий, гуманний, щирий, правдомов-

ний, радісний).

4. Принцип широго спілкування (спільнота: толерантність, співпраця, злагода, зрівноваженість, готовість помогти, чесна гра, точність, "словність", доброчесність, увічливість).
5. Принцип справедливості (правда, чесна гра, справедливість, гуманність, відсутність упереджень).
6. Принцип слухняності (стосовно Пластового закону, виховника, зверхників, батьків, спільноти — з любові, а не зі страху, не сліпа слухняність).
7. Принцип пошанування життя (здоров'я, природа, екологія).
8. Принцип естетики (краса природи, краса в суспільстві, пісня, музика, мистецтво).
9. Принцип відповідальності (за слова, вчинки, виконані обов'язки; витримка, ощадність щодо грошей, часу).
10. Принцип самовиховання (назрівання, праця, освіта, виховна майстерність, самоконтроль, вимогливість до себе, намагання здійснити задумане якнайкраще).

Віковий аспект пластунів у підході до розв'язки питання Пластового закону.

Розвиткові процеси людини проходять фазами. Кожна з них є особлива, має свої потреби для задоволення. У пластовому самовихованому процесі є три вікові групи: новацтво, юнацтво і повнолітні пластуни, які повинні мати свій кодекс.

Ще дві замітки до питання ідеології для задуми. "Пластова таємниця" може колись була потрібна, але тепер, у час наркоманії серед молоді і т.п., годі робити прірву між дітьми і батьками. Тісний зв'язок пластунів з батьками може допомогти у поширенні пластових ідей на родини.

Питанню "пластової присяги" слід присвятити більше часу й подумати, чи не потрібно поробити деякі зміни з сильним підкресленням обов'язків пластуна, а не давати перевагу формальним аспектам пластування.

Теодосій Самотулка

На Конференції Правильників

ПЛАСТ І ПРОВІДНИЦТВО

ДЕЛЕГУВАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТИ

Що таке делегування?

Якщо ви є провідник, відповідальний за переведення якоїсь дії, то ви можете зробити цю дію самі або передати її для виконання комусь із своїх підлеглих, що більше: ви можете передати йому свою "власть", свій авторитет, який є потрібний, щоб цю функцію виконати належно. Це й називається "делегування авторитету", чи "делегування відповідальності".

Багато людей, коли вперше стають провідниками, мають тенденцію робити все самі й всіма силами тримати всі "провідницькі права" в своїх руках. Це гарно, бо ж ніхто так справи не полагодить, як ви самі, але все має свої межі. Одна людина всього сама зробити не може, а якщо пробує, то скоро перепрацьовується, а в міжчасі її підлеглі нудяться й не мають що робити. Досвідчені провідники, замість пробувати самотужки все зробити, "делегують" свої права й обов'язки своїм підлеглим і тільки над ними наглядають, щоб все йшло в порядку.

"Делегування" не означає, що ви самі не будете нічого робити, а "звалите" всі обов'язки на своїх бідних працівників. Делегування — це тонке мистецтво: треба знати, що, кому, де і як делегувати. Не можна ж дати молодій, недосвідченій людині якесь складне завдання, яке вона не зможе виконати. Треба поступово вчити людей. Найдоцільніше давати людям завдання, що є трішки більш скомплікованими, ніж попередні, які вони успішно виконали: кожне нове завдання повинно бути викликом для підлеглого, "проблемою до розв'язання", має його зацікавити. Якщо підлеглий його успішно виконає, то матиме велике задоволення, гордість і ві-

ру в свої сили, а тим самим мотивацію до виконання дальших, ще складніших завдань.

Отже, делегування — це не "абдикація відповідальності" з боку провідника, а, навпаки, частина його відповідальності виховувати й навчати своїх підлеглих, щоб вони постійно росли і розвивались у вашій організації.

Приклад:

У підприємстві Амала Індустрії було два менеджери, Роман та Славко. Їхні завдання дещо збігалися: відділ Романа займався купівлею сировини для заводів, а відділ Славка наглядав над складами й інвентарем. Славко був старшим і досвідченішим, а Роман молодий і дуже амбітний.

Роман, який щойно став менеджером, донедавна був працівником у відділі, який він тепер очолював. Це підвищення було для нього дуже важливе, і він все робив, що міг, щоб мати змогу похвалитись якнайкращими успіхами. Він поставив собі, що буде доглядати кожну деталь в своїй організації. Він працював по 12 і 14 годин щодня, приходив до праці в суботу й неділю — взагалі, працював, як віл.

Славко, який вважав Романа своїм вихованком, дивився на все це із щораз то більшою тривогою, бо він бачив, що Роман себе перепрацьовує, а одночасно його підлеглі не мають що робити і стають щораз то більше незадоволеними. Вкінці він не витримав і умовився з Романом на обід в ресторані. Під час обіду він делікатно сказав Романові, що цей себе заб'є, якщо буде себе надалі так перепрацьовувати. Роман вияснив Славкові, що він мусить це робити, бо його праця того вимагає і він хоче якнайкраще вив'язатись зі своїх завдань.

Славко тоді почав говорити Романові про "деле-

продовження з попередніх чисел

гування відповіальності". Він запропонував Романові передати деякі функції людям з групи, бо ж багато з тих людей є досвідченими, добрими працівниками й напевно добре ці завдання виконають. Роман спершу в це не дуже то вірив, але погодився зробити експеримент і спробувати деяке "делегування".

Цей експеримент був вдалим, і Роман побачив, що Славко має рацію. Він тоді потроху почав передавати різні функції своїм підлеглим, наглядаючи над їх щоденним виконанням. Він помітно віджив, а його півладні теж стали більш задоволеними зі своєї праці.

Чи ви делегуєте свої відповіальності іншим?
Чи це є успішна метода?

Для чого делегувати?

Є багато причин делегування відповіальностей.

По-перше, в цей спосіб є найлегше втягнути підлеглих в процес прийняття рішень, плянування тощо. Ви в цей спосіб виховуєте нових провідників, щоб ви самі могли підходити вище у вашій кар'єрі. Делегування підлеглим — це найкращий тренінг для ваших працівників на майбутніх провідників.

По-друге, в цей спосіб ви поширяєте почуття відповіальності поміж вашими працівниками. Вони тоді відчувають, що вони "мають силу", що вони щось значать, що вони мають майбутнє в організації. Через це вони отримують мотивацію до більшої праці, до важких завдань.

По-третє, делегування сприяє творенню сильної групи працівників. В "ідеальній" групі працівники готові йти за вами "в вогонь і в воду" (по-французькому це звуться "еспіріт де корпс").

І, врешті, по-четверте, делегування може "врятувати" вас самих від тисяч деталей, які спадають на кожного провідника, а також може дати вам можливість зосередитись на цілості проекту, плануванні стратегії тощо.

В добре веденому відділі організації провідник завжди делегує якісь обов'язки кож-

ному членові групи так, що кожний відчуває за щось відповіальність.

Делегування є важливим виховним засобом в такій організації, як Пласт, де ви маєте до діла з молодими, недосвідченими особами. Як інакше вони можуть дістати якийсь досвід, якщо ви їм не дасте можливості спробувати своїх сил? Вони мусять від вас навчитися бути провідниками. Це знання само по собі не приходить — людина мусить сама себе випробувати, щоб щось навчитися, зокрема, дізнатися про свої власні сильні і слабкі сторони.

Очевидно, кожна людина, яка перший раз щось пробує, буде робити помилки. Не бійтесь цього і не сваріть підлеглого за ті помилки. На власних помилках найкраще можна чогось навчитися. Добрий провідник повинен тільки пояснити підлеглому, в чому була його помилка і як можна було її запобігти. На другий раз цей підлеглий вже такої помилки не зробить.

Делегування і "добрий вчинок"

В Америці кажуть: "Добрий провідник завжди делегує, поганий — ніколи". І тому в доброго провідника підлеглі йдуть вгору й багато осягають, а в поганого — сплять і залишаються завжди на тому самому місці.

В Америці кажуть теж: "Якщо ви самі хочете йти вгору в організації, то завжди майте витренуваних підлеглих, які кожної хвилини могли б вас заступити в вашій організації". Недосвідчені провідники часто бояться своїх підлеглих, мовляв, "він забере мое місце, мене витисне". Вони такі непевні себе й своєї позиції в організації, що не хочуть, щоб існував хто-небудь, хто може їх застуpitи; вони хочуть бути "незаступими". Але ж "незаступими" провідники ніколи не можуть піти вгору, бо ж не буде нікого, щоб прийшов на їхнє місце. Вони так і залишаються назавжди на цій самій позиції в своїй організації.

Приклад:

У підприємстві Продаж, Інк. була засада, що кожний менеджер мусить виховати собі й подати до відома адміністрації свого заступника, який в дуже короткий час міг би його замінити. Більшість менеджерів так і робили, але Андрій, який недавно почав працювати в фірмі, не довірював цій системі; він боявся, що якщо він матиме такого заступника, цей буде сталою загрозою йому самому.

Коли йому казали знайти таку людину, він зволікав: мовляв, я ще нікого не знайшов, але шукаю... I так тягнулось місяцями.

Коли безпосередній шеф Андрія відій-

шов, Андрій був одним із можливих його наступників. Але виявилося, що, якщо б Андрій пішов на цю вищу позицію, то не було нікого, щоб прийшов на його місце. Тому його так і поминули, а призначили на це місце іншого.

Чи подібні ситуації є також у вашій організації? Як ці справи у вас розв'язуються?

Делегування як передавання сили

Сьогодні в Америці щораз менше вживається термін "делегування", а частіше вживається термін "передача сили" (Empowerment). Ці два терміни стали майже синонімами. Але між ними є певна різниця: передача сили означає, що даний підлеглий не є лише тимчасово уповноважений до якоїсь специфічної функції, як це є в делегуванні, а радше він дістає справжню силу, вплив і значення в своїй організації як перший ступінь у підвищенні на поважнішу позицію.

Передавання сили — це дуже потужний мотиватор людей. Як ми вже писали раніше, більшість людей любить мати силу й значення і справжній контроль над своїм оточенням.

ПИТАННЯ ЕТИКИ Й ЕТИКЕТИ

Правила доброї поведінки провідника

Чи то на Заході, чи на далекому Сході, чи де-небудь інше в світі існують певні норми поведінки, які називаються чи "етикетою", чи "манерами", чи "бонтоном". Дотримування законів етикети відрізняє "цивілізованих людей" від "варварів". Закони доброї товариської поведінки допомагають дати собі раду з людьми у всіх ділянках життя, але вони є особливо важливими у світі міжнародних відносин; не можна собі уявити міжнародної торгівлі, фінансів, дипломатії чи взагалі будь-якого міжнародного

спілкування без строгих протоколів товариської поведінки. Якщо ви маєте надії спілкуватися із закордоном, то ви **мусите вміти** дотримуватись прийнятих інтернаціональних норм поведінки.

Очевидно, в кожній країні є інші закони етикети. Зокрема, строгі вони в Японії й взагалі на Далекому Сході. Якщо ви маєте пляни відвідати ту частину світу, то дуже важливо буде вам прочитати й засвоїти закони етикети даної країни (які будуть вам видаватись дуже дивними). Але існують також певні загальні, інтернаціональні закони поведінки, які ви сьогодні можете вживати всюди в світі. Якщо ви їх не дотримуєтесь, то ви — в опінії світу — є "неотесаний хам" і з вами ніхто не захоче спілкуватись. Тому дуже важливим є собі ці закони засвоїти; це, очевидно, ми не можемо тут покрити, на це треба окремої книжки.

Чому існують ці закони доброї поведінки? Часто видаються штучними й непотрібними, але ж складені були вони на те, щоб полегшити спілкування між людьми. Підставовою їхньою зasadою є "не роби іншому, що тобі немило". Вони є продумані так, щоб у будь-якому спілкуванні з іншими людьми ви мали якнайменше можливості когось вразити, образити, спричинити йому приkrість чи невигоду. Дотримуючись засад доброї поведінки, ви поводитесь так, як люди сподіваються, що ви будете поводитись, і ваша поведінка їх не вразить. І, очевидно, навпаки: поведінка тих людей не вразить вас.

Якщо обидві сторони в спілкуванні поводяться відповідно до прийнятих норм, то можливість конфлікту є мінімальною. Це є цілю будь-яких засад етикети.

Але міжнародне спілкування — це лише один рід вашого спілкування як провідника, де правила доброї поведінки є дуже важливими. Подібних правил ви повинні дотримуватись у вашій поведінці весь час: чи ви говорите зі своїм наставником, чи зі своїми підлеглими, чи з іншими людьми на праці.

В Пласті, очевидно, є дуже важливим, як ви поводитесь з іншими пластунами, з молоддю, яку провадите, з батьками цієї молоді та зі стороннimi людьми. Пластун завжди повинен давати приклад доброї поведінки, щоб в громаді люди дивились на нас позитивно, як на культурних, зрілих людей, гордість сусільства.

Ввічливість у стосунках з усіма є обов'язковою; в Пласті ви, зокрема, маєте за обов'язок вдергати "добре ім'я" організації.

Ніхто не любить, щоб хто-небудь трактував йо-

го як тварину. Можливо, в умовах централізованої економіки (як це було в СРСР), коли люди не мали вибору, вони мусіли терпіти нечесніх продавців в крамницях, нечесніх урядовців, нечесніх наставників тощо. Але в умовах вільного світу й демократії ви не мусите нечесноти толерувати ні в кого і ви не повинні її терпіти.

Цієї засади в світі майже всі дотримуються, бо хто її не дотримується, той довго не витримає — ні в бізнесі, ні в політиці, ні в науці. Це засада, яка робить ціле життя приємнішим і веселішим...

Ставлення до меншин і жінок

Ви як підвладний, напевно, бажаєте, щоб ваш наставник завжди ставився до вас з чесністю й респектом. Так само й ваші підлеглі сподіваються, що ви, як їхній провідник, будете їх трактувати ввічливо. Це для них є дуже важливе, і ви, якщо хочете від ваших людей лояльності й продуктивності, повинні до них бути завжди ввічливими.

Зокрема, важливим це є стосовно слабших осіб: калік, меншин, жінок. В Америці та в Європі справа ставлення до них є важлива до тієї міри, що уряди видають в цій справі деякі далекосяжні закони.

Щодо калік, то закони в Америці тепер вимагають, щоб будинки були так збудовані, щоб був легкий доступ для калік на візках. Такого роду закони існують і в інших країнах, в тому числі й в Україні. Зокрема, закони дають різні привілеї ветеранам-калікам.

В Америці також є дуже чулі на будь-яку дискримінацію відносно меншин: людей іншої раси, національності, релігії тощо. Закони охороняють їх, а на те, щоб інші люди не ображали їх, скеровані правила доброї поведінки. Українці повинні бути чулі на цю справу: сотні літ ми жили із дискримінацією супроти нас; в нашій власній державі ми повинні запевнити всім меншинам справжню рівноправність, бо ж ми добре знаємо на власній шкірі, як

дискримінація може людину нищити й понижувати. Ми повинні показати світові, що ми є кращі від тих, які так з нами колись поводились. І тому принципи рівноправності для всіх меншин є так глибоко вкорінені в підставі нової Української Державності.

Чемне, лицарське ставлення до жінок має давні традиції в

Україні. Ця справа набрала великої ваги із приходом рівноправності поміж чоловіками й жінками. В світі взагалі люди стають дуже чулі на справи належного трактування жінок. Зокрема, набрали ці справи гострої актуальності в Америці й в Західній Європі (де, до речі, дискримінація супроти жінок була традиційно набагато різкіша, як в Україні). Навіть в Японії, де жінки ще донедавна були дуже понижувані, сьогодні справи драстично змінюються на краще.

Питання етики й моралі провідника

Справи зовнішньої поведінки провідника є важливі, але ще важливішими є справи його етики, його моральних засад. Це є справа дуже підставова. На жаль, не всі провідники (бізнесові, політичні, громадські і т.д.) в світі є чесні й етичні; існує багато шубравців, спекулянтів, диктаторів, опортуністів і т.д. Вони будуть робити все можливе, щоб лише "виграти" гроші, силу, впливи. Хоч вони є в меншості, але вони можуть зробити багато шкоди, і люди часто ставляться із підозрінням та недовір'ям до всіх провідників, в тому числі й до цілком чесних.

Але це є зовсім окрема велика тема до обговорення, до якої ми ще не раз повернемось.

ПІДСУМОК: ЩО ТАКЕ "ДОБРИЙ ПРОВІДНИК"?

"Добрий провідник" — чи ви ним є?

На цьому місці ви можете спитати: багато говоримо про "доброго провідника". Хто ж це такий? Як його розпізнати?

Ціла ця серія мала за свою головну мету показати, які прикмети має добрий провідник. Він мусить бути: організатором, педагогом, психологом, адміністратором, а не лише провідником, мусить дуже добре розуміти свою ділянку і мати ще багато різних позитивних прикмет.

Але треба пам'ятати одну, найважливішу річ: добрий провідник — це в першу чергу добра людина. Між його прикметами повинні бути: приязність, чесність, товариськість, співчуття, емпатія і багато інших прикмет, які хотілось би бачити в кожній людині. При цьому він мусить бути розумний, бистрий, освічений. Одним словом — людина, яку б ви хотіли мати за свого близького приятеля.

Але в першу чергу: це людина, яку інші слухають і до кого мають респект.

Доброго провідника слухають тому, що він дає добрий приклад, і тому, що до нього мають респект, а не тому, що він має силу.

В наступних числах — про способи плянування.

Любомир Онишкевич.

Фото пластунів з України на ЛШ, ЗБ та Джемборі

ПІДСТАВИ ПЛАСТОВОГО

ВИХОВАННЯ

Від редакції

Перед початком Четвертого Пластового Конгресу, на якому багато людей плянує робити всілякі більш чи менш радикальні зміни у пластовій методиці, а то й у основах пластового стилю виховання, ми всі повинні застосовитися над тим, в чому саме та метода полягає.

Можливо, що коли ми вглибимось у суть цієї методи, в підвалини пластової організації, то побачимо, що нема так дуже багато що змінити — може, лише змінити термінологію і зробити технічні удосконалення. Бо ж ця метода протягом 86 років показалася напрочуд "модерною" і не потребує змін...

Може найкраще ця метода є виложена в рукописі пластиuna бл.пам.Гени Кульчицького — в праці, яка була написана ще понад сорок років тому. Вона відносно коротка, але ясна, кожному зрозуміла і може бути найкращим текстом для кожного участника Конгресу про те, що таке Пласт і як він дотепер працював. Щойно прочитавши цей уступ, можемо почати думати над тим, як би то можна щось міняти, щоб зробити його кращим, як було це дотепер.

ВСТУП

Український Пласт завдячує свої успіхи на виховному полі, свою сильну й поважну позицію серед української спільноти, її прихильність і піддержку тільки **твердим, непохитним основам своєї виховної методи**. Кожна спроба змінити чи "зм'якшити" ці основи завжди зменшувала успіхи й ослаблювала позицію Пласти.

Якщо хочемо, щоб Пласт і надалі виконував свою почесну виховну роль, задержав здобуту позицію і в майбутньому та виправдав своє існування в сучасній час, **то пластові виховники мусять пізнати, сприйняти й перевіднести в життя цю пластову виховну методу в її найчистішій формі**.

Допомогти їм в цьому є завданням цього скороченого конспекту.

ГЕНЕЗА УКРАЇНСЬКОГО ПЛАСТУ

Український Пласт постав у році 1911, напередодні першої світової війни, викликаний пекучою потребою створити тип повноцінного, модерного українця.

Використавши:

- 1) великий чужий досвід і зразки (англійський і світовий Скавтінг'),
- 2) українські виховні традиції, — від "Поучення дітям" князя Мономаха, через тверде козацьке вихован-

- ня аж до модерного вишколу борця за волю України,
- 3) глибоко гуманні, прадавні моральні й національні традиції нашого народу, що лягли в основу незвичайно цінної української духовності,
 - 4) власний досвід майже 50-річної виховної праці для української спільноти,
- Український Пласт створив неповторну, завершенну, випробувану українську виховну систему.**

ІДЕЙНІ ОСНОВИ

Ця пластова виховна система відповідає:

- 1) високоморальним, загальнолюдським ідеалам, у повній згоді з традиційним українським гуманізмом,
- 2) пекучим потребам української нації, з особливим узглядненням її визвольних змагань,
- 3) тим передумовам, які потрібні, щоб здобути життєдайність і щастя в усіх умовинах нашого особистого життя,
- 4) усім вимогам, необхідним, щоб досягнути успіх і забезпечення у нашому особистому чи родинному житті.

ПЛАСТОВА ВИХОВНА СИСТЕМА

Пластова виховна система складається з кількох тісно зі собою пов'язаних елементів:

- 1. Пластова ідея:** вірність високогуманним і загальнолюдським ідеалам: Богові, Батьківщині, своєму родові, своїм близьким, всім людям. Ця ідея закріплена в Пластовій Присязі.
- 2. Виховний ідеал Українського Пласти,** як його окреслює Пластовий Закон: шляхетно-лицарський, але сильний, бистрий, зарадний і активний син свого народу, успішний у своєму особистому й суспільному житті, повний радості й енергії.
- 3. Організаційна побудова Українського Пласти** з її основною виховною клітиною — малою ватагою юнаків, пластовим гуртком. Цей пластовий гурток має бути прайоритетом і мініянетрою самостійної держави, з повною відповідальністю за неї кожного її члена, і де кожний член виконує якусь корисну, точно окреслену функцію.
- 4. Засоби пластового виховання:** широка, поступова, притягуюча програма дій, достосувальна до всіх умовин. Невичерпне багатство засобів, що відповідають кожному вікові, кожному зацікавленню юнака і кожній потребі виховника, відповідно до обставин.
- 5. Пластова виховна метода,** продумана до подrobiць, випробувана, доцільна і легка до засолосування. Вона каже нам, як використовувати всі виховні засоби в практичному підході до молоді, узгляднюючи її фізичні й психічні прикмети.

Всі ці елементи однаково важливі й так тісно зазублюються за себе, що ні одної частини ми не можемо випустити чи занедбати, якщо не хочемо звалити цілої будови. Якщо котру-небудь основну частину пластової виховної системи занедбаємо, то наша організація перестане бути Українським Пластом по своїй суті! І відповідальність за те несе кожний виховник.

ПЛАСТОВА ВИХОВНА МЕТОДА

Пластова виховна метода відповідає психічним і фізичним властивостям молоді даного віку та вимогам пластового виховного ідеалу. Тому пластова виховна метода основується на таких важливих первинях:

I. Добровільність — це найважливіша основа успіху. Добровільне приступлення до Пласти, добровільне зложение Пластової Присяги, добровільне зобов'язання додержуватись Пластового Закону, — це тільки може зобов'язати юнака до праці над собою, до змагання стати кращим, стати дійсним пластуном. Юнак бо тоді перебирає на себе свідомо особисту моральну відповідальність не тільки за своє самовиховання, але й за свою поставу, поведінку, набування знання і вміостей, за своє здоров'я тощо.

Якщо примінено який-небудь примус, щоб приєднати юнака до Пласти чи щоб він зложив Пластову Присягу, то тоді його приречення тратить усяку морально зобов'язуючу силу. Але це теж зобов'язує виховників до того, щоб Пласт зробити більш привабливим так, щоб юнак бачив, що йому варто належати до Пласти, щоб він дійсно сам хотів бути пластуном і взяти на себе всі ці — часами важкі — зобов'язання.

II. Самовиховання. Тільки чинне пережиття впливає на душу та різьбить характер. Але чинний підхід до якої-небудь справи маємо тільки тоді, коли ми самі зацікавимось нею, маємо охоту й рішились взяти активну участь у ній. Друга особа (тут: виховник) може тільки звернути увагу, зацікавити, дати поштовх. Чужий примус, наказ викликає зви-

На Івана Купала

ЮМГЗ в Австралії

чайно у молоді спротив і опір. Юнак мусить мати переконання, що **він сам хоче й сам рішився** осягнути якусь ціль, тоді він її осягне, хоч би вона була не знати як важка. Почуття повної самостійності, віра в свої власні сили — це є амбіція юнацького віку.

III. Гурткова система — це не один з багатьох, але єдиний, мабуть найбільш ефективний за-сіб, що веде юнака до пластового виховного ідеа-лу. Пластовий гурток, мала автономна ватага юна-ків, — це їх мрія, це здійснення їх природного гону. На чолі мусить стояти **найкращий** з них, а кожний з членів гуртка мусить відчувати, що він несе частину відповідальності за життя і успіх цієї малої спільноти. Тому кожний мусить мати якусь функцію, якесь завдання, що причиняється до росту й нормального буття цієї ватаги. Єднає їх всіх своєрідна дисципліна, взаємне прив'язання та вірність. Вони самі мусять плянувати й переводити програму своїх дій. Виховник тільки в початках існування гуртка вчить і показує, як вести працю. Пізніше тільки додраджує і незамітно скеровує в правильному напря-мі, піддаючи відповідні думки й пляни, що їх юнаки приймають за свої власні. Отже, мірилом для ви-ховника повинно бути не тільки те, чи **він сам** щось виконав, але чи **кожний поодинокий член його гуртка** виконав що-небудь або причинився чим-не-будь до справ гуртка і в цей спосіб розвинув свої здібності, свій характер.

IV. Індивідуальний підхід. Завжди треба сто-яти на становищі, що кожний юнак, хоч би він був не знати як невироблений ще, — це окрема індиві-дуальність. До кожного треба мати особливий під-хід і примінювати особливі методи праці, особливі засоби. Для того треба його дуже докладно пізнати, простудіювати його психіку, його пляни й погляди, його домашні обставини тощо. Ясно, що тоді виховник не може опікуватись більше, чим одним гуртком. Але висліди його праці будуть відповіда-ти завданням Пласти!

Це теж, між іншим, є причиною, що Пласт ніко-ли не мав амбіцій чи наміру стати **масовою орга-**

нізацією, яка обіймала б у своїх рядах усю нашу молодь.

V. Якість — не кількість — це принцип, що є вислідом повищого твердження. Виходячи бо з за-ложення, що вартісними для спільноти можуть бути тільки добре пластуни, завданням Пласти є зро-бити все можливе, щоб спільноті таких пластунів може-дати. Десять правдивих активних пластунів може-дати своїй спільноті більше, ніж сотні пасивних і невироблених одиниць.

Але не вся молодь годиться до Пласти й його важких вимог — своїм психічним наставленням, своїми нахилами, своїми моральними заложеннями й умовими здібностями. Це все в великий мірі є вислідом домашнього, родинного виховання юнака в його дитячому віці. Пласт, однак, не може бути до-мом поправи, ані лікувальним заведенням для мо-рально чи душевно хворих. Тому, щоб одержати як-найкращі висліди нашої виховної праці й дати спіль-ноті добрих пластунів, стараємося оставити в Пласті тільки таку молодь, яка своїми засновками дає за-поруку, що може наблизитись до пластового вихов-ного ідеалу. Не завжди можна дитину чи навіть мо-лодого юнака відразу пізнати й бути певним, що з-нього буде добрий пластун. Тому теж примінюємо до нього засаду селекції.

VI. Селекція. Система пластових проб, відзнак, відзначень, пересторог має на меті спонукати мо-лодь до більш наполегливої праці над собою. Але, рівночасно, ця система служить як засіб, щоб елі-мінувати з Пласти тих, що зовсім до нього не нада-ються або не хочуть сприйняти його вимоги — пра-ці над собою. Селекцію треба переводити поступо-во й систематично почерез усі новацькі й юнацькі ступені. До третьої проби, а отільки до старшопла-стунства можна допустити тільки тих, що стали справ-ді добрими пластунами.

VII. Активність — ініціатива — це основна й дуже важлива прикмета молодечої натури. На жаль, ми дуже часто, замість дальше розвивати й плека-ти ці вартісні прикмети, робимо все можливе, щоб їх придусити й виполоти, немов бур'ян. А тим ча-сом Український Пласт завдячує свій ріст, розмах і

ЮМГЗ в Австралії

всі свої осяги саме цим прикметам своїх членів, — прикметам, що він їх завжди так ревно плекав. На них побудована теж уся наша суспільно-громадська праця.

Тепер, коли ми дещо занедбали ці справи, ми мусимо присвятити їм знову збільшенню уваги. Але треба поступати дуже обережно, щоб не оставити без напрямних тих всіх, які відвікли проявляти свою ініціативу в правильному напрямі. Тому нам треба кожну добру ініціативу наших юнаків підтримувати й розбуджувати активність як кожного юнака зокрема, так і цілого гуртка всіма доступними засобами.

VIII. Прогресивність — це конечна передумова кожного росту й поступу. Кожний пластун повинен **постійно поступати вперед** і розвивати свої здібності й добре прикмети свого характеру. Для улегшення праці й виразнішого відмічення поступу цей шлях розділений в Пласті на поодинокі ступені, згл. пластові проби. Тому теж маємо певні норми й часові обмеження в системі проб, і їх треба придержуватись, бо вони грають важливу роль у виховній системі.

Пласт не знає застою, тільки поступ. Цей принцип подвійно важливий у молодому віці, де так швидко й безповоротно минає час, призначений для росту. Тому теж, якщо юнак — з яких-небудь причин — перестане працювати над собою і поступати вперед, не реагує на ніякі заохоти, допомогу, спонуки чи навіть перестороги, то він дає поганий приклад і зле впливає на своє оточення. Такий член гурту повинен опустити Пласт.

IX. Позитивізм. Як вже згадано, заказ, заборона чи яка-небудь негація викликають у молоді часто зовсім протилежні наслідки: молодь бунтується, робить "наперекір" або сама хоче переконатись практично, чому заказане не є для неї добрым. До наміченої цілі може виховник дійти куди легше, коли ставитиме перед очі молоді велиki, шляхетні, геройські зразки й приклади. Молодь завжди захоплюється чимось великим, могутнім, гарним.

Тому теж немає ніякого змислу постійно ганити

й нарікати на сьогоднішню молодь. Це може викликати в неї тільки почуття меншовартості й огірчення. Молодь треба брати такою, якого вона є, і старатися зробити з неї добрих пластунів.

X. Ідеалізм є вроджений кожній молоді. Вона ніколи не руководиться у своїх починаннях матеріальними чи користолюбними мотивами. У неї є завжди подив до шляхетного лицарства, до героїзму, краси й добра та, навпаки, погорда до фальшу, підступства, нечесності. Молодь буває здібна на геройські діла, на самопосвяту в користь своїх друзів, своєї спільноти. Тож не вбиваймо занадто реальним підходом цього ідеалізму, але плекаймо його дальше свідомо й пляново, використовуючи численні виховні засоби Пласти, а особливо свій власний приклад.

Ідеалістичний світогляд є основою духової культури й гуманізму. Його значення в житті одиниці, а ще більше в житті спільноти, куди більше, чим ми звичайно собі усвідомлюємо. То ж не дозвольмо, щоб впливи матеріалістично наставленого оточення забивали цей, вроджений молоді, ідеалізм, бо старшим, зрілим людям нелегко його в собі відродити.

XI. Героїчне наставлення тісно пов'язане з ідеалізмом. Кожний юнак хотів би бути героєм і проявити свою відвагу чи піти на великий ризик. Йому імпонує відвага, сила, спріт. І якщо він не знайде шляхетного зразка до наслідування, то він готов наслідувати й гангстерів. Юнак шукає підсвідомо за геройськими взорами, й тому треба ставити перед очі взори до наслідування, але такі, що вели б його до доброго. Найближчим, найбільш життєвим і реальним зразком є для нього його виховник, але він мусить старатися дійсно бути таким зразком!

Пам'ятаємо, що трудність завдання не завжди є перешкодою для юнака. Навпаки, чим трудніше завдання, тим радше він до нього деколи береться, якщо тільки при тому він зможе вжитися в ролю "героя", "борця" чи змагуна. Завдання виховника — молоді таке наставлення зашепити.

XII. Життєрадісність. Кожна людина, а особ-

ливо молода, тужить за радісними переживаннями, за щастям. Якщо з Пласти зробимо школу, а з Пластового Закону і Присяги — поважну, глибоку й тяжку до сприйняття філософію, — то ми швидко втратимо молодь. Юнацтво не хоче теоретичних розумувань чи філософування; воно хоче **жити й переживати**. Тому теж не треба ставити перед очі молоді всіх проблем у занадто поважній й суворій шаті. Молодь має право на радісне й веселе життя, повне пригод, несподіванок, на гру й забаву. І важке завдання молодь сприймає радо й охоче, якщо подати його у формі гри, змагання чи радісної розваги. На жаль, наші виховники ще часто забувають, що **гумор, добрий настрій, радість з життя** — це один з найосновніших первнів пластиування.

“Не будьмо проклято заповажні”, — казав Бі-Пі. І далі: “Завдання виховника — наблизити небо хлопцям на землі при допомозі пластової драбини”.

XIII. Дух змагу — це особливе психічне наставлення знаходити радість і емоцію у змаганнях з усіма труднощами нашого життя, чи навіть зі штучно видуманими. У молоді це проявляється у цілком природному інстинкті боротьби. “Нехай дістану, щоб тільки битися!” Найкраще виявляє себе цей дух змагу в спортивних змаганнях, де тим більшу радість приносить, чим важкі перепони треба було побороти. Дух змагу, защеплений в молодих роках, не опускає людини до старості і є одним з її найцінніших надбань. Якщо нам вдається зашептити його нашим юнакам, — зникнуть усі нарікання на які-небудь труднощі, зникає виминання чи уникання призначених завдань. Щоб слова “З життям поборюсь, як з трудами в полі...” зробити живими, виховник сам мусить мати цього духу і всі труднощі й невдачі поборювати з радістю, охотою і гумором. Нарікати на кожну неприємність чи невдачу, хмуритись і показувати своє невдовolenня, коли трапиться щось злого, а навіть заклясти спересердя — це найгірший приклад для молоді. Виховник мусить зробити все можливе, щоб відучитися від цього.

XIV. Дисципліна необхідна в кожній організації і в кожній спільноті. Молодь теж відчуває її потребу, бо це відповідає її суспільному змислові. Але дисципліна не може основуватись на самих нака-

ЮМГЗ в Австралії

зах, на капральському примусі, на самому викриуванні чи на пригнічуючому впливові сильнішої особистості на слабшу.

В Пласті дисципліна — це скорше самодисципліна. Це внутрішнє відчуття, що треба робити так, а не інакше, що треба респектувати якісь приписи, правила чи закони, або й побажання когось “старшого” (не конечно аж “накази”!). Ця самодисципліна основується на добровільності рішення підчинитись чомусь чи комусь і є проблемою **особистої чести й власної гідності**. І ці саме прикмети треба виховникам розвивати в першу чергу, якщо хочуть завести дисципліну. Тому теж.

XV. Почуття чести і його плекання займає важливе місце в програмі пластового виховання. При кожній нагоді треба підкреслювати вагу й значення особистої чести і людської гідності і до них часто відкликається. Даваймо молоді самій оцінювати різні приклади з життя під оглядом іх етичної вартості. Дуже високо відмічємо чесне поступовання юнаків при грах і інших нагодах. “Краще програти, чим виграти нечесно!”

Молодь є дуже вразлива на кожне порушення її чести чи упокорення, і їх треба вистерігатись дуже заподатливо. Образи юнака довго не забуває. Тому теж критика чи картання юнака в приявності інших — це вже найкрайніший засіб, коли ніщо інше не помагає. Жарти чи висміювання якогось недотягнення юнака перед цілим гуртком, а тим більше перед сторонніми людьми, — це буває найсильніша зброя виховника, що її вживає він тільки в критичних випадках! Раз притупивши почуття чести в юнака, ми звичайно ледве чи його знов розбудимо.

XVI. Грацький комплекс найбільш притаманний молодшому юнацтву. Але щасливі ті старші, що не втратили його й до зрілого віку!

Молодь з природи любить гру й мусить її мати. Це для неї найкраща школа життя. Грою вона більше й скорше вчиться, чим старші в школі. Щоб гра мала своє виховне значення, вона мусить мати: призначення — ціль, правила, відповідний спосіб переведення, завзятий, охочий дух. Молодь мусить вжитися у гру і переживати її, якщо вона має виконати своє завдання. Тому кожну гру треба повтори-

ти. Щойно добре пізнавши гру, молодь може в неї вжитися. Але, щоб молодь навчити якоєсь гри, треба самому добре її знати.

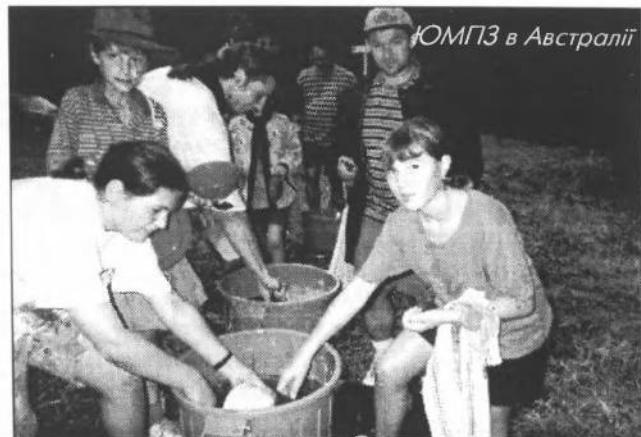
XVII. Романтика, символізм, чуттєвість. Молодь сповнена надміром "чуттєвого голоду". Вона шукає інстинктивно заспокоєння цього голоду всюди, де надіється його знайти. Дуже часто молодь, припадково й несвідомо, знаходить такі форми заспокоєння своїх почуттів, що це заводить її на манівці, на шкідливу, а то й злочинну дорогу. Це опісля відбувається на цілому житті такої одиниці, відбувається і на житті цілої спільноти.

Пласт має багато засобів, щоб заспокоїти цей "чуттєвий голод" молоді, й виховник мусить постійно про те пам'ятати, щоб дуже часто й повними пригорщами давати молоді те, чого вона дуже потребує. Але треба давати саме те, що не тільки не буває шкідливе, але, навпаки, приноситиме виховну користь. Пригоди на мандрівках і таборах, ватри чи вогники, плекання мистецьких первів, особливо драматичних, певна доза таємності й символіки, обрядовість, краса природи, щира дружба, побожність, патріотизм, людяність, особиста амбіція і багато, багато іншого, — це все є засоби, що є в арсеналі виховника. Повторюємо: виховник мусить куди більше уваги присвячувати проблемам заспокоєння почуттів молоді, якщо хоче зберегти її перед поганими впливами вулиці чи злого оточення.

XVIII. Життя в природі було завжди основою пластиування. Праця в домівці — це конечне зло, що його, однак, треба обмежувати до мінімуму.

Атавістичні інстинкти, одідичені по наших далеких прародителях, свідомо чи несвідомо відзываються у нашій крові. Як це не дивно, але ці залишки з прадавніх часів поєднуються з новітніми вимогами, як дбати про наше здоров'я, заспокоювати наші чуттєві потреби, давати спокій і силу для нашого духу й нервів.

Наша сучасна молодь вже дуже далека від життя в природі, але в її підсвідомості туга за таким життям постійно жевріє. Часто молодь боїться такого життя, бо вона його не знає і не є на нього приготована. Виховник мусить заправити юнаків ступенево, поволі, але систематично, починаючи

зразу, як тільки юнак прийде до Пласти. Вживати багато ігор, змагань, спорту на лоні природи. Розкривати перед очима молоді всю красу й романтику такого життя. З цим пов'язане знання природи, а також вміння давати собі раду на лоні природи.

Фізична культура, спорти та ігри, як окрема галузь життя в природі й засіб для збереження здоров'я, теж заслуговують на наше глибше й поважніше трактування, чим дотепер. Однак виховник мусить сам цікавитись тими справами, якщо хоче ними зацікавити молодь.

Зусильна праця в цьому напрямі дасть несподівано обильні плоди: добрий характер молоді, прив'язання до Пласти, здисциплінованість. Уся дальша праця в Пласти піде легко, якщо нам вдасться юнацтво привчити до життя в природі. Тому на цю ділянку треба звернути особливу увагу!

XIX. Зарадність і готовість. Кожний юнак хоче показати свою "самостійність" і "незалежність" від старших, тому дуже радо вчиться давати собі раду в різних обставинах. В нього нестримна цікавість до всього, тепер особливо до технічних справ. Святим обов'язком юнака є розібрати кожну машину, що попаде йому в руки, і подивитись до середини, "як вона працює?" Він хоче вміти майструвати, щоб направити чи виробити собі, що йому потрібне. Хоче вміти плавати, їздити на велосипеді, автомобілем або літаком. Приготовити собі якусь потраву, подбати за себе в таборі чи на мандрівці, — щоб тільки не бути залежним від інших.

Не всі юнаки мають це почуття "незалежності" однаково сильно розвинуте, і не всі мають зацікавлення до тих самих вміlostей. Завдання виховника — розбуджувати відповідні зацікавлення, ставити юнака в таке положення, щоб він міг пізнати, що йому потрібно навчитись. Виходити завжди від того, що юнака справді цікавить, а опісля переходити поволі й на інші потрібні ділянки. Часами необхідно, щоб юнак трохи потерпів від незнання якоєсь вміlostі (напр., на таборі чи на мандрівці).

(Далі буде)

Евген Кульчицький

ДОСЛІДИ ЕФЕКТИВНОСТИ ПЛАСТОВИХ ВИШКОЛІВ

Від редакції

Старша пластунка Катруся Гарас осягнула ступінь бакалавра в ділянці організації занять в природі на університеті Лейкгер в Канаді.

Для завершення студій вона приготувала тезу (працю) на тему пластового вишколу "Школа Булавних", яка була опублікована в грудні 1995 року. Поміщуємо цю тезу в скороченій формі в перекладі Христини Велигорської Сеньків. Абстракт тези є скорочений із 53 сторінок тексту і таблиць плюс 5 сторінок бібліографії та 9 додатків.

Під сучасну пору Катруся докінчує ступінь магістра з адміністрації вільних занять на університеті Аврора біля Чікаґа.

Вступ

Авторка К.Гарас починає свою тезу порівнянням Скавтінгу з Пластом, підкреслюючи головні подібності та розбіжності в ідеалах та структурі цих організацій. Свої завважання вона базує на фактах, поданих в офіційних підручниках цих організацій: "Boy Scouts of America Handbook" (1967) та "Підручна книжечка пластунів і пластунок" (Головна Пластова Булава, 1990).

Далі авторка подає короткий опис розвитку Пласти в Північній Америці. Особливо успішним був розвиток таборування. Від початків в 50 роках число учасників на таборах так зросло, що в 60 роках виринув брак кваліфікованих виховників. Щоб розв'язати цю проблему, провід Пласти створив "Лісову Школу" (вишкільний табір для провідників) в 1964 році та "Школу Булавних" (вишкільний табір для провідниць) в 1969 році.

В своїй тезі К.Гарас зосереджується над аналізою "Школи Булавних". Авторка подає список головних тем, які входять в програму "ШБ": організаційну структуру та ідеологію Пласти; плянування програми; виконання програми; безпеку на таборах; поведінку в разі катастрофи чи кризи; фізичний і психологічний розвиток молодої людини.

Інструктори під час "ШБ" точкують учасниць і на кінець табору кожна одержує оцінку, на колі 90. Оцінюючи учасницю, інструктори беруть до уваги її технічне знання, провідницький хист та загальну пластову поставу.

Інструктори стараються помогти учасницям придбати знання та виробити позитивний підхід до праці з молоддю і в той спосіб защепити їм позитивне ставлення до Пласти з надією, що в результаті нововищколені провідниці будуть заохочені до довголітньої та корисної праці на пластових таборах.

Далі авторка цитує з праць Р.Л.Катз — визнач-

ного теоретика в ділянці провідництва. Р.Л.Катз вичислює три прикмети доброго провідника: технічне знання, організаційні здібності та аналітично-ідейний підхід до провідництва. Першої прикмети — практичного знання — можна навчити. Другої прикмети — організаційного хисту — можна також навчити, хоча велика частина цього хисту є вроджена. Третя прикмета є ключовою для ефективного провідництва (аналітично-ідейний підхід до проблем), і її є тяжко навчити, бо це майже вповні вроджений талант. Тому вишколи провідників в першу чергу зосереджуються над передаванням практичного знання. Вони також вчать учасників, як організовувати заняття. Тема "провідництва" майже ніколи не є порушувана.

Хоч підходів до вишколу провідників є багато, майже всі спеціалісти провідничих вишколів погоджуються, що чим краще учасниці є вищколені, тим довше і відданіше ці провідниці будуть працювати добровільно для своїх організацій.

Тому, що успіх молодіжних організацій залежить від добровільної праці їхніх членів, вони мусять плекати позитивні відносини із членством. Інакше існування в майбутньому є загрожене. Постійний вищкіл нових провідників є конечний. Факти доказують, що добре вищколені провідники довше тримаються при організації, ніж зовсім невищколені або слабо вищколені особи.

Для дальнього розвитку загальної теми вишколу провідників Катруся Гарас зосереджує свою аналізу на більш стислому питанні: "Який вплив має осягнення високої оцінки на "ШБ" на майбутню участь в пластових таборах?"

Перегляд існуючої літератури

Авторка тези переглядає ряд видань. Теми, поширені в цьому огляді праць, є: організування добровільної громадської праці; організування відповічникового часу; теорії відносно посвяти особистого

вільного часу громаді; способи оцінення посвяченого часу; оцінення лояльності одиниць до організації.

Авторка також подає детальний опис т.зв. "концепту традиційного вишколу". Концепт традиційного вишколу каже, що провідник є головним джерелом інформації та помочі членам групи. Отже, провідник мусить бути першорядно поінформований щодо технічного і організаційного знання, а також мусить розуміти, як його ідеї впливають на життя організації.

Чим краще вишколені провідники, тим ліпше вони собі дадуть раду з різними проблемами. Особа, яка правильно виконує роль провідника, буде задоволена зі своєї праці. Зацікавлення і задоволення провідництвом притягне цю людину до дальшої праці на користь організації та громади.

Методика

Авторка переводить аналізу, вживаючи засоби, питомі її предметові — графічні та статистичні таблиці, формули та калькуляції.

В першій частині студії вона аналізує факти, подані в запитниках, які вона вислава до учасниць "ШБ". Від заснування "ШБ" у 1969 році приблизно 400 пластунок відбуло вишкіл. Учасниці "ШБ" з'їжджаються з цілого світу: Канади, Америки, Англії, Аргентини, Польщі та України. Для аналізу авторка вибрала лише 104 сучасні адреси учасниць з Америки і Канади. Цим особам вона вислава професійно приготовану анкету, в якій поміщено ряд детальних питань про їхню участі в пластових таборах після "ШБ".

В другій частині аналізи авторка переглядає звіти із "ШБ", звертаючи особливу увагу на кількість учасників, кількість інструкторів та пропорцію між учасниками та інструкторами. Дуже важливим фактором, який впливає на оцінки учасниць, є присутність інструкторів на вишколі — постійна (2 повні тижні) чи доривочна (кілька днів чи годин).

На жаль, звіти з "ШБ" часто були неточні, а з деяких вишколів взагалі не було звітів. Також декілька учасниць мали труднощі в повні виповнити запитники. Неіснуючі звіти та частинно виповнені анкети не могли бути зараховані до статистики та увійти до остаточних калькуляцій.

Висновки

Із 104 висланих запитників пошта повернула 6, так що залишилися 98 адресатів в пробній групі. З тієї групи лише 48 повернули виповнені запитники (норма звороту 48%). Базуючись на фактах, поданих в цих анкетах, авторка стверджує, що середній вік учасниць "ШБ" є 17-17,5 років. Дальша аналіза цифр показує, що разом із "ШБ" учасниці, на загал, беруть участь у 2,8 вишколах та працюють в Пласті приблизно ще 10 років. Статистика

вказує на те, що хоч "ШБ" має вплив на дальшу діяльність юначок в Пласті, той вплив є відносно поміркований. Також виявилось, що досягнення високих оцінок на вишколі не дає запевнення, що учасниця буде брати участь в таборах на майбутнє. Часто учасниці, які досягнули лише пересічні оцінки, є так само активні в Пласті, як ті юначки, що закінчили "ШБ" з високими оцінками. Отже, авторка стверджує, що в майбутньому треба звертати менше уваги на точкування, а більше уваги присвятити ефективному вишколенню та створенню позитивної атмосфери на вишколі.

Авторку рівно ж турбує зростаюча кількість доривочних інструкторів на "ШБ". Вишколи є найбільше успішні тоді, коли більшість інструкторів є присутні цілі два тижні. Інструктори, які доривочно доїжджають, переривають тяглість вишколу і тим самим знижують його рівень. Статистичні дані вказують на те, що для найбільш ефективного вишколу конечна стала присутність мінімально чотирьох ста-лих інструкторів, без огляду на пропорцію між кількістю інструкторів і кількістю учасників.

Заключення і рекомендації

1) Аналіза цифрових даних доказує, що пластунка повинна відбути вишкіл, які вона включається до виховної праці. Ті виховниці, які перейшли вишкіл, працюють на пластових таборах довше, ніж ті, які вишколу не мають.

2) Чим краще юначка виконувала завдання на "ШБ", тим більша можливість, що вона буде працювати добровільно на пластових таборах.

3) Щоб більше випускників "ШБ" залишилося працювати на пластових таборах, треба звертати менше уваги на точкування та оцінки під час вишколу, а більше на практичні заняття, на яких учасниці мають нагоду перевести теоретичне знання в практику. Такі зміни зміцнюють позитивне наставлення до Пласти і до праці з молоддю на пластових таборах.

Ст.пл. Катруся Гарас

ПЛАСТ – НАША ГОРДІСТЬ І МРІЯ

В МОНТРЕАЛІ ВІДЗНАЧИЛИ 85-ЛІТТЯ ПЛАСТУ

Вісімдесят п'ять років тому у Львові гімназійний учитель Олександр Тисовський зі студентами — сином Івана Франка Петром та Іваном Чмолою, — заснували молодіжну організацію скавтського типу — Пласт.

В суботу, 19 жовтня 1996 року, пластова станиця в Монреалі (Канада) відзначила 85-ліття Пласти ювілейним бенкетом у Домі Української Молоді. Від інших бенкетів, які досить часто відбуваються в цьому місті, він різнився тем, що мав своєрідний пластовий характер: на ньому виступала організовано, в одностроях, пластова молодь (з винятком новацтва) зі своїми провідниками та виховниками. В ньому взяло участь багато теперішніх і колишніх пластових родин. Прибули також визначні гості з-поза Монреалю: військовий аташе посольства України в Канаді полковник Микола Різун, голова Крайової Пластової Старшини Таня Джулинська з чоловіком Орестом та декілька вояків українського війська, які проходять вишкіл у провінції Квебек. Обидві наші Церкви репрезентували на цьому вечорі станичні капеляни о. протопресвітер Ігор Куташ, о. Олег Корецький та декан Петро Двірник.

“ЦВІТ УКРАЇНИ І КРАСА”

Вечір відкрив голова Ювілейного комітету, провідник осередку пластунів-сеніорів Володимир Куліш. Ведучими були пластуни Наталка Новицька і Ярема Роніш. Молитву перед вечерею промовив о. І.Куташ, а після вечері — о.О.Корецький.

Свою програму пластуни почали співом Пластового гімну “Цвіт України і Краса”. Радісно було на душі, що молодь, яка народилась вже в Канаді й тут виростає, обіцяє в своєму гімні допомагати “люблій Отчизні” — Україні, придбати її славу.

Головний стіл: пл.сен. Орест Джулинський, пл.сен. Таня Джулинська, полк. Микола Різун, адв. Евген Чолій, пл.сен. Богдан Лук'яненко, пл.сен. Володимир Куліш, Даниїла Куліш і пл.сен. Юрій Мончак

“ПЕРЕДАВАЙТЕ СВІЙ ДОСВІД ПЛАСТОВІ В УКРАЇНІ”

Коли Україна була в неволі, тутешнім пластунам навіть не снилося, що колись на їхньому святі буде офіційний представник самостійної, від нікого незалежної держави українського народу і її Збройних Сил. І ось — це не сон, а дійсність: за головним столом промовляє їхній високий гость, у гарній військовій уніформі, полковник Микола Різун. Він передає їм і всім учасникам бенкету щире вітання від посла України Володимира Фуркула і від усіх дипломатів та представників посольства. Розповідає про Пласт, який легально існує в Україні від 1990 року і гарно там розвивається. Дякує нашим пластунам у Канаді за те, що продовжували в цій країні пластову діяльність, і закликає їх передавати свій досвід Пластові в Україні.

“ПЛАСТ ЗАПИСАВСЯ В ІСТОРІЇ УКРАЇНИ ЗОЛОТИМИ БУКВАМИ”

Високу оцінку Пластові дав також голова тутешнього відділу Конгресу Українців Канади адвокат Евген Чолій. В своєму вітальному слові він сказав: “Пласт записався в аналах історії України, і зокрема Західної України, золотими буквами. З його рядів вийшли такі світлі постаті, як Ольга Басараб, Степан Бандера і Роман Шухевич”. Пласт сьогодні — одна з найбільш численних і найбільш активних молодіжних організацій. Як голова Конференції українських молодіжних організацій, доповідач мав нагоду краще ознайомитися з працею Пласти в Україні й в діяспорі і звітував про його працю на Світовому Конгресі Українців.

“ДОПОМАГАЙМО НАШІЙ МОЛОДІ РОСТИ!”

Представляючи присутнім головного доповідача — Таню Джулинську, ведучий Я.Роніш подав її коротку біографію. Народилася вона в Україні. У 1954 році

Голова КПС
пл.сн. Таня
Джулинська

приїхала з батьками до Канади і від того часу живе в Торонто. Тут юначкою вступила до Пласти. Закінчила університет, здобувши дипломи бакалавра політичних наук та економії і магістра підприємництва (бізнесу). Вона основоположниця і перша директорка української школи імені Цьопи Паліїв у Торонто. В Пласти активна на провідних постах різних ділянок виховної праці, а від 1992 року — голова Крайової Пластової Старшини. Від 1990 року тримає живий зв'язок з Пластиом в Україні.

В своїй цікаво й приступно виголошенні доповіді голова КПС розповідала про цілі та завдання Пласти в діяспорі і про Пласт у незалежній Україні. В діяспорі, сказала вона, виховники старалися давати нашій молоді нагоду для самовиховання. Робити це не було легко. Пластуни вірили, що прийде час, коли Україна стане вільною. Той час прийшов, і перед пластунами в діяспорі стало питання: куди далі? Де-не-де чути голоси: "Звиваймо тут шатор!" "Але для Пласти відповідь на питання "куди далі", — сказала доповідачка, — дуже проста: ми продовжуємо робити те, що завжди робили, а саме — допомагати українській молоді рости на чільних, характерних і корисних одиницях, які готові дбати про

Полк. Збройних Сил України
Микола Різун

добро того суспільства, до якого вони належать, і особливо про добро українського суспільства".

Коли йде про Пласт в Україні, він там розвивається від 1990 року, а в 1992 році Міністерство Юстиції затвердило його як Українську Скаутську Організацію Пласт. Три роки пізніше в Україні в сим-

десятю осередках було коло 5000 членів Пласти. Кожного року відбувається там коло п'ятдесяти таборів і часто організовуються вишколи пластових виховників.

"Пласт буде далі розвиватися, — заявила доповідачка, — і в Канаді, і в Україні, бо він має добру і цікаву для молоді методу виховання".

"В ПЛАСТІ РОСТЕ НОВИЙ ЛЮД"

Вечір мав також мистецьку і розважальну програму.

Оригінальною була розповідь Я.Роніша про минуле Пласти. Під його керівництвом гурт пластових юнаків і юначок ілюстрував розповідь відповідними її змістові рухами та піснями.

Учасники вечора мали теж нагоду побачити на

Голова відділу КУК
адв. Евген Чолій

екрані минуле Монреальської пластової станиці, яка в 1998 році відзначатиме своє п'ятдесятиліття. На чисельних діяпозитивах, що їх показував у хронологічному порядку пластун Маркіян Ковалюк, ожили різні, деколи вже забуті, події: веселе та без журне тaborування пластової молоді, розвиток оселі Батурин в гірському селі Савт-Болтон тощо. Пояснення до кожної світлини на екрані давав учасник не одної з цих подій — пластун Юрко Мончак.

Гучними оплесками та веселими окликами нагородила публіка виступ молодого піяніста, пластуна юнака Романа Завади, який знаменно виконав дві свої композиції — "Конкістадор" і "Бутурин Блуз" і композицію "Воля" свого старшого брата Івана, також пластуна, в своїй обробці.

Не менш захоплено учасники бенкету вітали молодих виконавців українських народних танків, членів Танцювального Ансамблю Марунчака під керівництвом Дони Марунчак.

Бенкет закрила голова Станиці Ганя Паньків. Вона дякувала гостям і виконавцям його програми і, запросивши всіх на забаву, щоб "мило провести час при звуках славної оркестри "Бурлаки", попросила закінчити цей вечір співом нашого національного гімну "Ще не вмерла Україна".

Адольф Гладилович
«Гомін України», №3 (2745), 22 січня 1997

КОНФЕРЕНЦІЯ ПРАВИЛЬНИКІВ

3-4 травня цього року в Торонто, Канада, з ініціативи КПС Канади та при підтримці Головних бувавих УПЮ відбулася Конференція Правильників. На Конференції були представники трьох країв: Канади, Сполучених Штатів Америки та України. Делегація з України перебувала у Торонто з двотижневим візитом. Кошти подорожі і перебування головним чином покрив канадський уряд у рамках програми "Партнери у Громадянському Суспільстві", координатором якої є Канадське Бюро Міжнародної Освіти.

Головне питання конференції — "Пошо нам правильники?", і основні дискусії точилися довколо проблеми відображення у пластових правильниках

основних зasad і принципів пластового виховання, відповідності пластових правильників, особливо Правильників УПЮ, сучасним потребам країв. Дискусії на ці теми, звичайно, корисні, зважаючи на те, що значна частина виховників дуже прискіпливо ставиться до виконання вимог правильників, буде свою працю з гуртками та роями головно на поданих у них положеннях, а умови у краях - членах КУПО у сучасну пору вимагають передумання засобів праці з новацтвом та юнацтвом, аби при змінених обставинах Пласт і надалі відігравав ту важливу роль для добра української молоді та української

спільноти, яку він відігравав до цього часу. Або, як зауважила одна старша пластунка з Канади, учасниця Конференції, "Пласт мусить добре подумати над тим, як його пропозиції відповідають попиту". І це стосується не лише діяспори, але й України, яка намагається передумати свою пластову модель, аналізуючи сукупність проблем, які виникли за майже 8 років дії відродженого Пласти.

Конференція відбувалася досить напружено і за темпом, і за виступами та дискусіями, які тут точилися. Було досить непорозумінь та упереджень, які

загрожували перетворитися в конфлікт. Але пластовий підхід до справи взяв гору, і Конференція Правильників закінчилася виголошенням позицій та думок у колі, можливо не зовсім дружньому, проте готовому вислухати один одного.

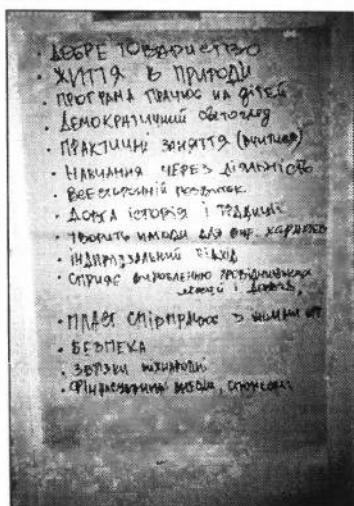
На мою думку, зустріч представників трьох країв у травні була корисна усім сторонам. Ми почали більше розуміти один одного і сприймати "чужі" проблеми, ми також зрозуміли необхідність думати над існуючими гострими питаннями та аналізувати їх цілісно, враховуючи всі обставини. І, найголовніше як на мене, ми всі відчули необхідність tolerувати один одного для добра української молоді та добра Світової України.

Андрій Гарматій
Фото В.Стебницького

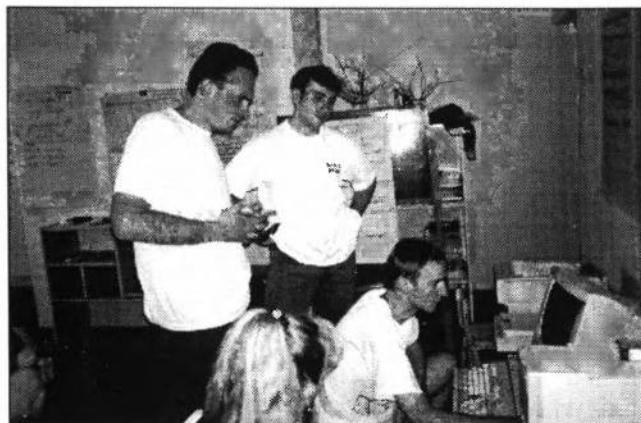

ЩО МИ ГОВОРІМО ПРО ПЛАСТ

З 13 червня по 7 липня в Україні перебувала редакторка журналу пластового юнацтва "ЮНАК" пл.сен. Оксана Закидальська з Торонто в Канаді. Мета її візиту — ознайомитись з ситуацією з пластовим видавництвом, обговорити можливі спільні проекти між КПС України та Канади у питаннях видань, налагодити обмін між журналами "ЮНАК" та "ЮНАЦТВО", провести зустрічі з пластунами різних осередків, провести семінар з питань громадських зв'язків і їх використання для добра Пласти в Україні.

Семінар відбувся 28-30 червня за участю представників Львова, Тернополя, Івано-Франківська. Ціль семінару — спільно виготовити документ, в якому будуть зібрані напрямні про те, як інформувати про Пласт, рекламиувати Пласт державі, державними установами, громадськими організаціями і населенням, щоб отримати підтримку праці Пласти. Учасники семінару дискутували над тим, перед ким і чому ми хочемо рекламиувати Пласт; де і як ми можемо залучити державні установи і громадськість, щоб одержати підтримку для роботи Пласти; які інформації про Пласт ми хочемо передати, щоб виробити Пластові позитивну оцінку в суспільстві, в державі, в державних та громадських установах; які положення про Пласт ми повинні послідовно віддзеркалювати у пласто-

вих виданнях, інформаціях і рекламах про Пласт. Були також практичні вправи у засобах зв'язків з громадськістю.

Як підсумок праці семінару учасники підготували звернення до КПС України і рекомендації пластовому заголові. Їх зміст був переданий представникам пластових осередків на зборі станичних 11-13 липня.

Зв'язки з громадськістю — новий для пластових провідників напрямок діяльності. Проте у сучасних умовах є загальне розуміння необхідності вживання їх засобів для охоплення більшого числа молоді, поширення Пласти у нових регіонах, формування позитивного іміджу організації в очах оточення. Семінар, без сумніву, стане початком пошуку нових підходів пластової співдії з непластовим середовищем.

Як і багато інших проектів з КПС Канади, приїзд і перебування Оксани Закидальської фінансував канадський уряд, який вибрав Пласт України одним з п'яти українських партнерів в програмі "Партнери у Громадянському Суспільстві".

Фото О.Закидальської

Учасники Вишколу на Чорному Черемоші

ВИШКІЛ ВОДНОГО ПЛАСТУВАННЯ

Цього року в травні вже традиційно — бо вп'яте — відбувся Водний Вишкіл практичного пластиування на річках Прут та Чорний Черемош у Карпатах, у їх найвищій частині — Верховині. Учасниками були більш як 25 осіб з різних осередків Пласти в Україні, а також гості з Аб'яднання Беларуських Скаута.

Мета Вишколу — навчити хлопців і дівчат спілкуватись з водною стихією бурхливої гірської ріки, відчути смак долання водних перешкод, дати нагоду спробувати себе в надзвичайних умовах, якими є сплави гірськими ріками. У світі це широко відоме як рафтінг'. Але в Україні ми використовуємо не надувні плоти, а надувні ка-

Ст.пл. Ігор Троян

На р. Прут

тамарани. Вони можуть витримувати вантаж майже до 4 тон. І це при власній вазі 30-40 кг. Гребці на катамаранах "сидять", практично стоячи на колінах, та працюють однопарими веслами. Гребців може бути 2, 4 чи 6. До спорядження гребців належить також захисний шолом, рятувальна камізелька підвищеного об'єму та спеціальний гідрозахисний костюм. Адже температура води в ріці у цей час є температурою танучого в горах снігу — від 0 до 4 °C. У

такій воді незахищена людина може перебувати лише

5-7 хвилин.

До речі, найбільш захоплюючим сплав ріками Карпат є якраз у той час, коли найбільше тануть сніги у верхів'ях (Чорногорський масив), а це припадає на травень. Тільки у час великої води можливо подолати пороги, водоспади, зливи, нагромадження величезних каменюк. Варто зазначити, що будь-хто не має права взяти участь у водній мандрівці гірською рікою. Це застежено діючими в державі вимогами і передбачає певний попередній досвід. Саме для цього члени залоги куреня "Чорноморці" минулого року провели сплав рікою Черемош від села Жаб'є (Верховина). А вже цього року об'єднали досвід сплавів на двох ріках — Прут та Черемош.

Вишкіл складався з двох етапів: дошколу інструкторів та самого Вишкулу для зацікавлених пластунів. Дошкіл відбувся з 30 квітня по 5 травня на ріці Прут в мальовничому Прикарпатському каньйоні в околицях відомого Яремча під час Першості України з техніки водного туризму. Тож 8 осіб Дошкому: ст.пл. Марко Чуквінський, ст.пл. Оля Чуквінська, ст.пл.

Руслан Палажай,

ст.пл. Тарас Тимчишин — усі зі Львова, ст.пл. Ігор Трегуб — з Харкова, ст.пл. Аркадій Сльоза — з Рівного, ст.пл. Микола Васильчук з Острога під проводом пл.сен. Олеся Криськіва, ЧМ, мали нагоду спробувати себе на спортивних відтинках траси, допомогти організаторам змагань. А найважливіше — порівняти свою технічну підготовку та забезпечення з найвідомішими водниками України. Є ще нам над чим працювати, а в дечому ми є краще підготовані за інших. Сподіваємося, що за рік ми заявили про себе голосніше.

Заняття Дошкулу полягали у вивченні та відпрацюванні окремих складних прийомів сплаву, оводіднінні різними техніками гребка та вмінні їх застосовувати в залежності від ситуації, чіткості взаємодії залоги, миттєвому виконанні команд, відчутті ріки. І час був страчений немарно: складні пороги Прикарпатського каньйону було підкорено.

Другий етап — власне Вишкіл — відбувався у традицій-

но -

му місці на Чорному Черемоші, на відтинку Дземброня-Ільці. Крім уже згаданих інструкторів та проводу було ще 14 пластунів і пластунок. Заняття були дуже інтенсивними, кожному можна було приділити достатньо уваги. Погода сприяла — майже постійно світило сонце, вода була висока, настрій веселий і дуже дружня атмосфера. В останній день навіть вже не було силити на воду. Такого ще на Черемоші у нас не траплялося.

Вишкіл цього року був дуже добре забезпечений: вантажна машина для перевезення виряду та учасників на місце сплаву, мікроавтобус для підвозу харчів, нові гідрозахисні костюми від Фонду спеціалізаційних таборів, таборове майно, придбане за попередні роки. Усе це допомогло провести захід на високому рівні. До цього також докладало зусиль велике коло людей, об'єднаних ідеєю водного пластиування, широко відоме як курінь "Чорноморці".

Марко Чуквінський, фото ст.пл. Б.Яцишина

“ВІДКРИЙ ДЛЯ ДРУЗІВ СЕРЦЕ”

Цей вишкіл — чудо із чудес:
Відсутність сну і їжі — теж!

126 Рада Орлиного Вогню “Спокій нам тільки сниться”, що проходила в м. Коломиї на Івано-Франківщині 2-5 квітня 1997 року, була повна несподіванок. Передовсім, замість очікуваних 28 учасників на вишкіл приїхало аж 32, що далося взнаки вже при розподілі подушок. Надалі таке “перенаселення” самі учасники оцінили з гордістю:

Коломия — не помія,
Коломия — місто;
Три дні в totiї Коломиї
Від нас було тісно!

Як не дивно, але що напруженішими ставали дні, тим прихильнішими — учасники (до проводу). А своєрідним апогеєм їхнього захоплення була імпреза після закінчення вишколу. Провід (вже колишній) мав змогу почути (і відчути) найпотаємніші думки і побажання учасників: співчуття — сестр. Марічці Артиш, “квітка” — сестр. Марічці Худі, “не захripнти” — сестр. Ліді Пруській і бажання “з’їсти” бр. Славка Танчака. Останньому дісталось “на горіхи” за всіх, бо він був практичним виконавцем рішень проводу, особливо щодо встановлення, руханки та інших приємностей.

Загалом самі учасники констатували виявлення в собі незвичайних якостей і властивостей: мистецьких (“Співи проявили нахил до малювання”); фізіологічних (“Спати три рази, їсти п’ять разів”); а з того, що найменше придалося, впевнено констатували: “гроши і взуття на високих підборах”.

Вишкіл був справді незвичайним, і це виявилося, насамперед, щирістю стосунків, що склалися між проводом і учасниками. Дякуємо вам за розуміння; всім нам було нелегко, але

Навколо друзі,
Тут немає місця тузі!

За Провід вишколу
Марічка Артиш
Фото авторки

Хочу розповісти дещо про наш вишкіл як його учасника. 126 Рада Орлиного Вогню була дуже цікавою і незвичайною. Візьмемо, наприклад, її називу: “Спокій нам тільки сниться”. Один із учасників висловив таке побажання: “Спати три рази, їсти п’ять разів”. І справді, те, про що мріяли всі — це виспатись. Під кінець вишколу дехто навіть мало не заснув під час гутірки. Але хоча і були сонними, ми не втрачали активності. До того ж дівчатам доводилось по кілька-надцять разів на день “злітати” на четвертий поверх. Ніхто не марнував жодної хвилини, весь вільний час ішов на виконання завдань. Іноді доводилось жертвувати нічною тишею. Який тут спокій? Направду, він міг тільки снитися. Дорогою до Івано-Франківська мені прийшла така думка: “Цікаво, що кому снилося протягом вишколу? Бо мені нічого. Я спала, як вбита”. Трохи згодом я провела невеличке опитування. Як не дивно, але з тих, кого я запитала, нікому нічого не снилося, навіть спокій. Ось яку парадоксальну назву має наш вишкіл. А ніхто того й не підозрював.

сестр. Ангелик

Закриття Вишколу

ПЛАСТ І SCOUTS CANADA

Баррі Хардакер, виконавчий директор провінції Онтаріо — Голова, Марічка Артиш — Крайова Коменданта Новацтва, Ігор Бущак — референт вишколів УПН, Наталка Літковець — Крайова Коменданта Юначок, Андрій Гарматій — Крайовий Коменданта Юнаків, Мар'яна Смірнова — відповідальна за ресурсний центр Пласти, Наталка Соломаха — референт Сходу) перебувала у Канаді. Цілями цього візиту було: налагодити зв'язки, познайомитись з досвідом праці, зробити домовленості стосовно подальшого співробітництва зі Скавтами Канади; проаналізувати передні проекти та обговорити зміст майбутніх, з'ясувати можливості співдії між пластунами України і Канади.

Для здійснення цих цілей при активній допомозі та участі референта зв'язків з Україною в КПС Канади пл.сен. Тані Джулінської та Голови КПС Канади пл.сен. Володимира Луціва відбулася зустріч пластунів з України з провідниками Скавтів Канади. У дружній розмові представники України описали стан справ зі скавтінгом в Україні, проблеми на шляху вступу України до ВОСР, розповіли про сучасну діяльність Пласти, пластові виховні програми, перспективи охоплення більшого числа молоді діяльністю в Пласти. Провідники Скавтів Канади цікавилися можливостями допомогти Україні в її до-

30 квітня по 14 травня 1997 року при фінансовій підтримці Канадського Бюро Міжнародної Освіти група з 7 членів проводу Пласти (В'ячеслав Стебницький

маганнях вступу до ВОСР, розвитку скавтінгу та висловили намір до конкретної співпраці. Зокрема, повідомили про можливість перекладу літератури Скавтів Канади та запрошення для двох осіб до участі у Канадському Джемборі 1997 року.

Майже тригодинна зустріч закінчилася із взаємним почуттям розуміння та готовності до співпраці.

Наступною частиною програми був семінар на теми устрою і діяльності Скавтів Канади. Провідники Пласти України вивчили засади діяльності, досвід управління та забезпечення такої чисельної організації, якою є Скавти Канади. Це допоможе уникнути "помилок росту" при розбудові Пласти в Україні.

Цікавим моментом спілкування зі Скавтами Канади стала участь делегації України в 8th Dorchester International Brotherhood Camporee. Тут ми побачили скавтінг' у дії. Особливо вразила прихильність, з якою ставились до українських пластунів учасники кемпорі. Великою несподіванкою було побачити

На семінарі про Скавтів Канади

на щоглі поряд з прaporами скавтінгу і гайдінгу, канадським і американським прaporами синьо-жовтий прapor України. Учасники кемпері також зробили збірку фондів на потреби Пласти України. Пластуни взяли участь у вечірніх вогниках, де заспівали українських пісень та показали ігри пластунів.

Під час перебування у Канаді українська делегація також проводила інтенсивні наради з членами ГПБ, КПС Канади. Сподіваємося, що наші зв'язки та співпраця стануть ще інтенсивніші.

Візит до Канади був дуже успішним. Він слугуватиме справі розвитку скавтінгу в Україні та зміцненню міжнародного скавтського братерства.

Ст.пл. Андрій Гарматій

Біля домуки екзекутиви

СПРАВЖНІЙ ДУХ СКАВТИНГУ

Український прапор на щоглі 8th Dorchester International Brotherhood Camporee

(Переклад із "Джемборі" — журналу світового скавтингу, число за січень 1948. Автор, лорд Роваллян, прийшов на місце лорда Байден-Павела, Основника Скавтингу)

В січні 1908 року з'явилася з друку перша частина книги "Scouting for Boys" — "підручник для виховання на добрих громадян". Вступ до цієї книги був скромно підписаний ініціалами "R.S.S.B.-P.", які пізніше були скорочені до простого "B.-P." (Байден-Павел). В частині VI оригіналу цього видання вперше з'являється речення, яке опісля було часто цитоване: "Організація цього типу не могла б виконувати свого завдання, якщо б її метою не було привітати своїм членам релігійних почувань".

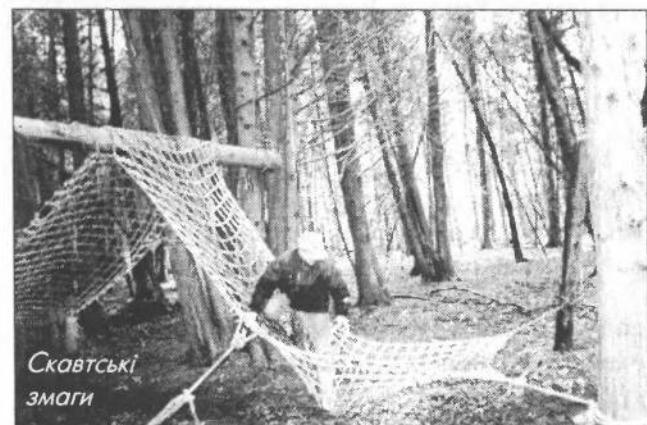
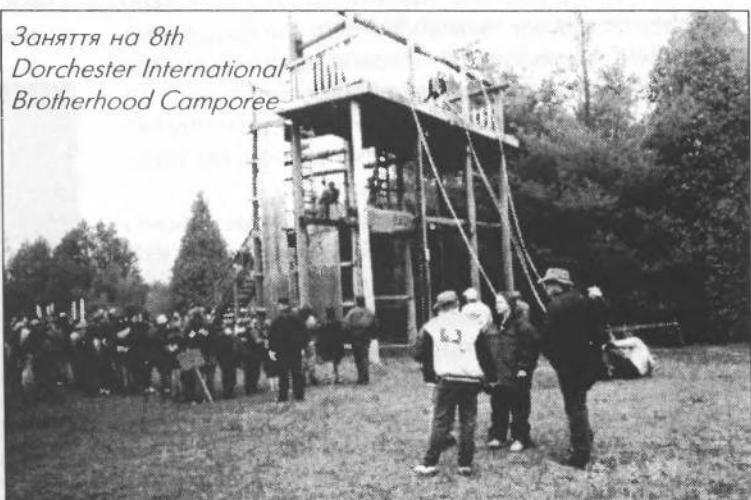
В частині I є "Скавтова Присяга" (як її тоді звали): "...Поки він може стати скавтом, він мусить зложити скавтovу присягу, а саме:

"На свою честь, я обіцяю, що:

1. Словнятиму свої обов'язки супроти Бога..."

В частині IV Байден-Павел пише в деталях про

Заняття на 8th Dorchester International Brotherhood Camporee

Скавтські змагання

вірність Богові: "Ніяка людина не може стати доброю людиною, якщо вона не вірить в Господа Бога і не покоряється Його законам. Тому кожний скавт мусить бути вірним якісь релігії".

Деякі люди сьогодні, навіть деякі скавтські провідники, які повинні б знати краще, стараються довести, що оригінальна концепція "Скавтингу для хлопців" не приділяла великої уваги справі вірності Богові та релігійній службі скавтів. А це не є правою: релігія — це фундамент, на якому є побудований цілий Скавтинг, а в цей сам час релігія є тим цементом, який з'єднує поодинокі елементи Скавтингу в одну цілість, щоб вона могла встояти перед всіма бурями та стресами в світі.

Оригінальна Скавтська Присяга була інтернаціонально прийнята від 1922 року; ніяка національна скавтська організація не може стати членом Сві-

тового Скавтингу, якщо вона не прийме і не буде притримуватись Скавтової Присяги, яка включає в собі на першому місці вірність Богові.

Міжнародна Конференція Скавтів в Копенгагені в 1924 році ствердила: "Скавтський рух в ніякому випадку не старається послабити, а навпаки має посилити індивідуальні релігійні почування своїх членів. Скавтська присяга вимагає, щоб кожний скавт в повній й широ практикував засади своєї релігії".

Отже, стратегія Скавтингу в цій ділянці є цілком зрозуміла і недвозначна. Вона є ясно виложена Байден-Павелом в його книзі "Aids to Scoutmastership", яка була написана в 1914 році: "Розвиток та світогляд молодої людини природно починається із респекту до Бога, що ми називаємо побожністю".

Лорд Роваллян, Chif Scout

НОРВЕЗЬКІ СКАВТИ В УКРАЇНІ

В дорозі до Дніпропетровська при кінці червня ц.р. я нарешті зустріла Антоні Кук. Антоні разом із 20 норвезькими скавтами їхав до Дніпропетровська на табір, який норвежці мали відбути разом із дніпропетровськими скавтами — Скіфами. Про Антоні я вже чула 1995 року, коли була в Дніпропетровську на таборі "Вузол" (організованому спільно Пластом України і Канади та дніпропетровськими Скіфами). Ми таборували на тому самому місці, де декілька років перед тим відбувся перший спільнний табір норвежців і Скіфів.

Антоні, англо-ірляндського походження, від 1962 року живе в Лангусі, Норвегії, де очолює скавтську групу (Group Scoutmaster, Langhus Group), в якій є 180 скавтів. Інженер за фахом — він відповідає за комунікаційну систему одного з найбільших банків Норвегії, — Антоні одружений із норвежкою, має двох дорослих синів і вже понад сорок років активний в скавтингу.

Антоні вперше пізнав українців в 1991 році, коли група дітей з Чорнобиля була на Джемборі в Норвегії як гості норвезьких скавтів. Провідниця групи стала організаторкою Гідів (Girl Guides) в Україні і в 1993 році запросила Антоні взяти участь у вишколі, який відбувся у Києві. Це була перша подорож Антоні в Україну і від тоді він приїжджає хоч два рази на рік. Навесні '94 він був на зустрічі, яку організувало Скавтське Бюро в Криму, де зустрів Віктора

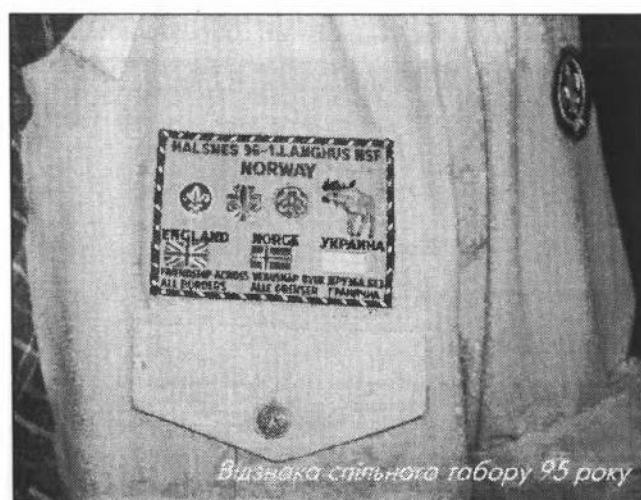
Антоні з групою норвезьких скавтів

Гогулінського, тоді провідника Скіфів. Віктор запростили Антоні до Дніпропетровська, і так почалася дружня співпраця норвежців зі Скіфами. Того самого літа кілька Скіфів були на норвезькому Джемборі для Роверів (Rovers), а в липні 1995 року 40 норвезьких скавтів і 30 Скіфів відбули спільній табір над річкою Орель коло Дніпропетровська.

Які були враження норвежців з цього першого табору? "Ми були дуже приємно вражені доброю організацією табору, — сказав Антоні. — Ми мали дуже цікаву програму на таборі. Тема була: українське народне мистецтво. Ми не мали проблем порозуміватися — комунікувалися по-англійськи. Вже того літа ми почали плянувати приїзд Скіфів до Норвегії в 1996 році". Найбільшою проблемою цієї поїздки було фінансування, зокрема транспортації, кошти якої спільно покрили дніпропетровці і норвежці.

В липні 1996 року 45 осіб з України (в більшості Скіфи, але були також скавти з Києва) поїхали до Норвегії і разом відбули табір на острові Галнес, недалеко Лангуса (дивись ЮНАК 4/96 і 1/97). Крім табору, українці перебували по домах норвезьких родин. "Мені було досить трудно знайти родини, щоб взяли гостей з України" — сказав Антоні. Це було тому, що вони не знали, чого сподіватися. Але після відвідин батьки були захоплені дітьми з України. Мені казали, що на другий раз, якщо діти хочуть приїхати на 3 місяці, хай приїжджають! Знайти охочих приїхати сюди цього року не було проблеми. Батьки дуже радо пустили своїх дітей".

Вшанівка спільнота табору '95 року

Надія Мельничук, СКІФ

Антоні показав мені таборовий співаник UKRAINE'97, який він привіз до Дніпропетровська — в норвезькій і англійській мовах. Звернув мою увагу на чотири українські пісні, які він переклав на норвезьку мову: "Місяць нв небі", "Тече річка", "Чорна, я си чорна" і "Гей, там на горі". Минулого року, як були Скіфи в Норвегії, вони привезли свій співаник і програму українських пісень і танців, які так захопили норвежьців, що цього року на свій традиційний Скавтський Виступ (Scout Show) вони підготували спеціальну українську частину з танцями і співом. Власне на цей виступ Антоні підготував переклади пісень.

"Я мушу признатися, — сказав Антоні, — що до того часу, коли я зустрів Віктора, я думав, що українська культура — це зasadничо те саме, що російська культура. Завдяки Вікторові я навчився української пісні і тепер знаю, що українська культура має багато відмінного від російської".

Чи норвежці будуть продовжувати контакти зі Скіфами після цьогорічного табору? "Напевно, — відповів Антоні. — Наші контакти є дуже важні — і для норвежьців, і для українців. Нам потрібно, щоб ми себе розуміли. Можна дружити зі собою тільки тоді, коли себе розуміємо. Ми тепер маємо багато дітей, які є дуже добрими друзями — вони вже два роки до себе постійно пишуть чи телефонують. Ця дружба щороку зростає. Є багато груп з Норвегії, які також хотіли б мати такі міжнародні зв'язки".

Що він думає про те, що Скавтське Бюро зволі-

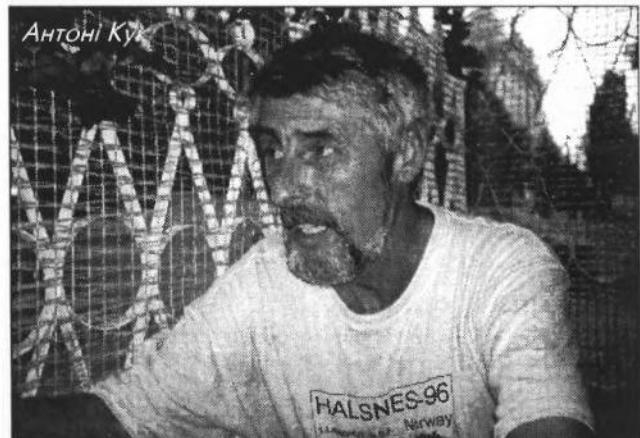
кає із вступом України в WOSM? "З цим є проблема, — відповів Антоні. — Я думаю, що українські скавтські організації могли б дуже добре співпрацювати, щоб створити все-національну організацію, але, на жаль, є забагато втручання. Я не буду загдувати жодних імен; думаю, що більшість людей знають, про кого йде мова. Ці люди розбивають Україну. Скавтські організації не є з'єднані — кожна має свою програму, кожна робить свою справу. Мене журить те, що деякі люди бавляться в політику і думають про себе, а не про дітей та молодь. Скавтінг є для дітей і молоді. Якщо дорослі хочуть щось осягнути, це повинно бути на користь дітям і молоді, а не для себе. Це моя сильна опінія".

Співпраця і дружба норвежьців і дніпропетровських скавтів-Скіфів — це не офіційно заряджена співпраця, а оперта на бажанні себе пізнати і щось спільногого разом зробити. І вона двостороння — і одні, і другі щось в ній вкладають і щось з неї користують. І хоч Віктор Гогулінський вже не очолює організацію Скіфів — тепер президентом є Надія Мельничук — факт, що співпраця продовжується, є доказом, що вона вже глибоко закорінена.

Надія сказала, що запрошуvalа пластунів взяти участь цього року в таборі з норвежцями, але жодного відгуку не було. Ніхто не зголосився

приїхати. Антоні завважив, що є люди, в кого особистий інтерес, щоб тримати скавтський рух в Україні роз'єднаним. Але чи робить Пласт в Україні досить, щоб його з'єднати?

Оксана Закидальська, фото авторки

НОВІ ЧЛЕНИ ВОСР

ВІРМЕНІЯ

Національний Скавтський Рух Вірменії (Hayastani Azgayin Skautakan Sharjum Kazmakerputiun) діє на території всієї країни та нараховує 2035 членів, хлопців і дівчат. Більшість членів зосереджено у великих містах. В організації є три вікові групи членів (від 6 до 24 років). У серпні 1996 року ХАСК організував перший міжнародний табір СНД на березі озера Севан.

Скавтінг відновився у Вірменії у 1989 році. Виникло дві асоціації: одна набула воєнізованого характеру (Haigazouni), інша практикувала класичний скавтінг при активному сприянні руху Ho-Men-Et-Men в діяспорі.

Вже у 1992 році офіс ВОСР в СНД брав активну участь у розвиткові скавтінгу у Вірменії з метою допомогти створити єдність та відповідність до принципів та метод, як це визначено Конституцією ВОСР.

Національний Рух Скавтів Вірменії (ХАСК) було створено 1991 року. Він постав на основі асоціації, пов'язаної з рухом Ho-Men-Et-Men, набув більш відкритого характеру та цілком відповідав вимогам Конституції ВОСР. Інша асоціація займається воєнізованим вихованням, тому її перестали розглядати як скавтську.

ХАСК має активну підтримку Вірменської Церкви та її Католікоса, що в дитинстві був скавтом в діяспорі.

МОЛДОВА

Національна Організація Скавтів Молдови (Organizatia Nationala A Scoutilor Din Moldova) нараховує 1540 членів, хлопців і дівчат, у 39 групах по всій країні. Скавтінг у Молдові започатковано 1991 року після участі двох молодих скавтських лідерів у семінарі, що організувала ВОСР у Картині, Швейцарія. У жовтні того ж року четверо лідерів пройшли спеціальний курс, запропонований італійськими скавтами.

У 1994 році було створено та офіційно зареєстровано Національну Організацію Скавтів Молдови (Organizatia Nationala A Scoutilor Din Moldova).

ТАДЖИКИСТАН

Асоціація Скавтів Таджикистану (Ittihodi Scouthoi Tochidiston) нараховує більше 1200 членів, хлопців і дівчат, у 15 містах та областях, зокрема, декілька груп діє в зоні воєнних конфліктів.

Асоціацію Скавтів Таджикистану було створено 1992 року, і з допомогою офісу ВОСР в СНД вона набула певного розвитку, що дозволило перевести її офіційну реєстрацію 1993 року.

Асоціація Скавтів Таджикистану є єдиною недержавною молодіжною організацією, що має добре розвинену структуру та активно переводить свої заходи.

ЗУСТРІЧІ У ЖЕНЕВІ

21 — 26 червня голова КПС пл.сен. В'ячеслав Стебницький перебував на нараді в штаб-квартирі Світового Скавтського Бюро у Женеві на офіційне запрошення Бюро. На нараді були присутні голова

Швейцарські скавти

Дитячо-козацького товариства "Січ" п.Борис Скребцов та кілька чільних членів Бюро. Обговорювалися проблеми створення Національної Скавтської Організації України.

За Вісником КПС України

СКАВТСЬКИЙ РЕГІОН ЕВРАЗІЯ

Світовий скаутський комітет на своєму засіданні у квітні 1997 року прийняв рішення створити Шостий Регіон ВОСР — Регіон Евразії. Це рішення Комітету відбиває оцінку рівня розвитку скаутського руху на теренах колишнього Радянського Союзу. Регіон охоплює 12 країн: Азербайджан, Білорусь, Вірменію, Грузію, Казахстан, Киргизстан, Молдову, Росію, Таджикистан, Туркменістан, Узбекистан та Україну. Кожна з цих країн свого часу стане членом ВОСР.

Регіон Евразії було створено на прохання п'яти національних скаутських організацій, що на час прийняття цього рішення були кандидатами на членство у ВОСР: Білорусь, Вірменія, Грузія, Молдова та Таджикистан. Лідери національних скаутських організацій зустрілися в Єревані, Вірменія, у березні цього року, щоб проаналізувати різноманітні можливості їх інтеграції у ВОСР.

Новий регіон — це 27 мільйонів км² території, він простягається від Карпат до Берингової протоки, від Північного полярного кола до Паміру. Коло 100 народів та етнічних груп цього регіону нараховують більше 270 мільйонів осіб, половина з них мешкає в Російській Федерації.

Створення нового регіону дозволить дванадцятьом країнам зберегти та розвивати державні та національні особливості, що було б складніше в разі приєднання цих країн до вже існуючих регіонів

ВОСР, а саме до Європейського та Азійсько-Тихоокеанського.

Скаутські організації в регіоні Евразії перебувають в подібних за характером ситуаціях щодо розвитку скаутінгу та його інтеграції в суспільстві. Вони також мають спільну спадщину, пов'язану, зокрема, з перебуванням у складі СРСР, яке мало певний вплив на ментальність суспільства цих країн. Скаутські організації зможуть спілкуватися одна з одною, послуговуючись російською мовою.

Регіональне бюро знаходить себе в Ялті-Гурзуфі, Республіка Крим, Україна, бо тут з 1993 року був розміщений офіс ВОСР в країнах СНД. Інформаційний центр ВОСР, що був відкритий у Москві 1991 року, залишиться структурним підрозділом Регіонального Бюро.

Першими членами ВОСР з нового регіону 18 квітня 1997 року стали Вірменія, Молдова та Таджикистан. Очікується, що найближчим часом членами ВОСР стануть також Білорусь та Грузія. Національні організації Казахстану, Киргизстану, Російської Федерації та України також стануть членами ВОСР після виконання певних вимог. В Азербайджані, Туркменістані та Узбекистані вже з'явилися перші скаутські групи.

(Скорочений переклад з "Newsletter: Word Scout News" Світового Скаутського Бюро)

ДЕКЛАРАЦІЯ ПРЕДСТАВНИКІВ СКАВТСЬКИХ ТА ГАЙДІВСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ УКРАЇНИ

З метою об'єднання зусиль скаутських та гайдівських організацій України у вирішенні проблем нашого руху ми, представники скаутських та гайдівських організацій України: Пласту — Української Скаутської Організації, Асоціації скаутів України, Українського дитячо-юнацького товариства "Січ" та Асоціації гайдів України, 12 червня 1997 року створили Координаторську раду скаутських організацій України.

Підписали:

В'ячеслав Стебницький,
Віктор Бочарников,
Борис Скребцов,
Ганна Гулевська.

На засіданні Координаторської ради скаутських організацій України 12 червня 1997 року були присутні представники Пласти УСО, Асоціації скаутів України, Асоціації гайдів України, Асоціації Дніпровських Скаутів "СКІФ" та Українського дитячо-юнацького товариства "Січ". Головою засідання обрано Бориса Скребцова ("Січ"), секретарем — Ганну Гулевську (АГУ).

Координатором Ради було обрано Бориса Скребцова, а також затверджено план діяльності Ради, в якому:

- обмін пропозиціями щодо форми об'єднання усіх скаутських організацій України (до 1 липня 1997 року);
- опрацювання пропозицій та надіслання нового варіанту Статуту координаторів (до 25 липня 1997 року);
- складання єдиного варіанту Статуту з врахуванням пропозицій всіх організацій (до 1 вересня 1997 року);
- чергове засідання Ради (Ялта, 13-14 вересня 1997 року).

СЛОВО СЕНІОРАТУ

24 вересня 1995 року відійшла у вічність членка 64 Відділу СУА бл.п. Ярослава з Герасимовичів Лушпинська-Яросевич. Народилася вона 21 липня 1910 р. на Буковині. Вчилася в гімназії "Рідної Школи" у Львові. В тому часі була активною членкою Пласти в юнацтві, згодом у старшопластунстві в курені "Саннітарки", в США в курені "Ті, що греблі рвуть". Студіювала в Ягайлонському університеті в Krakovі, де здобула ступінь магістра. Опісля працювала вчителькою гімназії в Коломії, де вийшла заміж за правника Мирона Лушпинського, який помер в Нью-Йорку. В Америці Ярослава працювала медичним мікробіологом і керівником лабораторії в шпиталі.

Ідучи слідами своєї матері, яка була активною членкою 64 Відділу, вступила до нього і була його

дисциплінована членкою. Підтримувала фінансово СУА, Український Музей, в якому теж виконувала працю добровольця, аж доки недуга не перешкодила їй виходити з дому. Після смерти першого чоловіка вийшла вдруге заміж за інженера Анатолія Яросевича. Але теж повдовіла. Була щедрою на громадські цілі і залишила пожертву на Український Музей і Пласт.

До кінця свого життя помагала потребуючим друзям в Україні. Любила мистецтво і музику. Вчилася гри на фортепіані у Дарії Старосольської і майже до кінця свого життя любила грati. Любила красу природи і людей.

Нехай добра пам'ять про покійну злишиться у наших серцях!

*Христя Навроцька, пресова референтка
"НАШЕ ЖИТТЯ", БЕРЕЗЕНЬ 1996*

Заввага редакції:

У своєму тестаменті подруга Ярослава Яросевич залишила велику частину свого майна Пластові: половину Пластові в Україні, а половину Пластові в США.

Покійній подрузі Ярославі наша щира подяка. Численні новаки й юнаки скористають із її щедрого дару!

У ПАМ'ЯТЬ ДРУГА "ЩАПИ"

Відійшов він у Вічність в останній день 1996 року. Прийшла ця вістка до всіх, хто його зізнав, головно ж до друзів-пластунів, із сонячної Флориди, де Покійний разом із дружиною проживав свої останні роки, допомагаючи овдовілому нещасливо синові виховувати внуків.

Хто ж із старшого, чи навіть середнього покоління наших діяспорних пластунів не пам'ятає друга Щапи? Тому годиться спом'януть його та згадати в наших молитвах, а з тим пригадати й його життєвий шлях.

Тарас Дурбак — дитина українського Львова. Виріс у родині, відомій своєю традицією піонерства в українському промислі. Це було на передвоєнні часи в Галичині велике диво й велика відвага. Це був для українців новий шлях здобувати собі право на власні засоби виробництва, які досі були переважно в руках чужинців. Згідно з родинною традицією, Тарас здобув звання інженера-хеміка з наміром продовжувати діло батьків. Та не так судилося...

Львів після першої світової війни та Листопадового Зриву, який манив хлоп'ячу уяву спомінами недавніх змагань, виховав цілу плеяду молодих, діяльних та високоідейних патріотів. Тарас Дурбак був тільки трохи молодшим від Романа Шухевича, Богдана Кравцева, Юрія Старосольського.

Семилітнім хлоп'ям пережив і запам'ятив на все життя заповіт Львівського Листопада, а вже три роки пізніше вступив у лави Пласти. Два роки після цього склав Пластову Присягу, і сьогодні, з погляду вже закінченого його життєвого шляху, можна сказати, що був цій Присязі вірний "до смерті".

У Першому Курені УПЮ ім. Гетьмана Петра Сагайдачного скоро став членом Старшини, суддею, скарбником, писарем. У студентські роки включився у Курінь УСП "Орден Залізної Остроги", коротко "Озонів". Спеціалізацією цього куреня була праця з новацтвом, яке щойно починало діяти та

якому треба було покласти тривкі ідейні й методичні основи. Зрештою, і побудова та ведення новацького табору на Остодорі, у Карпатах, дару великого Митрополита Андрея Шептицького, було теж ділом "Озонів" під проводом їх незабутнього Івана Кліща. За що друг Щапа брався, проходив точно й долог. Тому вже в 1930 році, згідно з своєю спеціальністю, став референтом організації й діяльності у Головному Рефераті Новацтва у Львові. Від посту дорадника у справах новацтва розпочав і свою відновлену пластову діяльність у Регенсбурзі в Німеччині у 1946 році.

Працьовитість та організаційні здібності привели його ще у Львові, як члена УСП, на пост секретаря Верховної Пластової Команди. А й далі, на еміграції в Німеччині та на сталому поселенні в ЗСА, займав він особливо важливі та відповідальні пости у вищих пластових з'єднаннях, як на країновому, так і на міжкраїновому рівні Конференції Українських Пластових Організацій. В ЗСА був заступником голови КПС, краївним комендантом пластунів, головою Крайової Таборової Комісії, в Головний Пластовій Булаві — референтом вишколів, Головним Булавним Пластунів, далі — членом Президії ГПР.

Рівночасно з діяльністю у вищих пластових з'єднаннях був особливо діяльний між пластунами свого місця осідку — Нюарку в стейті Нью Джерзі. Він і належав до ініціаторів там Пластової Групи, яку очолював і тоді, коли вона виросла у Станицю, і був там зв'язковим куреня УПЮ-ів.

Практична праця з юнацтвом довела, при відомій його точності, до спеціалізації в напрямі виховання юнацтва. Тут він склав програми виховницьких курсів та конференцій, редактував посібник-журнал "В дорогу з юнацтвом". Для поширення свого знання й досвіду брав участь не раз і в міських американських курсах для скавтських провідників.

На початку відновленої діяльності Пласти в Німеччині вступив до Першого Куреня УПС, де гуртувалися перші сеніори, які в 1930 році вийшли із старшопластунського віку та розпочинали роботу Сеніорату. Туди ж належав і сам Дрот, і Сірий Лев, і багато ровесників друга Щапи. У Курені займав пост Курінного 1982-84, редактував курінні "Листки Дружнього Зв'язку", займав різні пости в Курінній Команді, а головне був "совістю й законом" для всіх членів та Команд Куреня. Бо хоч не правник за званням, чи не найкраще може у всьому Пласті визна-

вався на правильниках, статутах, приписах і на кожному кроці пильнував, щоб їх точно придержувалися.

Послідовна й сумлінна його праця у Пласті давала не лише великі організаційні та виховні осяги, але й приносила йому належне признання, пошану й заслужені відзначення. Вже 1929 року одержав найвище на ті часи відзначення Пластової Свастики (тоді вона ще не стала із віковичного символу світла й краси чорним знаком гітлерівського терору!). У 1953 році одержав орден Святого Юрія в Золоті, а в 1966 році — “Орден Срібної Сокири”.

“Вірний Богові”, присвячував особливу увагу незвичайно важливій для Української Католицької Церкви справі: беатифікації Слуги Божого Митрополита Андрея, щоб опісля Апостольський Престіл визнав Його святым. Пієтизм до Владики-Доброродія жив у серці друга Щапи ще з часів його праці в таборах у Підлютому, друг Щапа влаштовував імпрези в честь Митрополита Андрея, їздив із доповідями про нього, у порозумінні з Владикою Михайлом Гринчишином збирал підписи вірних на петиціях до Святішого Отця у справі беатифікації.

І знов же: займаючись справами широкого засягу, не забував про свою “вужчу батьківщину”: як скарбник та муж довір’я Церковної Ради причинився визначно до побудови церкви Святого Івана Хрестителя в Ньюарку, за що Папа Павло VI іменував його лицарем Ордену Святого Григорія.

У скромній посмертній згадці годі було наявіть побіжно перечислити всі діловодства, які виконував коли-небудь друг Щапа. Та все, за що брався, виконував із питомим йому розмахом та величезною совісністю. Неможливо теж описати належно, яким авторитетом він втішався між пластовою братією. “Спитайте, що Щапа скаже”, — було звичною заввагою.

Людину твердого та постійного обов’язку й праці недаром називають, за стародавнім звичаєм, “лицарем”, хоч би й не носив він зброї. Друга Щапу іменували лицарем двічі. Вперше Великий Комтур у старшопластунському курені прийняв був його як лицаря в Орден Залізної Остроги, згідно із курінним ритуалом. Вдруге зробив його лицарем Святого Григорія Філядельфійського Митрополит, вдаряючи мечем по рамені. Лицарем “без страху і плями” був друг Щапа й так усе своє життя.

Господь дозволив йому прожити довгий, працьовитий та плідний вік, дарма, що більшість літ довелося йому провести далеко від рідного куреня та омріянних у молодечих снах Карпат. Хай же ширяє Його душа там тепер знову, де нові покоління пластунів запалюють нові ватри вірності Богові й Батьківщині!

ВІДІЙШЛИ НА ВІЧНУ ВАТРУ

ДОВГОЛІТНЯ СПІВРЕДАКТОРКА “ПЛАСТОВОГО ШЛЯХУ”

Померла Тоня
Горохович

Торонто, Онтаріо — тут у четвер, 3-го квітня ц.р., померла після короткої недуги на 84 році життя довголітня пластова і громадська активістка мігр. Антоніна-Тоня Горохович, пл.с.н.керівництва, членка куреня “Ti, що греблі рвуть”.

Півстоліття посвятила вона праці у Пласті та в українському шкільництві, сповняючи в тому довгому часі ряд завдань на різних постах. Активна у пластовому проводі від 1945 року, непохитно стояла, завжди готова до праці, особливо віддаючи свій час і сили українській дітворі, як в Пласті, так і в українському шкільництві. За те вона отримала найвищі пластові та громадські відзначення. Майже до кінця свого трудового життя навчала у всіх трьох школах українознавства в Торонто, була членом Шкільної комісії провінційної Ради Онтаріо, а від 1990 до 1996 року сповняла обов’язок голови ОПДМ. Здобула диплом інженера-агронома і магістра філософії, але проявляла особливе зацікавлення журналістською працею, виконуючи обов’язок головного редактора журналу пластового новацтва “Готуйсь”, як також бувши членом редакції “Пластового Шляху” та журналу Союзу Українок Канади “Промінь”. Вона була авторкою широковідомої книжки “Батьки і діти”, що з'явилася вже в третьому виданні, а також підручника “Хрестоматія української нової літератури”.

Похоронні відправи відбулися в Торонто 5, 6 і 7 квітня. Згідно із останньою волею покійної, тіло перевезено в Україну до Рівного, де спочило на місцевому кладовищі поруч батьків.

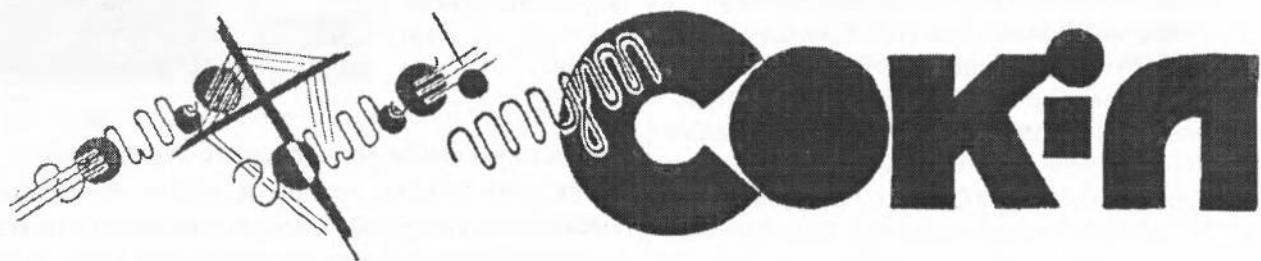
ЛІТОПИСЬ

БЮЛЕТЕНЬ ГРУПИ З ІСТОРІЇ ТА
МУЗЕЙНИЦТВА ПЛАСТУ «НА СЛІДІ»

Від редакції

Зараз без перебільшення можна сказати, що Сокіл був і є центром нашого пластового життя. Скільки праці, енергії вкладено в нього, скільки осель в діяспорі названо його іменем, скільки з ним пов'язано спогадів і мрій. Скільки тепер відновлювана оселя приймає паломників з цілого світу, а найбільше – з самої України. Тому доречним було б згадати, яким Сокіл був за часів Івана Чмоли та Цьолка Паліїв, якими були його таборовики і таборовички, як жили і чим займалися. З цією метою публікуємо допис учасниці дівочого табору 1935 року. Статті взято з видання **Нова хата. Двотижневий журнал для плекання домашньої культури**, ч. 11 – 12 за червень 1935. Публікація ст.пл. Ольги Свідинської та пл.сен. Галини Субтельної. Малюнки з "Нової хати".

Так називалася таборова газетка в дівочому таборі. Спочатку була собі звичайною стінною газеткою, розіпнятою на широких дверях таборової світлиці. Але на наступному таборі вона вже перетворилася в "справжнє" радіо, і тоді вже почали відбуватися "автентичні" радієві авдиції. Тоді газетка з "німої" перетворилася на "говорену" чи пак "співану" (коли в програмі приходили пісні, треба їх було відспівати).

Програми авдицій були різні. І так наприклад: перша, що відбулася в день відкриття пропам'ятної таблиці на стрілецьких могилах на Маківці, була в цілості присвячена пам'яті УСС.

Наступна знов була "веселою" авдицією. Вже більше як тиждень лляв дощ, і настрай у всіх був похмурий ("чи то буде так ляти аж до кінця табору?"). Ані прогульки, ані купання, а "булаві" щораз трудніше було вигадувати "нові і цікаві" (очевидно, кімнатні) заняття на дошковий час.

"Весела авдиція" роз'яснила небосклін. Перш усього заповіла, що невдовзі настане "розкішна" погода ("галю-галю — саме в тій хвилині перевелими ми радісний метеорологічний комунікат з Марса, що буде погода")... — і така погода справ-

ді настала. Правда, не така то дуже "розкішна", але сонце то "аж" два рази на день виглянуло з-за безнадійних досі "мричів", що обкутували густим павутинням Сокіл.

І газетка стала в таборі необхідною. Авдиції відбувалися щораз частіше. Звичайно в свободний час поміж вечерею і вечірньою збіркою на молитву. Всі збиралися в світлиці, а хтось із "редколегії" відчитував статті, деклямував вірші, завдавав загадки (які таборовички зараз же розгадували). Коли треба було щось заспівати, складався "хор" і відспіував дану пісеньку, яку зараз же підхоплював весь табір.

Наприкінці авдиції лунав "сигнал часу" (діжурна трубіла збірку на молитву). Всі зривалися й бігли, щоби не спізнилися на збірку, а "начальна редакторка" скоренько ще пришиплювала "під антеною" найсвіжішу авдицію, щоб на другий день могли її прочитати всі ті, що на авдиції не були (приміром ті, що були на стійці або помогали в кухні і т.д.).

"Антена" — це була заголовна він'єта газетки, мальювана на картоні. Зладила її теж колишня таборовичка, О.Манастирська. Оця "антена", на тлі

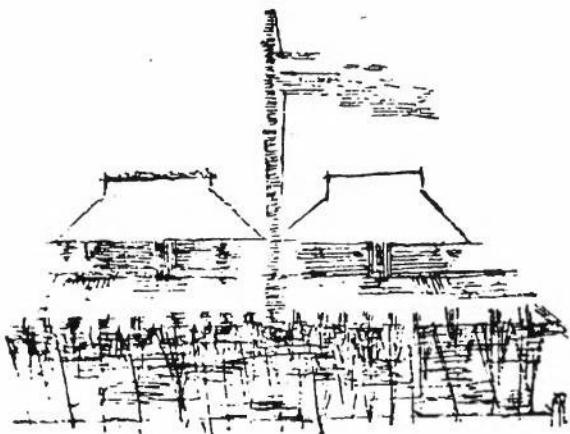
темних лісів, гір і сходячого сонця, була вивішена на дверях світлиці. Під нею прикріплювали поодинокі листки з найсвіжішої "авдиції", писані в одному примірнику. Не раз тут їх і дощ захопив, і вітер наддер, але вони тим ставали ще дорожчі, ще цінніші. Правдива "таборова" газетка...

Редактувала її колегія, зложена з трьох осіб. До участі в складанні газетки були запрошені всі таборовички.

Ось кілька зразків її змісту, поважного й веселого:

Дощ

Похмурий день не видаватиметься таким поганим, коли, дивлячись на нього, будемо вірити, що нинішня погода вічно не потриває і що "завтра" буде погідніше. Тоді в такі дні ми не втратимо нашої енергії, ні доброї думки.

Ми ввійшли в сонячний погідний ранок. Удушному повітрі чути було близький дощ. На небі клубляться чорні хмари. Яка жара! І нараз усе посріло, потемніло.

Сирою стала пилуга, що нас вкривала. Посіріла й дорога, а пільні коники пронизливо тиркотили.

Злива. Придорожні рови повні води. Струмочками стікає вода з нашого вбрання, холод хапає за руки, голову, шию.

О, сонце, сонце! Що може зрівнятися з твоєю животворною силою, твоїм багатством і красою — де ти сховалося?

Посіріли зелені дерева. Під вогкою мрякою з дощевих краплин, що ллються вже потоками, ідемо ми скоро, згорблені й похмурі.

Що знову! Голови вгору! Заспіваймо пісню, веселу пісню!

Пахне свіжа, скроплена дощем земля, пахнуть

мокрі трави й листя дерев. Гей там! Усміхнутися мені весело! Капає тобі вода за комір — отож (це випробуваний спосіб) підложи там мокрого листя!

А таборові дотепи! На "веселих авдиціях" були обов'язкові. Тут же й творилися і тут записувалися. Потім збиралося "під антеною" споре число таборовичок, що читали їх на голос і вибухали сміхом. Ось кілька з них:

Волинячки на Соколі

Питають їх, як їм подобається тут.

Відповідають: Гарно тут дуже, тільки шкода, що гори заступають цілий краєвид.

З пригод поштарки*

Урядник на пошті: Прошу пані, той лист затяжкий. Треба доліпити ще один значок.

Зірка (безмежно здивована): Т-а-ак? Так він тоді буде ще тяжчий!

В таборовій крамничці

Пані доктор до Ірки (склепарки): Ірко, я заплатила за три цитрини, а ти мені пакуєш дві?

Ірка: Одна трохи зіпсула, навіщо її пакувати?

Візитація

На табір приїхали члени Відділу Т-ва Опіки над молоддю оглянути наше таборове життя. Пані доктор каже при лікарських помірках до Аси, начальниці кухні: "А тепер прошу свободно віддихати".

Ася: Сьогодні не можу, пані доктор, аж завтра...

Пані доктор: Чому?

Ася: Бо завтра від'їздить провірна комісія**.

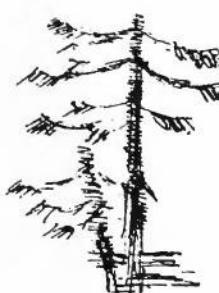
Або гумористичних десять заповідей "як знищити товариство".

1. Ніколи не ходи на сходини.
2. Якщо впало б тобі на думку піти, то спізнися в кожному разі.
3. Коли надворі сльота, то ані думай про збори.

4. А коли б ти прийшла, то старайся вишукати якнайбільше помилок управи.

5. Ніколи не приймай запросин на члени управи. Тисячу разів легше критикувати, ніж сповнити корисну роботу.

Подібно звучать і дальші заповіді.

* Табір мав свою власну поштарку, що відвозила і привозила всю пошту аж до Перегінська (25 км.).

** Себто наші милі гості, пп. К. Малицька і Ст. Пашкевич.

ЖІНКА НЕЗВИЧАЙНОЇ ДОЛІ

Є на Підгаєччині багато жінок з незвичайними долями, яким випали сурові випробування і щасливі години. В часи небезпеки, що нависла над рідним краєм, вони взяли на свої тендітні жіночі плечі те, що не кожному чоловікові було під силу, і вистояли.

Одна з них — Марія Скорик з села Носова на Тернопільщині. В свої 83 роки вона має ясний розум, пам'ятає багато подій та імен.

Зовсім малою дитиною залишилась вона сиротою: мати померла, а батько не повернувся з першої світової війни. Виховувалась в дідуся, зачінила місцеву початкову школу. Великий вплив на дівчину, її переконання мав стрий Йосип Скорик, сотник УСС. Тому в 1928 році вступила в Пласт у своєму селі. Чим займались пластуни в цей час? Головним було виховання молодого покоління в релігійному, національному та спортивному дусі; вивчали релігію, історію України, ходили в мандрівки. Запам'ятала п.Марія похід пластунів всієї округи на могилу четаря УСС в Заставчу І.Болюка. Похід закінчився трагічно, польська поліція жорстоко розправилась з пластунами. Багато з них було заарештовано.

Як найкращі дні своєю молодості згадує п.Марія пластові табори на Остодорі та Маківці 1935 — 1936 років. На Остодорі п.Скорик зустрічалась з Митрополитом Шептицьким, який організував цей табір на свій кошт і приїздив до пластунів.

В час німецької окупації п.Марія вступила в ряди УПА. Коли німці відступили і прийшли нові “візволителі”, партизани з УПА набирали дівчат до школи медичних сестер, яка функціонувала в Слов'янських лісах. Навчалась в цій школі цілий місяць і Марія. З приходом більшовиків пішла в підпілля, в ліс. Не раз їздила до Львова по медикаменти, виконувала інші доручення. Одного разу дівчині доручили доглядати за молодим хлопцем, пораненим в обидві ноги. Чотири доби не відходила Марія від нього і тяжко переживала, коли він помер.

Незабаром почалися арешти. Частина партизан пішла за кордон, частина залишилася в підпіллі в криївках, багатьох заарештували. У 1946 році Марія повернулася до села, але незабаром була заарештована. Взяли її, коли йшла з завданням на хутір Червень. Відвезли в Підгайці. Слідство вів сам начальник КГБ. Били три дні і три ночі. Обіцяли хату в Підгайцях і панське життя, якщо погодиться працювати на КГБ і видасть хлоп-

ців з лісу. Марія весь час повторювала, що вона неграмотна, сирота і нічого не знає. Посадили в підвал і протягом цілого тижня не давали нічого їсти і пити. Все витримала, вижила. Відпустили, бо не було доказів, але встановили нагляд.

У 1951 році заарештували вдруге. Знову били, хотіли вивезти на Сибір. Це було на другий Святий Вечір. Дали “лист до банди” і сказали, щоб передала його в ліс. Відпустили. І знову нагляд. Приходили декілька разів, Марія діставала листа з припічка і показувала кагебістам. А потім хтось з селян написав в КГБ, що Марія Скорик сирота і напівбожевільна. Аж тоді дали спокій.

В селі організували колгосп. Вона почала працювати на буряках, потім біля телят. Так дожила до сьогоднішнього дня. Охоче виступає зі своїми спогадами перед односельцями та жителями інших сіл і міст. Виступала на мітингу на горі Лисоні, в Мужилівській, Підгайцькій, Бережанській школах. Приїжджають до неї школярі з Івано-Франківська, Львова. Розказує їм про пластове життя, про своїх перших провідників — Філю Бзову, яка живе за кордоном, Володимира Мороза, який загинув в польській тюрмі, та багатьох інших пластунів, що були до скону вірні своїй Присязі.

— І тепер я вважаю себе пластункою, — говорить п.Марія. — Я за Україну душою і тілом. Що б хто не казав мені, а я за Україну.

Мріє п.Марія Скорик 85-ліття Пласту відзначити на Соколі, на Остодорі, згадати свою пластову молодість, побувати на тих місцях, де пройшли її перші пластові табори.

За матеріалами місцевої преси, а також за розповідями п.Скорик описав пл.сен. Олексій Скасків, ЦМ.

Марія Скорик виступає біля пам'ятника Шевченку в лісі с. Мужилів, 1991 р.

БІЛІЙ ЛИЦАР НА САГАРІ

Травнева ніч над пісками, росяна, ще холодна. Не дихає вітер, не морщить малого озерця, що серед соснового гаю. Під соснами сіріє декілька шатер, блимає ватра. Давно затихла пісня, давно постнули у шатрах; тільки самітня закутана постать вартового інколи ворухнеться, докине патиків у ватру і тріскотом збудженого вогню зрушитьтишу. Варто-вий мріє, біжить думками завтрашньому дніві на-зустріч: то приде на Сагару Білий Лицар — Юрій з дружинниками; то святкуватимуть Свято Весни. А ті, що сплять у шатрах, почали вже сьогодні підго-тovлятись до свята.

Як перші промені сонця пірнули купатися в са-мітнє озерце, ранній вітер приніс з обрію пісню. Він носив її так і торік, і позаторік — на Юрія, на Свято Весни. На пісковому горбі з'явились перші постаті юнаків. У них га головах ширококрисі капелюхи, сіро-зелені сорочки і короткі, до колін, штанці. З ними пластова пісня. А далі за ними — другі такі, як вони. Хлопці, дівчата... відділ за відділом. Курінні знамена, гурткові короговки лопотять різ-нобарвно над ними. То львівський пластовий кіш збирається на своє щорічне свято. "Сагара" не дуже то й далеко від Львова, від шляху, що йде на Брюховичі направо за горою.

Кожний курінь дістав у ліску своє місце на табір і тепер влаштовується... На вільній площі посередні технічний гурток ладить машт із пластових палиць. Кошова Команда від ранку урядує, обозний стрічі ще від учора на місці. Довкруги рух, пісня, сміх.

Біля десятої перший свисток обозного: звіт курінних і наказ. В самий полуцені відкриття стрічі. Ще не було стільки пластової братії на Сагарі, як того року: майже тисячка пластунів на збірці. Майже тисячка юнаків, що серцем віддані одній ідеї...

Щасливо усміхнені юнацькі обличчя. "Наказ число перше", — читає писар... "Дано на Сагарі дня 10 травня 1930 року".

Іде прapor угору, спершу жовто-блакитний, опісля всі курінні знамена. Стріча віддає честь.

Свято Весни має багату програму. Спершу змагання куренів за найкращий табір, потім вправи, м'ячеві гри, біг навпросте, підходження...

Швидко-швиденько минає пластовий день. Су-тінок сходить на землю. Тоді святкова збирка і Рада Великої Ватри. Сотні очей глядять у велике полум'я, що сипле іскри в небо. Говорить командант коша, потім старший пластун Т... Про весну... символ молодості й відродження, про Лицаря Білого Юрія, воїна без жаху, що все життя за правду боровся і завжди в житті й боротьбі чесний був і лицарський, і тому нашим взором став... Бо і перед нами шлях боротьби за правду, і ми присягнули йти тим шляхом, так відважно й чесно, як Юрій...

Потім пісні, роздача пластових відзначень, нагород за змагання, пописи і знову пісні, щораз то веселіше, пластовий кабарет, акробатика... пісні...

Та кінчиться пластовий день, поволі погасає сонце. Стоїть на "струнко" пластовий кіш, і могутній гімн несеться над Сагарою. Останній наказ закриває свято — останнє свято Весни...

Восени того ж року закрито з наказу влади Український Пластовий Улад...

Довгим походом вертається кіш додому. На чолі, як передня сторожа, — "Лісові Чорти"; позаду, як задня охорона — "Чорноморці".

Сосновий гай і самітне озеро серед пісків задрімали, а вечірній вітер колихав їх до сну пластовою піснею, що її приніс відтіля, де за горбами зникали останні ряди пластунів.

ЮСТ (Юрій Старосольський)
Текст і фото подала пл.сен. Уляна Старосольська

СПОГАДИ ПРО КОЛОМИЮ І ПЛАСТ

Хоча я народився в рідному селі моєї мами на Поділлі (тепер Заліщицький район Тернопільської області), найкращі спогади моєї юности пов'язані з Коломиєю. Мій рід виводиться зі села Іспас (тепер Спас), не так то вже й далеко від Коломиї. Дідо був там одним із заможніших газдів, посідав чимало поля. Сьогодні з його маєтків залишився тільки скромний городець із хатою, де хазяйнує мій двоюрідний брат. Все решту обкроїли комуністи.

У моого діда й баби було п'ять синів і одна дочка (а може й більше, але коли хтось помер у дитинстві, що часто траплялося в ті часи, то того я не знаю). Мій тато був наймолодшим із синів. Всі вчилися в Коломиї. По закінченні коломийської гімназії й складенні матури виїздили вони на вищі студії у дальший світ. У 1920 роках, за польської окупації, українцям дістатися на університет було майже неможливо. А коли й покінчили вищі студії, то Польща не дозволяла їм працювати за фахом на рідних землях. Тому мій тато студіював у Празі (столиця Чехії), де закінчив лісову інженерію. Після того повернувся додому й одружився. Маму знав ще зі шкільних літ у Коломиї. Мама закінчила в Коломиї учительську семінарію. Одинока можливість дістати працю за своєю професією була в корінній Польщі. Туди вони й поїхали.

Так мені довелося провести діточі літа серед поляків. Ходив у польську школу, де вчителювала мама. Окремо, в хаті, вчила мене по-українському. Вдома ми говорили двома мовами: польською, коли були присутні другі люди, і українською, коли були самі. Десять на дев'ятому році життя мама вперше показала мені "Кобзар" і завдала вивчити напам'ять перший вірш Шевченка "Мені тринадцятий минало". Відтоді "Кобзар" став моєю улюбленою книгою, з якої я черпав відомості про те, "хто я? Якого народу дитина?"

Настав час і мені їхати до гімназії в Коломиї. Це був 1943 рік, час II світової війни й німецької окупації. Тато післав мене мешкати зі стрижком Ільком, довголітнім професором гімназії в Коломиї, який тоді був уже на емеритурі. Проте він мешкав при гімназії, де була бурса для сільських хлопців, що навчалися в гімназії. Стрижко був її настоятелем.

Спочатку стрижко віддав мене до народної школи ім. Шевченка, щоб я трохи звик до нового оточення, а зокрема до української школи. Прибув я туди якраз у травні, й один із учителів постійно називав мене "Maikoefer", тобто по-німецькому "хрущ". Донині тямлю, як то мене страшно боліло.

Походивши у школу Шевченка місяців чи не два, я став до іспиту, щоб бути прийнятим до гімназії. Іспит пішов мені дуже добре й мене приділили відразу у другу класу, пропускаючи першу. Пам'ятаю прізвища деяких професорів (не всіх). Німецьку мову вчив проф. Левицький, якого ми кликали "Штравс" (струс по-німецькому). Спів і музику — проф. Рубінгер. Рисунки (яких я дуже не любив, бо не маю ніякого хисту в тій ділянці) — проф. Іван Кейван, пізніше відомий як маляр-митець, помер у Канаді. Географію — проф. Дрогомирецький. Руханку — проф. Кульматицький (згинув під Бродами). Латину — проф. Ковбуз, який був рівночасно директором гімназії.

Отой проф. Ковбуз, будучи директором, мав мешкання при гімназії. Там я досить часто бував, бо в нього була дочка Мірка, приблизно моєї віку, а може трішки молодша, з якою ми майже щодня гравися на гімназійному подвір'ї. Це була моя перша любов (так я думав), про яку я не мав відваги призначатися нікому, а вже найменше самій Мірці. Де ж Ти тепер, моя Мірко?

Катехитом-духівником гімназії був о. Микола Куницький (вийшав до Бразилії й там помер). Кожної неділі зранку гімназисти збиралися в школі на "екзорту". О. Куницький давав відповідну науку, а відтак усі зорганізовано, парами йшли до церкви св. Михаїла на Службу Божу.

З товаришів пам'ятаю тільки декого. Кожного дня в класі перевіряли присутність, читаючи з денної поазбучний список учнів. Запам'ятався початок того списку: Аронець Богдан, Аронець Василь, Андрішин, Андрусишин... Були ще брати Вакалюки. А найближчим моїм другом був Софон Чайківський. Нашою улюбленою розвагою була гра в "кічки". Грали теж у відбиванку — навіть улаштували турнір поміж класами гімназії. Ніколи не пропускали театральних вистав, які йшли в Народному До-

мі, коло ринку. Тоді я вперше запізнявся зі знаменою опорою "Запорожець за Дунаєм". Пригадую, що на афішах, які обов'язково мусіли бути в двох мовах, було написано: "Zaporozhier jenseits der Donau".

В тих днях посилено працювало підпілля (ОУН-УПА). Одного разу приїхав зі Львова, де студіював, мій двоюрідний брат Олесь (син стрийка Ілька). Вечорами він кудись загадково зникав. Раз я вирішив прослідити, куди то вінходить. І коли він вечором вийшов із хати, я крадькома пішов за ним. Слідкуючи з певної віддалі, я зайшов за ним аж за Прut. Аж там він відкрив мою присутність і зараз завернув та повів мене додому. Виглядає, що з його зв'язку в той день нічого не вийшло. Потім він наложив головою під час війни.

Ми всі були наставлені на те, що швидко приде час, коли й нам припаде роля в боротьбі за Україну. Й ми приготувалися. Старалися так школити себе, щоб усе бачити й усе чути, але самі мали мовчати. І та навичка "заклятої мовчанки" залишилася в мене на все життя. Тепер люди твердять, що зі мною тяжко вести розмову, бо я слухаю, але сам мало говорю.

Велися бойові акції. Партизанка обороняла населення від вивозу на працю до Німеччини (молодь ловили, немов звірину: оточували село чи частину міста й усіх зловлених садовили в товарні вагони в Німеччину), від непомірних контингентів. Тобто кожний господар мусів здати зі своєї садиби належну висоту зерна, худоби, птиці, яєць і т.д. Пригадую масовий похорон у Коломії тих, що полягли в сутичці. А німці мстилися. Арештували і розстрілювали закладників та розвішували по місті афіші з їхніми прізвищами. Ми підслідили, як на подвір'ї коломийської тюрми розстрілювали в'язнів. Під муrom забито 5-10 палів, висотою десь по груди нормальній людині. До такого паля прив'язували руки жертві, а тоді стріляли.

Серед такої атмосфери я вперше запізнявся з Пластом. А було це так. Бурсаки кожного ранку й вечора проводили спільну молитву на коридорі бурси. На пластовий спосіб відчислювали "на стан", був звіт, а тоді співали молитву: вранці "Боже Великий, Творче Все світу", а увечері "Боже, вислухай благання". Мені це подобалося, й я почав приходити й ставати в лаву на вечірню молитву (на ранішню не ставало охоти вставати). З того виходило замішання: не могли дочислити стану, бо було одного забагато, оскільки я на стані бурси не був, а мешкав окремо зі стрижком. По кількох днях полапалися й прийняли мене до свого товариства.

Одного дня хтось мені шепнув, щоб я по нічній тиші прийшов на умовне місце. Це була невживана руханкова зала в тому самому будинку. Двері були закриті, а клямка забрана. Проте хто знат, як те робити, то вмів ті двері відчинити. Там я застав з десяток моїх товаришів. Це й був наш пластовий гурток. Виховником був скавтмайстер Кульматицький (той самий професор руханки). Все відбувалося конспіративно. Гадаю, що дирекція була свідома, що діється, але формально нічого не знала, бо в іншому випадку мусіла б заборонити. Влада нерадо дивилася на Пласт, хоч і існував він напівлегально під назвою "Виховні Спільноти Української Молоді" (ВСУМ). Все там було пластове: привіт, Присяга, програма. Мене спочатку взяли на пробу: дали розв'язати якесь-там завдання (не пригадую вже точно). Потім я склав заяву вступу, яка кінчалася словами: "...щоб заслужити на довір'я товаришів і проводу ВСУМу".

Раз переходом через Коломию мандрував гурт пластунів (не пам'ятаю вже, звідки). Їх ми зустріли на гімназійному подвір'ї. Їхні палици, дисципліна, грімке "Сильно, красно, обережно, бистро!" зробили на нас дуже сильне враження.

Ми відбували сходини, пластові ігри, влаштовували прогулки. Не раз ходили над Прut, до Вербіжа, Воскресінця. Всі були захоплені пластовою Великою Грою.

Справою чести кожного пластуна було робити щодня добре діло (або й більше, коли була нагода). Якось, будучи на вакаціях у Польщі, ми з мамою придумали поміч для жидів, яких німці замкнули у гетті перед винищеннем. Серед них було чимало наших приятелів: купців, шевців, кравців і т.п., які роками перед тим нас обслуговували. Тато, будучи надлісничим, мав досить велике господарство, й харчових продуктів нам не бракувало. Отож мама ладила передачу, й ми йшли до гетта. Там мама, будучи ще молодою і вродливою та знаючи німецьку мову, нав'язувала розмову з вартовим-німцем, а коли його увага була відвернена, я крадькома перебігав до гетта й доручав передачу голодуючим. З цим було пов'язане певне ризико, оскільки переступати кордони гетта було строго заборонено, а сміливців не раз стріляли.

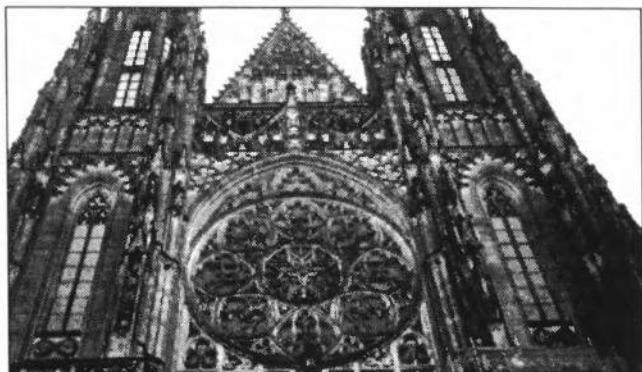
А потім? Світова хуртовина закинула мене аж на другий бік земної кулі. Але раз я став пластуном у Коломії, то й лишився ним на все своє життя. Можу певно сказати, що мої літа в Коломії сформували мій національний світогляд.

Орест Гаврилюк

ЄВРОПЕЙСЬКЕ ДЖЕМБОРІ У ПРАЗІ 22–29 червня 1997 р.

з пожовклих листків

МИ і ВОНИ

Вони — скавти і скавтські асоціації інших народів.

Вони виявили до нас незаперечну прихильність і багато братньої допомоги. Їхній підхід до нас як одиниць заслуговує на признання, й ми справді вдячні їм за це. Цю їхню прихильність ми відчуваємо при кожній зустрічі...

Та в парі з тим ми відчуваємо, що вони ще не зовсім розуміють. Вони вважають, що ми — сеніори чи новаки — будемо тоді щасливі, коли якнайскорше забудемо нашу Батьківщину, з якої ми чи наші предки вийшли, забудемо нашу мову, звичаї, нашу культуру і традиції, наше Соколине гніздо, звідки ми почали Велику Гру, забудемо наш Улад, який нас навчив щастя пластувати, — словом, станемо якнайскоріше повними і, мовляв, рівновартними горожанами тієї країни, в якій поселились.

Правда, ми хочемо стати такими горожанами, але дійсно рівновартними, тобто лояльними, але і вільними горожанами, які можуть визнавати ту релігію, в якій зросли, і плекати ту мову, ті звичаї й традиції, які вони внесли в світову скарбницю культури. Не менш ми хочемо плекати український скавтінг', вносячи до нього і українські первні, які незаперечно збагачують і світовий скавтінг'. З них ми не хочемо і не маємо права резигнувати, бо це світове добро.

Цього всього вони ще не встигли собі з'ясувати. Заскоро події йдуть, занадто мало вони про нас дотепер знали й зарапово ми з'явилися серед них, та ще й не як поодинокі скавти, але як свідомий своїх завдань супроти світової культури і світового братерства Пластовий Союз.

Але ми знаємо, що вони нас зрозуміють, — тим більше, що бачать нашу добру волю і нашу чесну гру. Тільки не втрачаймо терпеливості й зі святим спокоєм та невгнутим завзяттям продовжуймо працю над інформуванням братів-скавтів про нас. Але інформуймо по-пластовому, менше словом і заявами, а більше ділом і доказами нашої активності й вартості.

Атанас Мілянич
Зв'язковий ГПС до ІБ
"Молоде Життя" ч.3-4, 1950

ВОЙНАРІВЦІ

У 1996 році 7 курінь УПС ім. Андрія Войнаровського відзначав свій Золотий Ювілей. Заснувався він з відновою Пласту на чужині в грудні 1946 року в СС-казармах на Фраймані біля Мюнхена в Німеччині. На знак того, що постав він поза межами Батьківщини, у певний для нас час, за патрона Куреня обрано Андрія Войнаровського, визначного Мазепинця, представника першої нашої політичної еміграції, якого москалі в 1726 році підступно пірвали й запроторили на Сибір. Команда УПС у Мюнхені затвердила Курінь 4 березня 1947 року й надала йому число 7.

Відзнакою Куреня став герб Войнаровського: червоний щит символізує вогнисте намагання по-лицарськи служити Батьківщині, а золоте стрем'я вказує на високі моральні вартості. Войнарівці мають свій правильник і кодекс та свою обрядовість.

Курінь має членство обох статей. Основників Куреня було 13. З них на сьогоднішній час залишилася подруга Анна Домбчевська (Сплюшка). Після переїзду за океан, до Америки, стан Куреня поступово зростав. Влився у нього курінь УПС "Мандрівники". У 1978 році Войнарівці зробили наступ на Австралію. В 1985 році число членів дійшло до 47. На скітальщині зареєстровано було 76 членів. З них вибуло 28, відійшли на Вічну Ватру 20, а залишилося 28, за статтю: жінок 16, чоловіків 12. Проживають вони в таких країнах: в Австралії 15, в Америці (ЗСА) 11, в Канаді 2.

У 1991 році завдяки старанням Любомира Довбуша постала в Україні у Львові паланка Войнарівців. Основників було 8, а долучилось до них ще 17. На жаль, вже в 1993 році, з огляду на відосередні тенденції, створення організації "Пластун", прийшлося викреслити із списку Куреня більшість членів паланки. Відновив паланку друг Любомир Дячок в Червонограді. Під сучасну пору начислює вона 23 члени. У повному реєстрі Куреня тепер 51 член.

Почесними членами Куреня були іменовані: пл.сен. Богдан Чехут 1947р., Основоположник Пласту пл.сен. Олександр Тисовський у 1966р., у його 80-

ліття, і пл.сен. Петро Саварин у 1987р.

Члени об'єднані курінним гаслом "За Україну, Пласт і Дружбу". Назагал діють вони жертвоно на пластовій і загальногромадській ниві. Войнарівці дали поважний вклад в переведенні Пластового Конгресу Другого і в працях кількох з'їздів КУПО. На терені УПСеніорату вклали вони багато праці у Головній Булаві УПС та у Великих Радах УПС. Войнарівці стали в обороні захищеної 12 точки Пластового Закону. Табори Сеніорської Проблематики в роках 1974, 1975, 1976 відбулися за почином і під покровом Войнарівців.

Пластові музеї в ЗСА і Австралії мають Войнарівці у проводі. Кілька членів проявляються пластовою публіцистичною діяльністю. На терені Австралії Войнарівці ведуть перед у Крайовій Пластовій Старшині, займаючи там кількаразово пост голови. Там займають вони провідні пости й у всіх важніших пластових акціях краю. У новацтві — в Орлиному Крузі — теж слідна муравлина праця Войнарівців. Войнарівців можна найти

на різних нижчих і вищих пластових діловодствах, як теж у загальногромадських установах, де вони стараються світити добрим прикладом пластової постави. В Україні Войнарівці очолюють п'ять пластових станиць.

Курінь Войнарівців відбув 13 Великих Курінних Рад: 1946 (основуюча), 1952-1956 (кореспонденційна), 1961, 1963, 1966, 1968, 1971, 1974, 1978, 1982, 1987 (ювілейна), 1992 і 1996 (ювілейна). Чотири ВКРади були отримані з ідеологічними семінарами. Першу курінну ватру в 1961 році запалив сл.п. Начальник Пластун Сірий Лев. Це була його остання пластова ватра. Під час пластової сеніорської ватри на ЮМПЗ в 1987 році був посвячений курінний прапор.

У червні 1992 року в Україні, в Карпатах біля Підгірця відбувся курінний табір Войнарівців з участ-

Войнарівці в Америці, 1961 р.

тю друзів з Австралії.

Провід Куреня був до 1949 року в Німеччині, опісля до 1987 року в Америці (ЗСА), а тепер він у Австралії. Першим курінним у роках 1946-1956 був пл.сен. Ільярій Домбчевський, який опісля став батьком Куреня (до 1987 р.). Наступником його був у роках 1956-1987 пл.сен. Микола Грушкевич, який опісля удостоївся бути батьком Куреня. Від 1987 року досі веде Курінь пл.сен. Анна Овчаренко.

Тепер Курінь наш діє на трьох континентах: в Австралії (де знаходиться провід Куреня), в Америці (ЗСА і Канада) та Європі (Україна). Паланковим в Америці є пл.сен. Ярослав Ромах, а в Україні пл.сен. Любомир Дячок. Спільні ідеї лучать духовно всіх Войнарівців через моря і простори. Все-таки були міжконтинентальні зустрічі курінних друзів. Австралійці стрікалися з американцями в роках 1977, 1979-80, 1982, 1983, 1985 і 1987, а з друзями в Україні в 1992 і 1993 році.

Комуникаційним засобом проводу куреня з членами був від 1956 до 1987 року "Лист Курінного", що його з'явилось 95 чисел, а від 1987 року "Листок Зв'язку", якого досі вийшло 17 чисел. Крім того Курінь неперіодично видавав курінний бюллетень "Вузли Дружби". В роках 1950 — 1971 опубліковано 10 чисел. Останні чотири числа присвячені спеціальній тематиці з такими назвами: "Андрієві Войнаровському" (1960), "Українському Пластові в Золотий Ювілей" (1962), "За Ідеї Пласти" (1966), "Шля-

хом Обнови" (1971). Курінь видав у 1970 році поему Рилєєва "Войнаровський" у перекладі С.Гординського. Видання присвячено українському Пластові на чужині.

Наш курінь особливу увагу присвятив обороні 12 точки Пластового Закону. Треті Збори КУПО в листопаді 1962 р. схвалили заперечення її вимог. Войнарівці успішно відстояли непохитність цієї точки. Наш курінь видав серію листків "Під Знаком Золотого Стремени" з такою тематикою: "Пластун не курить тютюну" (1964), "Я не п'ю алкоголь, бо я пластун" (1971), "Пластун не зловживає ліками" (1971). Для ЮМПЗ 1962 року на Вовчій Тропі наш курінь зорганізував здоровну виставку "Шкідливі на-логи, наркоманія й надуживання ліками". Була вона

Войнарівці в Австралії, 1982 р.

повторена в Клівленді в 1973 р., у Вашингтоні в 1974 р. (під час Українського Лікарського Наукового З'їзду) і на пластовій оселі "Зелений Яр" під Дітройтом в 1975 р. Тепер міститься вона в Пластовому музеї в Клівленді.

Про живучість ідей Войнарівців свідчить постання в 1979 р. на терені Австралії старшопластунського мішаного куреня під патронатом Андрія Войнаровського. Одергав він число 100. Він об'явився теж в Україні і там тепер налічує 18 членів. Сподіваємося, що ця молода кров принесе славу Українському Пластові.

Журавлине Пере
Клівленд, у серпні 1996

Редакція просить вибачення за якість фотографій:
вони зроблені з ксерокопій.

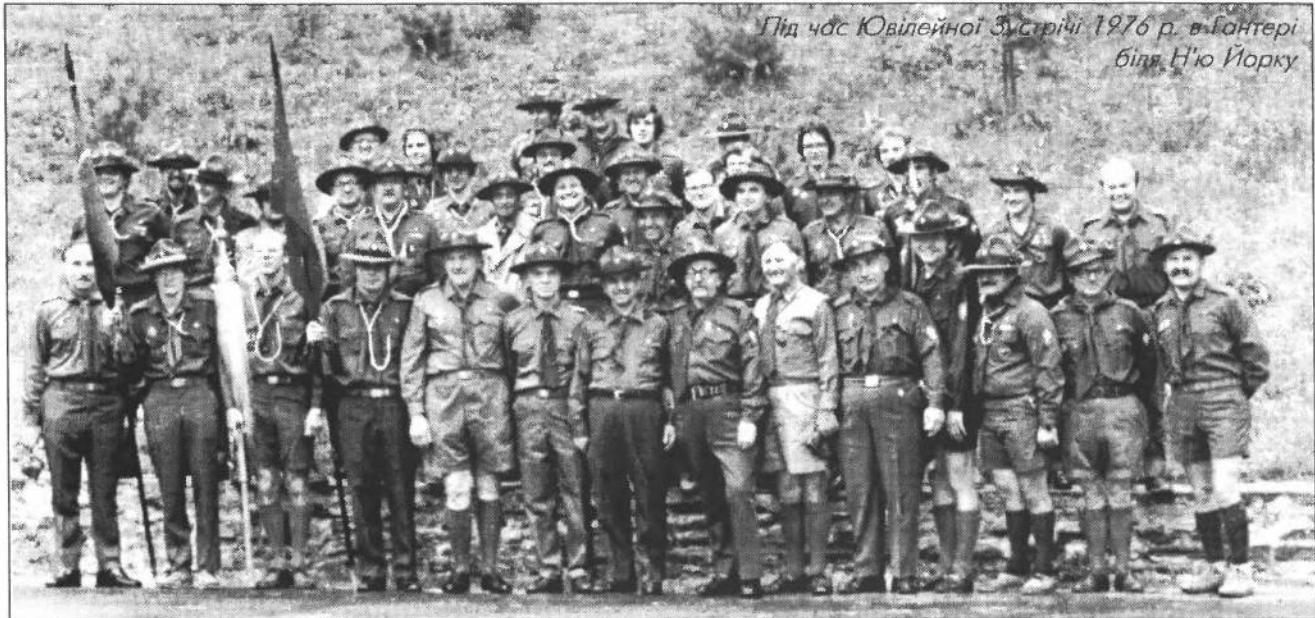
Войнарівці в Карпатах на куріному таборі, 1992 р.

Загін "Червона Калина"

Лід час Ювілейної З. Стриї 1976 р. в Гантері
біля Н'ю Йорку

Загін — це союз двох куренів: V сеніорського та XXIII старшопластунського. Початки Загону тісно пов'язані із початком Пласти в Стрию на Західній Україні. Стрийський Пласт другий за часом заіснування та другий за розмахом і чисельністю в Галичині, — другий лише після Львова. Його початок датується 1912 роком. Тринадцятирічні стрийські юнаки утворили пластову сотню при Українській Галицькій Армії, з якою пройшли у воєнні роки всі долі і недолі. Цей факт — єдиний в цілій історії Пласти. Сотня відіграла історичну роль у перебранні влади в Стрию в часі Листопадового Зриву. Після Визвольних Змагань тут постав старшопластунський курінь "Червона Калина", який проіснував аж до часу заборони Пласти польською владою. Отже, Загін "Червона Калина" — це одне із нечисельних пластових з'єднань, якого початок виводиться з України.

Після заборони багато членів куреня включилось у підпільну боротьбу проти окупантів — поляків, росіян і німців. В результаті того курінь "Червона Калина" поніс найбільші втрати поміж всіма пластовими куренями, а його члени зложили свої голови на зорі свого життя, і всі як один в бою з наїзниками. Згадаймо такі імена полеглих: Осип Охримович, Олекса Гасин, Дмитро Яців, Осип Грицак, Остап Каратницький, Олекса і Степан Бандери, Володимир Калинович і багато інших, яких доля не була відома.

Друга світова війна перервала активність куреня. Після війни члени куреня зустрілись щойно на весні 1946 року в Авсбурзі в Німеччині на Святі Вес-

ни, де відновлено обмежену діяльність. Це так звана "таборова доба" куреня, яка тривала до 1949 року, коли переважаюча кількість втікачів переселилась до різних вільних країн, зокрема Злучених Держав Америки. Пам'яткою цієї "таборової доби" залишились клейноди куреня. Скульптор Олекса Булавицький виконав їх за взорами козацької доби. Всі клейноди збереглись до сьогодні.

Від 1949 року починається американська доба. За основу своєї ідеології курінь взяв військові традиції як часів козаччини, так і часів УСС, та прийняв назву «Загін».

Побіч круга "Старої Калини" постав новий пластовий круг "Молодої Калини", до якої ввійшли молоді старші пластуни, а з часом діти і внуки старших членів Загону. Обидві "Калини" існують до сьогодні з окремою старшиною і програмою праці, але під зверненням Генеральної Старшини Загону. Переважаюча кількість "Молодої Калини" студіювала у вищих американських школах, і в результаті маємо в Загоні багатьох професіоналів з різних ділянок. Гордістю Загону є особистості у церковній сфері. Отець Любомир Гузар, Києво-Вишгородський екзарх, був покликаний Патріярхом УГКЦеркви на адміністратора-помічника для цілої України. Отець доктор Андрій Чировський став ректором Інституту східно-християнських наук ім. Митрополита Шептицького при Оттавському Державному Університеті Канади, а отець Лев Голддейд покликаний на віце-настоятеля Чину святого Василія Великого до Риму.

Цікава є історія повстання прaporу Загону, першу версю якого виконано ще в Україні. Перша сторона прaporу зображала срібну пластову лілею, переплетену з золотим тризубом і обвідену вінком калинових листків і ягід на гранатовому тлі (краска УПС), а вдолині напис: ІІ курінь УПС Загін «Червона Калина» в Стрию. Друга сторона становила поєднання двох військових діб нашої історії і була малинової барви — барви козацьких прaporів. Посередині Архангел Михаїл у лицарській зброй, з витягненим мечем у правиці і щитом у лівиці, а довкруги напис: «Не принесемо сорому Українській Землі» — один із кличів побідних походів гетьмана Богдана Хмельницького. Прapor посвятив на горі Маківці серед могил Українських Січових Стрільців у 1930 році Блаженніший Патріярх Йосип Сліпий, тодішній ректор Духовної Семінарії (потаємно, скриваючись від польської поліції). Цей прapor скривлено перед вибухом другої світової війни в музеї Наукового Товариства ім. Шевченка і доля його невідома. Другий прapor відтворив вже в ЗСА член Загону Едвард Козак (Еко) у 1959 році. Це була точна копія з першого прaporу, а виконали його сестри Василіянки у Франції. У Франції жив член Загону Олександр Кот (той, якому на тaborі на Соколі вкрали ковбасу), і за його гроши виготовлено прapor, який він особисто привіз на посвячення в часі пластової Ювілейної Зустрічі 1962 року в Іст Четтем. Прapor посвятив тодішній капелян Пласту о. Богдан Смик.

Загін «Червона Калина» присвятив велику увагу виховним справам. З Загону вийшли добри виховники, кілька станичних і троє голів Крайової Пластової Старшини в ЗСА. У 1974 році на оселі «Вовча Тропа» переведено перший спортивно-виховний табір, який став одним із найпопулярніших пластових тaborів. Таких тaborів, через які пройшли сотні юнаків і юначок, відбуло 17.

Багато членів Загону були нагороджені такими пластовими почестями: 6 членів — орденом св. Юрія в золоті, 4 члени — орденом св. Юрія в сріблі, 2 члени — орденом св. Юрія в бронзі. За особливу пластову і громадську діяльність нагороджено:

5 членів — орденом Вічного Вогню в золоті,
2 члени — орденом Вічного Вогню в сріблі.

ПЛАСТУНИ-НАУКОВЦІ

АНДРІЙ ГОРНЯТКЕВИЧ

Прізвища деяких людей часто пов'язуємо із полем їхньої діяльності. Так, для науковців прізвище Андрія Горняткевича відразу наводить на думку про нього як про мовознавця, як рівно ж і про знавця традиції і гри на бандурі. У пластовому світі пл. сен. кер. Андрій відомий як довголітній член станичної старшини в Едмонтоні, зокрема станичний (1985, 1986 і 1990 рр.), а його друзі з куреня пам'ятають його як унікального виконавця курінних, пластових і народних пісень. Він є членом пластового куреня «Сіроманці» ім. поета Андрія Гарасевича.

З музикою пов'язана співпраця друга Андрія з едмонтонською радіостанцією СKER, де він проводить щотижневу передачу української музики. Він довгими роками також навчає гри на бандурі, дає доповіді про це мистецтво і публікує свої статті на цю тему. Але головна частина його праці і публікацій є з ділянки мовознавства.

Друг Андрій закінчив студії хемії, а потім перекваліфікувався у славістиці, осягнувши магістерський, а пізніше і докторський диплом; його докторська праця була про морфологію дієслова у сучасній літературній українській мові. Він тепер працює як надзвичайний професор в Альбертському університеті. Серед його наукових праць є унікальний довідник українською мовою про контрастивну лінгвістику (зіставне мовознавство, порівняння різних аспектів української і англійської мов), «Стилістичний довідник» і «Термінологічний словник фізкультури». Він також співавтор видань з етнографії. Але головне те, що в нього багато статей про український правопис і мову. Серед його довгого списку публікацій є також вісім книжок, які він редактував.

Андрій Горняткевич народився на Тернопільщині, під час війни опинився в Західній Європі, а згодом і в Америці. Після закінчення студій та осягнення докторату переїхав до Едмонтону (в Канаді), де працює і пластиє від 1973 р. Коли тому кілька років Кабінет Міністрів України покликав Правописну Комісію у справах української мови, серед двох мовознавців діяспори з Північної Америки були проф. Юрій Шевельов і проф. Андрій Горняткевич. Друг Андрій брав участь у працях, нарадах і дискусіях цієї комісії; там висловлював свої думки щодо потрібних змін у сучасному українському правописі. Серед його специфічних пропозицій є правило для родового відмінка чоловічого роду топонімів: для одних вживати закінчення -а/я, для інших -у/ю.

Др. Андрій Горняткевич є член-кореспондент НТШ, дійсний член УВАН, член Спілки композиторів України і Всеукраїнської музичної спілки. Він також був активістом управи і головою Конференції українознавства Канадської Асоціації Славістів.

Мавка-Стріла Сіроманка

П'ЯТДЕСЯТИЛІТТЯ ПЛАСТОВИХ КУРЕНІВ

Минає 50 років, відколи в таборах Ді-Пі в Німеччині та Австрії відродилася по II світовій війні пластова організація. В цей час (1946–1952) почали, як гриби по дощі, творитися курені старших пластунів, а згодом і пластунів-сеніорів.

Тепер багато пластових куренів буде святкувати своє 50-ліття. Засновники тих куренів сьогодні вже старші дідусі і бабуні, але майже кожний з них курені зумів піднайти собі наслідників, які стало відновлювали і відмолоджували свої матірні одиниці. З відновою Української Держави більшість з тих куренів перейшла в Україну та розростається на Рідних Землях.

З нагоди 50-ліття деякі з тих куренів видають свої збірники чи окремі, побільшенні числа своїх курінних журналів. В тих збірниках є багато історії, споминів, листів, фотографій, документів, які відзеркалюють життя цього куреня.

До нас до Редакції нещодавно надійшли два такі дуже гарні й цікаві збірники.

Перший — це спеціальне поширене число журналу "Комета" славного чоловічого куреня "Бурлаки". Курінь заснувався в 1946 році, переважно із колишніх членів Української Дивізії "Галичина". Їхнім гаслом завжди було "...але повернемось назад!" І справді, влітку 1996 року "Бурлаки" відбули свою ювілейну зустріч в рідних Карпатах із участю багатьох нових Бурлак з України. Про цю зустріч, як теж про 50 років їхньої пластової історії розказує цей цікавий збірник, який є повний фотографій та славного бурлацького гумору. Є що в ньому прочитати!

Другий такий ювілейний збірник, який недавно до нас надійшов — дуже люксусово видана книжечка жіночого пластового куреня "Буриверхи" під назвою "50 — шпиль, 1977 — Буриверхи". В збірнику є безліч кольорових знімок, що надає цілій книзі справді "люксусового" вигляду. Але є теж і багато цікавих матеріалів, які будуть вартісними пластовим історикам, що досліджуватимуть колись український Пласт в діаспорі.

Гратулюємо обом куреням за прекрасні видання і бажаємо багато дальших успіхів!

Старий Вовк

ПОРАДНИК ЛЕТУНСЬКОГО ПЛАСТУВАННЯ

(З БІБЛІОТЕКИ СІРОМАНЦІВ, ЗРЕДАГОВАНО "ЧОТОЮ КРИЛАТИХ")

Курінь УСП та УПС "Сіроманці" віддавна знаний в Пласті як "видавничий" курінь. Сіроманці в Америці вже від понад сорок років займаються такими виданнями, як "Юнак", "Пластовий Шлях", "До висот", "Жовті книжечки" і багато інших пластових і непластових видань. Вони також славні із своїх внутрішньокурінних видань, таких, як "Ікс", "Там-Там" та "Аву".

Тепер курінь Сіроманців поширився з Америки й Канади також на Бразилію та на Українські землі. Тож і нові стежі Сіроманців в тих країнах починають свою власну видавничу діяльність.

Зокрема, стежа в Україні почала випускати свою "Бібліотеку Сіроманців", в якій з'явилось вже три

видання. Перші два — це внутрішньокурінні підручники для нових членів. Але третій — більш амбітна, широкого масштабу книжечка: це підручник, зредагований куренем "Чота Крилатих" — "Посібник летунського пластування", який підготовлено на основі досвіду Летунського табору, що відбувся влітку 1996 року.

В книжечці є багато знімок з табору, як теж різні діяgramи й рисунки із теорії літання, ширяків тощо.

Гратулюємо обом куреням — "Сіроманцям" та "Чоті Крилатих" за це корисне й чепурне видання!

Пластун-летун

“ПОЛУМ’Я”

ЧАСОПИС ТЕРНОПІЛЬСЬКИХ ПЛАСТУНІВ

Завжди треба вітати нові пластові журнали й газетки — головно коли редактує їх юнацтво чи молоде старшопластунство. Хтось може сказати: пощо нам таких видань, в нас є такі обмежені засоби, треба їх присвятити “головним” пластовим журналам, таким, як “Юнак”, “Готуйсь” чи “Пластовий Шлях”.

Але це є зовсім мильне твердження. Експериментальні пластові журнали є нам конечно потрібні не лише як матеріали, які хтось буде уживати, але головно як виховний засіб, як майстерня для нових талантів, в якій молодь вчиться, як писати, редактувати, видавати та планувати журнали чи іншу пресу. Бо ж якщо ми не підготуємо надцяти- чи двадцятилітніх юначок і юнаків та молоденьких старших пластунів на майбутніх редакторів пластової преси, то хто буде завтра видавати пластові журнали (чи, зрештою, українську пресу взагалі — всі ми знаємо, в якому сьогодні вона жалюгідному стані...) Я це все знаю з власного досвіду: я сам видавав свою першу “газету”, коли був ще в другій класі й мені було 8 років — і від того часу видаю щось вже ціле своє життя.

Але повертаємось до експериментального видання “Полум’я”, яке видають не аж такі молоді сили, але все ж таки юнаци, юначки й старші пластуни та старші пластунки з Тернополя під проводом Головного Редактора старшого пластуна Михайла Окаринського. Інші члени Редколегії: Р.Гафійчук, Г.Соловій, Ю.Марчак, В.Окаринський, Р.Малко, А.Боднар.

З вигляду журналік трохи нагадує колишній “Цвіт України” (може, тому, що він також друкований у видавництві “Лілея”), але стилем і змістом він зовсім інакший: більш веселий, жартівлівий, безжурний. Правда, є в ньому декілька поважніших статей, але в більшості це є веселі пережиття з пластових таборів, мандрівок, пригод, як теж всілякі інші веселі речі. Є багато ілюстрацій (і знімок, і рисунків), все уложене чепурно, зі смаком, легким стилем.

Правда, це перше, експериментальне число, й важко ще по нім судити, як цей журналік розвинеться і чи взагалі витримає довго. Такі журналіки часто спалахують, як “полум’я”, і вигасають... Але ж часом з маленького “полум’я” розпалюється велика ватра, яка горить гарячим вогнем і довго-довго не гасне... Треба лиш вміти з тим “полум’ям” поводитись як слід: підкидати нового

сухого ріща, роздмухувати його, коли треба, заслоняти від сильного вітру, який може вгасити його...

“Полум’я” такої ватри дасть вам тепло й світло, дасть вам приємні спомини на довгий час, може, спече вам бараболю чи кукурудзу, а найважливіше — ті, що сиділи при цій ватрі, матимуть пережиття, яке скоро не забудеться, яке — можливо — залишить їм знання, зрозуміння й гарні спомини на решту їхнього життя...

Бажаю Вам, Дорогі Подруги й Друзі, редактори нового журналу, багато успіхів, а ще більше щасливих хвилин у редактуванні журналу. Бо ж випустити в світ новий журнал дає людині таке ж велике задоволення, як народити прекрасне, розумне, здорове дитя...

Любомир Онишкевич

НЕДАВНІ ПЛАСТОВІ ФІЛАТЕЛІСТИЧНІ ВИПУСКИ В АВСТРАЛІЇ

Дорогі збирачі пластової філателії!

Хочемо звернути Вашу увагу на філателістичні видання Пластового Музею в Австралії. На цьому далекому континенті, де живуть кенгуру і ведмедики-коалі, є українські пластуни й пластунки, які не лише успішно пластиують (хоч, правда "догори ногами", бо Різдво й Новий Рік є в них посередині літа), але від 15 років мають свій музей і архів, де збирають експонати з історії Пласти в Австралії й в цілому світі.

Між ними також є завзяті збирачі-філателісти, які видають свої наліпки-марки, пропам'ятні конверти, поштові карточки тощо.

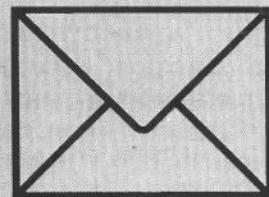
Ось, наприклад, останнього року, коли в Україні відзначали 150-ліття з дня народження видатного українського науковця-мандрівника Миколи Миклюха-Маклая, українці в Австралії святкували цей день також — чайже ж він досліджував і Австралію, тут він є широко знаний, і то не лише поміж українцями. Українці з Австралії випустили тоді окремі марки й спецгашення, а пластовий музей в Аделаїді випустив конверти з тим самим рисунком, що й на марці. Ці колоритні марки й конверти тепер прикрашають не одну філателістичну колекцію.

В 1996 році українці в Австралії також зорганізували великий фестиваль, в якому, очевидно, брали участь і пластуни. З цієї нагоди випущено також окремі конверти, марки й вживано спеціальні гашення.

Сам Пластовий Музей в 1996 році випустив в світ окремі карточки-поштівки та конверти з рисунком, на якому зображене будинок Музею. Якщо Ви є зацікавлені в цих філателістичних випусках, то напишіть до пластина-філателіста, друга О. Слободяна на адресу:

Ukrainian Scout Museum-Archive,
312 Topleys Hill Road,
Seaton 5023, South Australia,
AUSTRALIA.

Сроманець-філателіст

Торонто, 5.02.97

Дорогий Друже Редакторе!

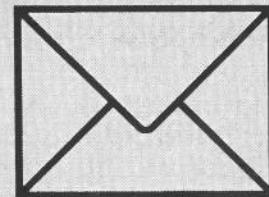
Оце я вчора отримав нове число "Пластового Шляху" і мав нагоду тільки переглянути тематику. Зрозуміло, що вона мені дуже вподобалась, є відносно багато чого цікавого до читання. Я тільки жалую, що Ви, Друже Редакторе, або хотісь з технічної сторони поставив моє ім'я під статтею моого доброго і достойного земляка пл.сен. Романа на Барановського про Пласт в Бучаччині. Перепросіть його і скажіть, що це не моя вина, а технічна помилка. Ці дві знімки у статті були мої, але стаття не моя.

Здоровлю Вас широ та вітаю Вашу дружину Ларису.

СКОБ!

Ваш Володимир Соханівський

P.S. Мені дуже неприємно за таку помилку.

Шановний Пане Любомире!

Переглядаючи Пластовий Шлях, що виходить в Україні, пришло мені на думку, чи не варто помістити в ньому мою пісеньку, написану з нагоди куплення пластової оселі "Писаний камінь" в Клівленді, Огайо — "Де гори Карпати!" (1970р.)

Пісенька вже настільки попу-

лярна, що появляється у збірниках як народна. Я сам маю такі збірники.

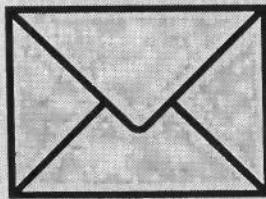
Будучи в Україні 1992 року, в Карпатах я зустрів львівських пластунок, що таборували, і коли я спітав, чи знають таку пісню, вони без застанови почали співати всі три стрічки.

Я, мій брат та мої сестри —
старі пластуни золочівської гімна-
зії в 1920 роках!

Буду вдячним за поміщення моєї пісні.

Остаю з пошаною

Ваш Евген Садовський

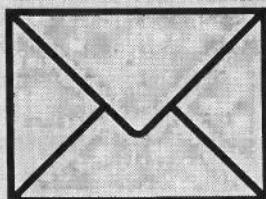
Дорогий друге
Гратую за ще одне "надчу-
десне" зредагування "Пластового
Шляху". Божих ласк на майбутнє!

Щодо Пласту в Тернополі: мав я перший том "Шляхами Золотого Поділля", виданий НТШ в 1960 році. Майже певний, що в тім томі подано якщо не статтю, то хоч пару знімок тернопільських пластунів. На жаль, позичив комусь цей том і не одержав його назад. Як матиму час, скочу до Чікага, до Українського музею, зроблю копію і вишлю Вам.

Дальших успіхів з "Пластовим Шляхом"!

СКОБ!

*Славко Пігут
Кристал Лейк, Ілліной, США*

САМІ ПРО СЕБЕ

Малюнки Г.Бідструпа

УВАГА!

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

PLASTOVY SHLIAKHN

Видає Головна Пластова Булава ч.2 (114) 1997 Виходить квартально

Редакція

Головний редактор пл.сен. Любомир Онишкевич
Співредактори ст.пл. Андрій Гарматій
пл.сен. Володимир Соханівський
пл.сен. Лариса Онишкевич
Представник Булави УСП ст.пл. Андрій Ганкевич
Представники Булави УПС пл.сен. Роман Барановський

Представники країв

УКРАЇНА ст.пл. Сергій Юзик,

ст.пл. скоб Андрій Чемеринський

ПОЛЬЩА ст.пл. Петро Тима

БРАЗИЛІЯ пл.сен. Корнелій Шмулик

АВСТРАЛІЯ пл.сен. Ольга Дудинська

Діловод видань при ГПБ пл.сен. Юрій Сеньків

Мовний редактор-коректор ст.пл. Ольга Свідзинська

Оформлення ст.пл. Андрій Гарматій

Макет і верстка Дмитро Дащков

Адреса Редакції: Любомир С. Онишкевич
9 Dogwood Dr., Lawrenceville
NJ 08648, USA
(609) 883-2488
fax (609) 883-2470
e-mail: wytr53a@prodigy.com

Адреса Адміністрації: Plastovy Shliakh
P.O.Box 303
Southfields, New York,
10975-0303, USA

Статті, підписані прізвищем, псевдонімом або ініціалами автора, висловлюють погляди автора, які не конче збігаються з думками редакції чи пластового проводу і є конечно є офіційним становищем організації Пласт. Редакція застерігає за собою право виправлюти мову, стиль, а теж часом скорочувати надіслані статті та відсилати авторам до зміни ті листи, які, на думку редакції, могли б бути для когось образливі.

Просимо вчасно повідомляти про зміни адреси адміністрацію в США. Журнали, які повернулися не з вини адміністрації, висилатимемо вдруге на нову адресу тільки за додаткову оплату.

